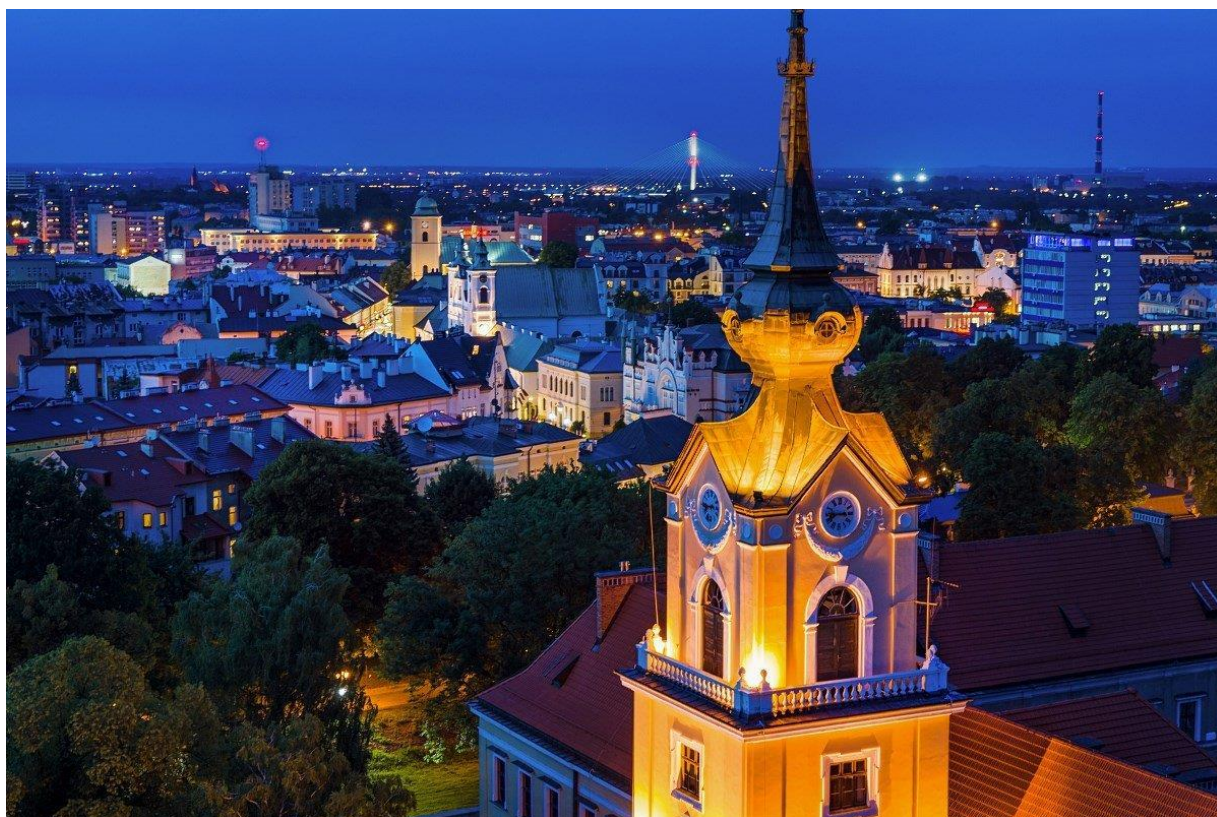

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA RZESZOWA NA LATA 2017-2020

Dane za lata 2019-2020

RZESZÓW 2021

Opracowanie: Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków Urzędu Miasta Rzeszowa

Autorem fotografii na stronie tytułowej jest Pan Tadeusz Poźniak

Spis treści

Wstęp	5
I. Ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym historycznych układów urbanistycznych i najważniejszych układów ruralistycznych na terenie miasta	6
1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	6
2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	6
3. Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje lokalizacji inwestycji celu publicznego	9
4. Przepisy związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19	9
II. Opieka nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi z terenu miasta Rzeszowa	11
1. Rejestr zabytków nieruchomych	11
2. Rejestr zabytków ruchomych	12
3. Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Rzeszowa.....	14
4. Środki finansowe wykorzystane w latach 2019-2020 na opiekę nad zabytkami z terenu Rzeszowa	17
4.1. Środki wewnętrzne.....	17
4.2. Środki zewnętrzne	19
5. Prace przy zabytkach nieruchomych.....	20
5.1. Nieruchomości.....	20
5.2. Parki.....	22
5.3. Nagrobki, pomniki, kapliczki.....	24
6. Opieka nad zabytkami archeologicznymi	26
7. Działania rewitalizacyjne w obiektach i na obszarach zabytkowych.....	27
8. Program Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa.....	29
9. Stacja kolejowa Rzeszów Główny.....	32
III. Rozpoznanie i praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego – działania edukacyjne, promocyjne itp.	34
1. Inicjatywy realizowane przez Miasto Rzeszów oraz we współpracy z innymi instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego	34
1.1. Działania na rzecz przejęcia Zamku Lubomirskich na cele kulturalne	34
1.2. Rzeszowskie Piwnice – interaktywna instytucja kultury	35
1.3. Podkarpacki Regionalny Fundusz Filmowy.....	36
2. Działania podejmowane przez jednostki i instytucje kultury i jednostki oświatowe Gminy Miasto Rzeszów	37
2.1. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna	37
2.2. Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa	43
2.3. Muzeum Dobranocek ze zbiorów Wojciecha Jamy w Rzeszowie.....	45

2.4. Rzeszowski Dom Kultury.....	46
2.5. Estrada Rzeszowska.....	48
2.6. Biuro Wystaw Artystycznych.....	51
2.7. Teatr Maska.....	52
2.8. Jednostki oświatowe Gminy Miasto Rzeszów.....	52
3. Pozostałe działania ukierunkowane na praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego.....	68
3.1. Dotacje z budżetu Gminy Miasto Rzeszów na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.....	68
3.2. Publikacja wydawnictw promujących lokalne dziedzictwo materialne i niematerialne oraz prowadzenie stron internetowych poświęconych zabytkom Miasta.....	68
Podsumowanie.....	70
Spis zdjęć i tabel.....	71

Wstęp

„Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Rzeszowa na lata 2017-2020” został sporządzony przez Prezydenta Miasta Rzeszowa na podstawie przepisów art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2021 poz. 710 z późn. zm.), zwanej dalej Ustawą, oraz zgodnie z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Po uzyskaniu pozytywnej opinii Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków pismem z dnia 7 listopada 2017 r., znak: Rz-RDZ.5120.21.2017.BS, został przyjęty Uchwałą Nr LII/1204/2017 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 12 grudnia 2017 r. Gminny program opieki nad zabytkami stanowi strategię ochrony dziedzictwa kulturowego gminy, wyznaczając kierunki działań w zakresie organizacyjnym, finansowym, promocyjnym i ochronnym. Program został opracowany zgodnie z założeniami polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, jak również uwzględnia treści dokumentów z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego w temacie szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

Stosownie do zapisów art. 87 ust. 5 Ustawy, Prezydent Miasta jest zobowiązany do sporządzania, co dwa lata, sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawienia go Radzie Miasta. Poprzednie sprawozdanie, za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r., w dn. 8 listopada 2019 r. zostało przedłożone w formie pisemnej Radzie Miasta Rzeszowa, a następnie zaprezentowane przez Miejskiego Konserwatora Zabytków w czasie XXI sesji Rady Miasta Rzeszowa w dn. 19 listopada 2019 r.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje okres od 1 stycznia 2019 r. do 31 grudnia 2020 r. i odnosi się do wyznaczonych w Programie priorytetów. Rozdział pierwszy pn. „Ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym historycznych układów urbanistycznych i najważniejszych układów ruralistycznych na terenie miasta” zawiera m.in. analizę dokumentów planistycznych powstałych w latach 2019-2020 pod kątem zawartych w nich danych i postulatów dotyczących ochrony zabytków. W rozdziale drugim pn. „Opieka nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi z terenu miasta Rzeszowa” zawarte zostały praktyczne informacje dotyczące działań podejmowanych w latach 2019-2020 w celu ochrony zabytków nieruchomych (w tym stanowisk archeologicznych) oraz zabytków ruchomych z terenu miasta Rzeszowa, w tym m.in. zmiany w rejestrze zabytków i Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa oraz inicjatywy mające na celu poprawę ich stanu zachowania. Rozdział trzeci pn. „Rozpoznanie i praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego” zawiera zaś informacje na temat działań ukierunkowanych na promocję i pogłębianie świadomości mieszkańców w zakresie materialnego i niematerialnego lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie danych będących w posiadaniu biur i wydziałów Urzędu Miasta Rzeszowa (tj. Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków, Wydziału Architektury, Wydziału Inwestycji, Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki, Wydziału Promocji i Współpracy Międzynarodowej, Wydziału Edukacji), jednostek miejskich i spółek (tj. Biura Rozwoju Miasta Rzeszowa, Zarządu Zieleni Miejskiej w Rzeszowie, Miejskiego Zarządu Dróg w Rzeszowie, Biura Gospodarki Mieniem Miasta Rzeszowa, Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych Sp. z o.o. w Rzeszowie, jednostek oświatowych, których organizatorem jest Gmina Miasto Rzeszów oraz kulturalnych, tj.: Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, Biura Wystaw Artystycznych, Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa, Muzeum Dobranoczek, Rzeszowskiego Domu Kultury, Estrady Rzeszowskiej).

I. Ochrona dziedzictwa kulturowego, w tym historycznych układów urbanistycznych i najważniejszych układów ruralistycznych na terenie miasta

Postulaty ochrony dziedzictwa kulturowego oraz zabytkowych układów urbanistycznych, ruralistycznych, zabytków nieruchomych oraz stanowisk archeologicznych ujętych w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków uwzględniają następujące dokumenty:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rzeszowa oraz Studia gmin ościennych przejęte w trakcie powiększania granic miasta,
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- Decyzje o warunkach zabudowy, decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzje o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Rzeszowa zostało opracowane przez zespół autorski Biura Rozwoju Miasta Rzeszowa w latach 1998-2000 i przyjęte Uchwałą Nr XXXVII/113/2000 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 4 lipca 2000 r. W związku ze zmianami granic administracyjnych miasta poprzez włączenie terenów z gmin sąsiednich zostały przejęte Studia tych gmin. Na przestrzeni lat dla niektórych obszarów zostały uchwalone zmiany Studium. Obowiązujące Studium zawiera zapisy dotyczące ochrony układów urbanistycznych, ruralistycznych, zespołów zabytkowych, krajobrazu kulturowego oraz ekspozycji obiektów i zespołów zabytkowych. W latach 2019-2020 nie uchwalono zmian Studium zawierających modyfikacje ustaleń w zakresie dotyczącym ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego. Natomiast z uwagi na konieczność zachowania jednolitego charakteru dokumentu Studium, wobec zmiany granic miasta oraz zmiany systemu prawa, w okresie jego obowiązywania, rozpoczęto prace nad nową edycją Studium. Równocześnie z przystąpieniem do prac, podjętym uchwałą Nr XXXII/641/2020 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 maja 2020 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rzeszowa, uchylono 17 uchwał w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmian Studium. W ramach realizacji nowego Studium rozpoczęto prace nad opracowaniem aktualizacji Studium historyczno-urbanistycznego Miasta Rzeszowa z 1990 roku, autorstwa Władysława Henniga (kierownik zespołu), Jerzego Tura, Jana Malczewskiego, Sylwestra Czopka i Sławomira Kadrowa.

2. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniają ochronę dziedzictwa kulturowego, krajobrazu kulturowego, obiektów zabytkowych (w tym także stanowisk archeologicznych), zarówno wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków, jak również ochronę ekspozycji tych obiektów. W latach 2019-2020 uchwalono 8 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dotyczące ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego, tj.:

- 2019 rok:

- 1) **MPZP Nr 185/12/2009 na osiedlu Przybyszówka w Rzeszowie – część I, uchwalony uchwałą Nr IX/166/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 marca 2019 r.:**

„§6

1. *Ustanawia się strefę ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego Nr 2 w Rzeszowie-Przybyszówce (AZP 103-76/75), wpisanego do wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków nieruchomości miasta Rzeszowa, w zasięgu oznaczonym na rysunku planu granicą strefy ochrony konserwatorskiej zasobów archeologicznych.*
2. *Tereny położone w granicy strefy, o której mowa w ust. 1, należy zagospodarować zgodnie z przepisami szczegółowymi niniejszej uchwał, dla terenu KDL.1.”*

- 2) **MPZP Nr 294/6/2017 w rejonie ul. Mieleckiej w Rzeszowie, uchwalony uchwałą Nr IX/168/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 marca 2019 r.:**

„§6

- 3) *Ustala się strefy ochrony konserwatorskiej:*
- a) *strefa ochrony konserwatorskiej ekspozycji zabytkowych zespołów i obiektów – strefa E,*
 - b) *strefa ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego – strefa K,*
 - c) *strefa ochrony konserwatorskiej historycznego układu ruralistycznego, obejmujące tereny oznaczone na rysunku planu, na których obowiązują zasady zagospodarowania ustalone dla poszczególnych terenów.”*

- 3) **MPZP Nr 246/14/2012 przy ul. Sanockiej w Rzeszowie, uchwalony uchwałą Nr IX/167/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 marca 2019 r.:**

„§6

- 2) *Nakazuje się ochronę zabytkowej kapliczki chronionej wpisem do Gminnej Ewidencji Zabytków Nr 810, zlokalizowanej przy ulicy Mieleckiej;*
- 3) *Ustala się strefy ochrony konserwatorskie:*

 - a) *Strefa ochrony konserwatorskiej ekspozycji zabytkowych zespołów i obiektów – strefa E,*
 - b) *Strefa ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego – strefa K,*
 - c) *Strefa ochrony konserwatorskiej historycznej układu ruralistycznego, obejmujące tereny oznaczone na rysunku planu, na których obowiązują zasady zagospodarowania ustalone dla poszczególnych terenów.”*

- 4) **MPZP Nr 253/5/2013 – I-A „Dworzec w Rzeszowie, uchwalony uchwałą Nr XVIII/277/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 24 września 2019 r.:**

„§5

3. *Wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej na całym obszarze planu, na której obowiązują zasady zagospodarowania ustalone dla terenów objętych planem.*
4. *Wyznacza się strefę obserwacji archeologicznej na całym obszarze planu, na której obowiązują zasady zagospodarowania dla terenów objętych planem.”*

- 5) **MPZP Nr 292/4/2017 we wschodniej części osiedla Słocina w Rzeszowie, uchwalony uchwałą XVIII/376/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 24 września 2019 r.:**

„§7

1. *Na części terenu, oznaczonego na rysunku planu symbolem KDG.1, położonego w granicach stanowiska archeologicznego Rzeszów-Słocina 16 (AZP 103-77/82 – ślad osadnictwa z epoki kamienia i wczesnej epoki brązu), wpisanego do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa, ustanawia się strefę ochrony konserwatorskiej, o zasięgu oznaczonym na rysunku planu.*

2. W strefie ochrony konserwatorskiej obowiązują nakazy, zakazy, ograniczenia i dopuszczenia ustalone w planie.”

6) **MPZP Nr 190/2/2010 w rejonie „Miłocin-Park” w Rzeszowie – w części B/1, uchwalony uchwałą Nr XX/395/2019 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 22 października 2019 r.:**

„§6

1. W granicach obszaru oznaczonego literami A-W na rysunku planu, ustala się strefę ochrony konserwatorskiej, w której obowiązują:

1) *Nakaz zachowania: gabarytów budynków, kompozycji, artykulacji i detalu architektonicznego elewacji, rozmieszczenia, wielkości i kształtu otworów okiennych, istniejących podziałów stolarki okiennej i drzwiowej, geometrii dachów oraz kąta nachylenia połaci dachowych, w stosunku do następujących obiektów wpisanych o gminnej ewidencji zabytków:*

- a) *Szkoły w zespole d. Krajowej Niższej Szkoły Rolniczej,*
- b) *Domu woźnego w zespole d. Krajowej Niższej Szkoły Rolniczej,*
- c) *Spichlerza w zespole d. Krajowej Niższej Szkoły Rolniczej;*

2) *Nakaz zachowania i ochrony następujących zabytków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków:*

- a) *Piwnicy w zespole d. Krajowej Niższej Szkoły Rolniczej,*
- b) *Pomnika NMP Królowej w zespole d. Krajowej Niższej Szkoły Rolniczej.*
- c) *Parku ogrodowo – leśnego w zespole d. Krajowej Niższej Szkoły Rolniczej, składającego się z dwóch założeń zieleni: ogrodu szkolnego i parku leśnego.*

2. *Tereny położone w granicach strefy ochrony konserwatorskiej należy zagospodarować zgodnie z nakazami, zakazami, dopuszczeniami i ograniczeniami w zagospodarowaniu, ustalonymi w przepisach szczegółowych.*

§7

Ustala się obowiązek zachowania i ochrony następujących pomników przyrody, oznaczonych na rysunku planu symbolami:

- 1) *P1 – Magnolia pośrednia (Magnolia x soulangeana) „Małgorzata”;*
- 2) *P2 – Dąb czerwony (Quercus rubra) „Lech”;*
- 3) *P3 – Modrzew europejski (Larix decidua) „Mikołaj”;*
- 4) *P4 – Platan klonolistny (Platanus x acerifolia) „Jan”;*
- 5) *P5 – Miłorząb dwuklapowy (Ginkgo biloba) „Józef”;*
- 6) *P6 – Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Rusz”;*
- 7) *P7 – Dąb czerwony (Quercus rubra) „Kazimierz”*
- 8) *P8 – Dąb szypułkowy (Quercus robur) „Czech”;*
- 9) *P9 – Buk zwyczajny (Fagus sylvatica) „Karol”.*

- 2020 rok:

7) **MPZP Nr 92/22/2004 w rejonie ul. Wieniawskiego i ul. Kiepury w Rzeszowie w części „A”, uchwalony uchwałą Nr XXVI/542/2020 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 28 stycznia 2020 r.:**

„§6

1. *Ustanawia się strefę ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych: stanowiska AZP 104-76/7 wpisanego do rejestru zabytków oraz stanowiska AZP 104-76/35 i stanowiska AZP 104-77/3, wpisanych do gminnej ewidencji zabytków miasta Rzeszowa,*

w zasięgu oznaczonym na rysunku planu granicami stref ochrony konserwatorskiej zasobów archeologicznych.

2. Tereny położone w granicach stref, o których mowa w ust. 1, należy zagospodarować zgodnie z przepisami szczegółowymi niniejszej uchwały.

§7

Ustala się obowiązek zachowania i ochrony pomnika przyrody „Dąb Julian” – drzewa z gatunku dąb szypułkowy (*Quercus robur*), ustanowionego uchwałą Nr LVII/1336/2018 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 27 marca 2018 r., oznaczonego na rysunku planu symbolem P1, w granicach terenu 2MN.”

- 8) **MPZP Nr 296/1/2018 pomiędzy potokiem Przyrywa a ul. Dębicką, na osiedlu Bzianka w Rzeszowie – część I, uchwalony uchwałą Nr XXVI/541/2020 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 28 stycznia 2020 r.:**

„§5

1. Przy zagospodarowaniu terenów należy uwzględnić położenie części obszaru objętego planem w granicach strefy K-4 ochrony krajobrazu kulturowego, na którym obowiązują zasady zagospodarowania ustalone dla poszczególnych terenów objętych planem.
2. Na terenie strefy, o której mowa w ust. 1, zakazuje się lokalizacji wolno stojących urządzeń reklamowych”

3. Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje lokalizacji inwestycji celu publicznego

Decyzje o warunkach zabudowy i decyzje lokalizacji inwestycji celu publicznego sporządzane w latach 2019-2020, zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2018 poz. 1945 ze zm.), określają warunki dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury. Projekty decyzji uzgadniane były z wojewódzkim konserwatorem zabytków i zawierały informację o konieczności dochowania wszelkich ustaleń wynikających z uzgodnień ze służbami konserwatorskimi. Następnie, zapisy projektu decyzji były uzupełniane o szczegółowe wymagania zawarte w postanowieniu wojewódzkiego konserwatora zabytków uzgadniającym projekt decyzji. Również w decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej ujmowane były warunki wynikające z potrzeb ochrony zabytków i dóbr kultury współczesnej. Zapisy ustaleń warunków konserwatorskich były zgodne z uzyskanymi opiniami wojewódzkiego konserwatora zabytków.

4. Przepisy związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

W obliczu zagrożenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2, ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 374), do projektowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych, w tym zmiany sposobu użytkowania, związanych z przeciwdziałaniem COVID-19, w art. 12 ww. ustawy, wyłączono stosowanie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186, z późn. zm.), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293) oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282). Zgodnie z zapisami art. 36, okres obowiązywania

powołanego wyżej przepisu wynosił 180 dni od dnia wejścia w życie ustawy, tj. od 8 marca do 5 września 2020 r. W obliczu braku instrumentów prawnych do weryfikacji prawidłowości zastosowania trybu z art. 12 ww. ustawy, tj. stwierdzenia przeciwdziałania COVID-19, działanie inwestorów na podstawie tych przepisów wzbudziło w kraju liczne kontrowersje.

Zdjęcie 1 Ogrodzenie po demontażu dwóch przęseł (fot. Biuro MKZ)

Przykładem takiej inwestycji z terenu Rzeszowa była próba rozbiórki budynku mieszkalnego oraz garażu z zespołu willi przy ul. Dekerta 4, wpisanego do rejestru zabytków decyzją z dnia 15 lutego 2016 r. pod nr rej. A-1336. 25 sierpnia 2020 r. przystąpiono do robót budowlanych przy inwestycji „związanej z przeciwdziałaniem COVID-19” bez pozwolenia budowlanego i konserwatorskiego. Dzięki szybkiej reakcji społeczności lokalnej, która poinformowała o rozpoczęciu niepokojących robót przy zabytkowej willi służby konserwatorskie, zniszczeniu uległy tylko dwa przęsła ogrodzenia w narożniku południowo-wschodnim, a dalsze prace zostały wstrzymane przez Zastępcę Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Z uwagi na prowadzone postępowania administracyjne sprawa nie została zakończona¹.

¹ Powyższe działania wznowiły debatę z 2015 r., która doprowadziła do wpisania nieruchomości do rejestru zabytków województwa podkarpackiego wobec planowanego wówczas przez inwestora wyburzenia budynku i realizacji nowego apartamentowca. Konsekwencją ponownej dyskusji oraz pogarszającego się stanu zachowania tego ważnego dla Rzeszowa obiektu, nie tylko ze względu na wartości architektoniczne, ale również przez postać płk. Jana Stefana Kotowicza, była podjęta, już po okresie sprawozdawczym niniejszego opracowania, uchwała Nr XLIV/942/2021 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie wyrażenia woli podjęcia działań celem przejęcia przez Gminę Miasto Rzeszów nieruchomości położonej w Rzeszowie przy ul. Dekerta 4.

II. Opieka nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi z terenu miasta Rzeszowa

1. Rejestr zabytków nieruchomych

Na terenie Gminy Miasto Rzeszów znajduje się około 200 obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa podkarpackiego, w tym obiekty nieruchome, układy urbanistyczne oraz stanowiska archeologiczne. Z dniem 1 stycznia 2019 r., w związku z poszerzeniem granic Rzeszowa o obszar sołectw Miłocin oraz Matysówka, w granicach naszego Miasta znalazł się jeden z cenniejszych obiektów architektury sakralnej na Podkarpaciu, powstałym w okresie działań mecenatu Lubomirskich, tj. **Kaplica myśliwska pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie**, wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 11 grudnia 1967 r., pod nr rej. A-962 (d. A-80).

Zdjęcie 2 Kaplica myśliwska pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie (fot. B. Szczupaj)

W latach 2019-2020 do rejestru zabytków nie wpisano natomiast żadnego nowego zabytku nieruchomego z terenu Miasta Rzeszowa. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, decyzją z dnia 28 października 2019 r., znak: DOZ-OAiK.650.589.20219.UB, **wykreślił z rejestru zabytków** budynek dawnej Obory z zespołu dworsko-parkowego w Słocinie, zlokalizowany przy ul. Paderewskiego 124a, wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 19 sierpnia 1968 r., pod nr rej. A-338. Ponadto, w 2020 r. w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego toczyło się również postępowanie w sprawie wykreślenia z rejestru zabytków skrzydła północnego i zachodniego budynku dawnych koszar, przy ul. Piłsudskiego 8-10, wpisanego do rejestru zabytków decyzją z dnia 27 listopada 1989 r., pod nr rej. A-632 (d. A-1207)².

² Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, pismem z dnia 26 lutego 2021 r., znak DOZ-OAiK.650.1028.2020.UB, odmówił skreślenia z rejestru zabytków skrzydła północnego i zachodniego budynku przy al. Piłsudskiego 8-10.

2. Rejestr zabytków ruchomych

Na terenie miasta Rzeszowa większość zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków znajduje się w świątyniach rzymskokatolickich. Do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego wpisane są wyposażenia następujących obiektów sakralnych: Kościoła Farnego pw. Św. Wojciecha i Stanisława, Kościoła i Klasztoru OO. Bernardynów, Kościoła pw. Św. Krzyża, Kościoła pw. Chrystusa Króla, Kaplicy pw. Św. Trójcy, Kościoła pw. Św. Rocha (os. Słocina), Kościoła pw. Św. Józefa (os. Staromieście), Kościoła pw. Wniebowzięcia NMP (os. Zalesie), pw. Matki Boskiej Śnieżnej (os. Budziwój) oraz dwóch kapliczek przydrożnych: Kapliczki przy ul. Staroniwskiej 81 oraz Kapliczki przy ul. Jarowej 27. Pozostałe wpisy do rejestru zabytków ruchomych z terenu Rzeszowa dotyczą obiektów będących w dużym stopniu własnością prywatną, a liczbowo dominują w nich zwarte zbiory, będące przykładem miejscowego kolekcjonerstwa.

W związku ze zmianą granic miasta Rzeszowa w 2019 r., na liście zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków z terenu Rzeszowa pojawiły się **elementy wystroju i wyposażenia – polichromia ścienna i żyrandol z XVIII w. – Kaplicy myśliwskiej pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie**, wpisane do rejestru zabytków decyzją z dnia 7 listopada 2012 r., pod nr rej. B-551.

Zdjęcie 3 Fragment polichromii ściennej w Kaplicy pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie (fot. Biuro MKZ)

W latach 2019-2020 Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków ruchomych województwa podkarpackiego:

- 1) kolekcję dzieł sztuki autorstwa Józefa Szajny w Rzeszowie, eksponowaną w „Szajna-Galeria” w Teatrze im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie, zawierającą 44 obiekty, w tym 15 obrazów,

10 collages, 13 rysunków oraz 6 kompozycji przestrzennych – decyzja z dnia 13.05.2019 r., nr rejestru: B-938;

- 2) elementy wyposażenia kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Rzeszowie (20 obiektów) – decyzja z dnia 8.08.2019 r., nr rejestru: B-949.

Zdjęcie 4 Elementy wyposażenia Kościoła i Klasztoru OO. Bernardynów w Rzeszowie, wpisane w 2019 r. do rejestru zabytków (fot. Klasztor OO. Bernardynów w Rzeszowie)

3. Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Rzeszowa

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Rzeszowa, po uzgodnieniu z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, została przyjęta Zarządzeniem Nr VII/168/2015 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Rzeszowa i jest na bieżąco aktualizowana, zgodnie z art. 22 pkt 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W latach 2019-2020 ewidencja została zaktualizowana następującymi Zarządzeniami Prezydenta Miasta Rzeszowa:

1. Zarządzenie Nr VIII/147/2019 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków,
2. Zarządzenie Nr VIII/186/2019 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 12 marca 2019 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków,
3. Zarządzenie Nr VIII/769/2020 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 17 kwietnia 2020 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków,
4. Zarządzenie Nr VIII/930/2020 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 13 sierpnia 2020 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków.

Wskutek przeprowadzonych aktualizacji w latach 2019-2020 z Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa **wyłączonych zostało 6 obiektów**, w tym czasie **włączono** do niej natomiast **16 nowych obiektów zabytkowych**.

Zdjęcie 5 Kapliczki z terenu os. Matysówka, włączone do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa w 2019 r. (fot. Biuro MKZ)

Ponadto, Zarządzeniem Nr VIII/1117/2020 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 29 grudnia 2020 r., do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa włączonych zostało 6 obiektów zabytkowych z terenu sołectwa Pogwizdów Nowy, które od dnia 1 stycznia 2021 r. znalazło się w granicach Miasta Rzeszowa. Zgodnie z ww. Zarządzeniem, zmiany te weszły w życie z dniem 1 stycznia 2021 r., stąd

niniejsze sprawozdanie, za lata 2019-2020, nie uwzględnia zmian w gminnej ewidencji zabytków, które zostały nim wprowadzone.

Aktualny wykaz zabytków z terenu Rzeszowa ujętych w gminnej ewidencji zabytków znajduje się na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Rzeszowa w zakładce „Gminna Ewidencja Zabytków”. Na koniec 2020 r. w wykazie Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa znajdowało się **1381 obiektów zabytkowych**, w tym układy urbanistyczne, zespoły obiektów sakralnych, nieruchomości, parki i cmentarze, obiekty kolejowe, kapliczki oraz stanowiska archeologiczne.

W tabelach poniżej zamieszczony został wykaz zabytków, które w latach 2019-2020 zostały włączone do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa (tabela nr 1) oraz wykaz obiektów, które w analizowanym okresie sprawozdawczym zostały z ewidencji wyłączone (tabela nr 2). Wszystkich aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa dokonano w uzgodnieniu z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Tabela 1 Wykaz obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa w latach 2019-2020

Lp.	Obiekt	Adres	Podstawa włączenia	Zarządzenie
2019 rok				
1.	Kaplica myśliwska pw. Św. Huberta	ul. Św. Huberta 55	Opinia WKZ z dn. 17.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	Zarządzenie Nr VIII/147/2019 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 25.02.2019 r.
2.	Dom	ul. Św. Huberta 3	Opinia WKZ z dn. 17.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
3.	Dom	ul. Matysowska 6	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
4.	Dom	ul. Matysowska 53	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
5.	Dom	ul. Matysowska 317	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
6.	Dom	ul. Myśliwska 13	Opinia WKZ z dn. 17.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
7.	Dom	ul. Myśliwska, obok nr 63, działka nr 893/1 obręb 226	Opinia WKZ z dn. 17.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
8.	Dom	ul. Wichrowa, obok nr 35, działka nr 153 obręb 228	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
9.	Kapliczka	ul. Rodzinna, obok nr 67, działka nr 893/1 obręb 228	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
10.	Kapliczka	ul. Św. Walentego, obok nr 95, działka nr 600/1 obręb 228	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	

11.	Krzyż	ul. Wichrowa/Michlewskiej, na granicy działek nr 123 i 150/1 obręb 228	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
12.	Stanowisko archeologiczne Rzeszów-Matysówka 1 AZP 104-77/1	ul. Matysowska 307	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
13.	Stanowisko archeologiczne Rzeszów-Matysówka 2 AZP 104-77/2	ul. Matysowska/Świętego Walentego	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
14.	Stanowisko archeologiczne Rzeszów-Matysówka 3 AZP 104-77/5	ul. Górska 17	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
15.	Stanowisko archeologiczne Rzeszów-Matysówka 4 AZP 104-77/14	ul. Matysowska 335	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	
16.	Stanowisko archeologiczne Rzeszów-Matysówka 5 AZP 104-77/15	ul. Matysowska	Opinia WKZ z dn. 25.01.2019 r., znak: Rz-RDZ.5133.2.2019.BW	

Tabela 2 Wykaz obiektów wyłączonych z Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa w latach 2019-2020

Lp.	Obiekt	Adres	Podstawa wyłączenia	Zarządzenie
2019 rok				
1.	Kamienica	ul. Hetmańska 5	Opinia WKZ z dn. 25.02.2019 r., znak: Rz-RDZ.5140.1.2019.JK	Zarządzenie Nr VIII/186/2019 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 12.03.2019 r.
2020 rok				
2.	Dom	ul. Podkarpacka 17	Opinia WKZ z dn. 11.12.2017 r., znak: Rz-RDZ.5140.70.2017.BS	Zarządzenie Nr VII/769/2020 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dn. 17.04.2020 r.
3.	Dom	ul. Staroniwska 149	Opinia WKZ z dn. 14.10.2019 r., znak: Rz-RDZ.5140.39.2019.BS	
4.	Dom	ul. Winna 11	Opinia WKZ z dn. 04.03.2020 r. (Rz-RDZ.5140.6.2020.BS)	

5.	Kamienica	ul. Leszczyńskiego 2	Opinia WKZ z dn. 10.06.2020 r., znak: Rz-RDZ.5140.28.2020.JK	Zarządzenie Nr VIII/930/2020 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dn. 13.08.2020 r.
6.	Dom	ul. Kwiatkowskiego 93	Opinia WKZ z dn. 14.07.2020 r., znak: Rz-RDZ.5140.23.2020.BS	

W ramach stałego monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa, w latach 2019-2020 Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków prowadziło wizje terenowe mające na celu kontrolę stanu zachowania zabytków ujętych w gez oraz identyfikację obiektów przekształconych bądź nieistniejących, celem aktualizacji gminnej ewidencji zabytków. W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem, kontroli poddano zabytki z terenu osiedli: Śródmieście, Zalesie, Słocina, Drabinianka, Matysówka, Miłocin – św. Huberta, Staroniwa, Dąbrowskiego (obecnie osiedla Dąbrowskiego i Zawiszy Czarnego) oraz Staromieście. Na tej podstawie wyodrębnionych zostało 12 zabytków nieistniejących, z których dotąd z Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa wyłączono 2 obiekty. Wykaz pozostałych 10 zidentyfikowanych zabytków nieistniejących, a w dalszym ciągu ujętych w gminnej ewidencji zabytków, przekazany został do Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Na chwilę obecną oczekujemy na stanowisko PWKZ wobec dalszego postępowania w sprawie.

4. Środki finansowe wykorzystane w latach 2019-2020 na opiekę nad zabytkami z terenu Rzeszowa

4.1. Środki wewnętrzne

Wysokość środków przeznaczonych w budżecie gminy na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami³ w 2019 r. wyniosła 1 705 068,94 zł (Uchwała Nr III/47/2018 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 18 grudnia 2018 r. w sprawie uchwały budżetowej Miasta Rzeszowa na 2019 r. wraz ze zmianami oraz sprawozdanie z wykonania budżetu miasta Rzeszowa za 2019 r.). Środki te przeznaczono m.in. na remont postumentu Tadeusza Kościuszki na rzeszowskim Rynku, renowację i konserwację zabytkowych nagrobków na Cmentarzu Starym przy ul. Targowej oraz Cmentarzu Pobitno, rewitalizację Ogrodu Miejskiego im. Solidarności, rewitalizację Parku przy ul. Wieniawskiego, zagospodarowanie zdegradowanego Parku przy ul. Rycerskiej oraz udzielane z budżetu Gminy Miasto Rzeszów dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Gminy Miasto Rzeszów.

Natomiast w roku 2020 wysokość środków wyniosła 9 231 335,74 zł (zgodnie z Uchwałą Nr XXIII/508/2019 z dnia 17 grudnia 2019 roku w sprawie budżetu Miasta Rzeszowa na 2020 r. wraz ze zmianami oraz Sprawozdaniem z wykonania budżetu miasta Rzeszowa za 2020 rok). Środki te zostały przeznaczone na renowację i konserwację zabytkowych nagrobków na cmentarzu Starym przy ul. Targowej, renowację zabytkowych nagrobków na Cmentarzu Pobitno oraz Cmentarzu Słocina, rewitalizację Ogrodu Miejskiego im. Solidarności, poprawę infrastruktury sportowej w Arena-Park

³ Powyższe kwoty dotyczą wyłącznie wydatków w ramach rozdziału klasyfikacji budżetowej dedykowanego ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dział 921. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, Rozdział 92120. Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami). Dodatkowo, z budżetu Miasta Rzeszowa, w ramach innych rozdziałów klasyfikacji budżetowej, finansowane były również inne działania przy zabytkach, m.in. prace remontowo-konserwatorskie zabytków stanowiących własność Gminy Miasto Rzeszów oraz liczne działania „miękkie”, o których mowa w dalszej części niniejszego Sprawozdania.

Zalesie – parku z zabytkowego założenia dworsko-parkowego Gumińskich w Rzeszowie-Zalesiu, przebudowę instalacji wewnętrznych w obiekcie Podziemnej Trasy Turystycznej oraz tak jak w roku poprzednim na dotacje.

Zdjęcie 6 Dom Parafialny ul. Ks. Jałowego 37 – prace remontowe dotowane w latach 2016-2019 z budżetu Gminy Miasto Rzeszów (fot. Biuro MKZ)

Wysokość i cel poszczególnych dotacji przekazanych z budżetu Miasta Rzeszowa w latach 2019-2020 na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 3 Wykaz dotacji udzielonych z budżetu Gminy Miasto Rzeszów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków w latach 2019-2020

Lp.	Zakres prac	Beneficjent	Kwota
2019 rok			
1.	Prace konserwatorskie dzieł sztuki sakralnej z Muzeum Diecezjalnego w Rzeszowie	Diecezja Rzeszowska	10 432,80 zł
2.	Prace konserwatorskie zabytków ruchomych stanowiących wyposażenie wnętrza Kościoła i Klasztoru OO. Bernardynów	Klasztor OO. Bernardynów w Rzeszowie	34 569,80 zł
3.	Prace remontowo-konserwatorskie Domu Parafialnego ul. Ks. Jałowego 37	Parafii p.w. Chrystusa Króla w Rzeszowie	70 000,00 zł
			łącznie: 115 002,60zł
2020 rok			
1.	Konserwacja dzieł sztuki sakralnej z Muzeum Diecezjalnego Rzeszowie	Diecezja Rzeszowska	8 708,50 zł

2.	Prace konserwatorskie polichromii ściennej w Kaplicy pw. Św. Huberta.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie	85 000,00 zł
3.	Prace konserwatorskie zabytków ruchomych stanowiących wyposażenie wnętrza Kościoła i Klasztoru OO. Bernardynów	Klasztor OO. Bernardynów w Rzeszowie	136 570,31 zł
4.	Roboty budowlane budynku dworu w zespole dworsko-parkowym w Rzeszowie-Słocinie	Fundacja DOMUS PACIS	30 000,00 zł
łącznie:			260 278,81 zł

Ponadto, wydatki Gminy Miasto Rzeszów w zakresie opieki nad zabytkami w latach 2019-2020 dotyczyły również środków finansowych przeznaczonych na inwestycje oraz działania ukierunkowane na utrzymanie w jak najlepszym stanie obiektów zabytkowych będących własnością Gminy. W 2019 r. na prace remontowe stanowiących własność Gminy Miasto Rzeszów zabytkowych nieruchomości, w tym prace projektowe, wydatkowano kwotę w wysokości 1 553 867,59 zł, w 2020 r. było to zaś 4 349 029,58 zł (wykaz obiektów, które poddano pracom remontowym, wraz z określeniem zakresu wykonanych prac, umieszczono w podrozdziale 5.1). Na działania inwestycyjne Gminy dotyczące prac przy zabytkowych parkach z terenu Miasta w 2019 r. przeznaczono kwotę w wysokości 1 461 943,83 zł, w 2020 r. – 7 073 597,50 zł (opis prac wykonanych w analizowanym okresie zawarto w podrozdziale 5.2). Systematycznie prowadzone są również prace pielęgnacyjne przy zabytkowej zieleni obejmujące wycinkę drzew oraz cięcia pielęgnacyjne i sanitarne drzew i krzewów na terenie zabytkowych parków: Parku przy ul. Wieniawskiego, Parku im. Szafera przy ul. Powstańców Śląskich, Parku Jędrzejowiczów przy ul. Rycerskiej oraz w Ogrodzie Miejskim im. Solidarności przy ul. Dąbrowskiego. W 2019 r. na ten cel poniesiono nakłady finansowe w wysokości 14 595,06 zł, w 2020 r. była to zaś kwota 23 472,68 zł. Ostatnią grupę wydatków gminnych w zakresie opieki nad zabytkami stanowią wydatki na prace konserwatorsko-restauratorskie przy zabytkowych kapliczkach i pomnikach, jak również nagrobkach znajdujących się na zabytkowych rzeszowskich nekropoliach. Wydatki te w 2019 r. wyniosły 136 394 zł, w 2020 r. zaś była to kwota w wysokości 210 084 zł (wykaz prac w podrozdziale 5.3).

4.2. Środki zewnętrzne

W latach 2019-2020 z budżetu Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wydatkowana została kwota w wysokości **300 000 złotych** z przeznaczeniem na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlane przy zabytkach nieruchomych i ruchomych wpisanych do rejestru zabytków z terenu Miasta Rzeszowa. Wykaz udzielonych dotacji przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela 4 Wykaz dotacji udzielonych z budżetu Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków z terenu miasta Rzeszowa w latach 2019-2020

Lp.	Zakres prac	Beneficjent	Kwota
2019 rok			
1.	Prace renowacyjne przy stolarce okiennej i drzwiowej na piętrze budynku przy ul. ks. J. Jałowego 33 w Rzeszowie	Osoba prywatna	40 000 zł
2.	Prace remontowo-konserwatorskie w kamienicy przy ul. 3 Maja 32 w Rzeszowie – w zakresie remontu elewacji	Osoba prywatna	20 000 zł

3.	Konserwacja polichromii w kaplicy św. Huberta w Rzeszowie – etap VI	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie	30 000 zł
4.	Prace remontowo-konserwatorskie w budynku d. dworu w Słocinie w zakresie podbicia fundamentów części podpiwniczonej z wykonaniem izolacji poziomej i naprawą izolacji piwnicy od strony wschodniej	Fundacja DOMUS PACIS	40 000 zł
Łącznie: 130 000 zł			
2020 rok			
1.	Pełna konserwacja techniczna i estetyczna obiektów ze skarbca, kaplicy, konwentu, refektarza, wschodniej elewacji kościoła oraz zakrystii (obrazy, krucyfiksy, figury, grafika, monstrancja, kadzielnica) w klasztorze OO. Bernardynów w Rzeszowie	Klasztor OO. Bernardynów w Rzeszowie	80 000 zł
2.	Konserwacja malowideł ściennych w Kaplicy pw. Św. Huberta w Rzeszowie	Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie	45 000 zł
3.	Prace remontowo-konserwatorskie w budynku d. dworu w Słocinie w zakresie podbicia fundamentów (wraz z wykonaniem izolacji) ściany frontowej i ścian części zachodniej (niepodpiwniczonej)	Fundacja DOMUS PACIS	45 000 zł
Łącznie: 170 000 zł			

W badanych okresie sprawozdawczym środki finansowane na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków z terenu Rzeszowa wydatkowane były również z budżetu Województwa Podkarpackiego. W 2019 r. udzielona została jedna dotacja: w wysokości 40 000 zł dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Chrystusa Króla w Rzeszowie z przeznaczeniem na „renowację elewacji budynku parafialnego w Rzeszowie przy ul. ks. J. Jałowego 37”. W 2020 r. z budżetu Województwa Podkarpackiego udzielone zostały zaś dwie dotacje na prace przy zabytkach z terenu Rzeszowa, tj.: dotacja w wysokości 20 000 zł dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Wojciecha i Stanisława w Rzeszowie (rodzaj zadań: „kościół parafialny/wyposażenie wnętrza”) oraz dotacja w wysokości 30 000 zł dla Fundacji DOMUS PACIS (rodzaj zadań: „Zespół dworsko-parkowy Rzeszów-Słocina/fundamenty izolacje).

5. Prace przy zabytkach nieruchomości

5.1. Nieruchomości

Gmina Miasto Rzeszów, jako właściciel bądź użytkownik dużej liczby obiektów zabytkowych na terenie Miasta Rzeszowa, stale realizuje również zadania z zakresu opieki nad zabytkami, tj. opieką sprawowaną przez właściciela lub posiadacza zabytku polegającą w szczególności na zapewnieniu warunków: naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości oraz popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla

historii i kultury⁴. W tabeli poniżej przedstawiono zestawienie prac remontowych przy obiektach zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków), stanowiących własność Gminy Miasto Rzeszów, przeprowadzonych w latach 2019-2020.

Tabela 5 Zestawienie prac remontowych wykonanych przez Gminę Miasto Rzeszów w latach 2019-2020 przy zabytkowych nieruchomościach

Rok 2019				
Lp.	Obiekt	Adres	Zakres prac	Zakres ochrony
1.	Kamienica	Grunwaldzka 2	Wykonanie robót budowlanych w zakresie termomodernizacji i modernizacji budynku wraz z wykonaniem instalacji c.o., c.w.u oraz instalacji gazowej	rejestr zabytków (A-121)
2.	Dom	Plac Wolności 15a	Wykonanie przyłącza do sieci ciepłowniczej	gminna ewidencja zabytków
3.	Krajowa Niższa Szkoła Rolnicza, ob. Zespół Szkół Agropredsiębiorczości	Miłocińska 75	Wykonanie opracowania projektowego dla robót budowlanych w zakresie remontu attyki i części gzymsu elewacji oraz wykonanie robót	gminna ewidencja zabytków
4.	Kamienica, tzw. Dom Rabina Arona Lewina, ob. Siedziba Zespołu Szkół Muzycznych im. Wojciecha Kilara	Sobieskiego 15	Realizacja robót budowlanych w zakresie wymiany konstrukcji więźby i pokrycia dachu nad budynkiem głównym, montaż okien dachowych, wymiana konstrukcji i pokrycia dachu nad budynkiem dobudówki, remont kominów	gminna ewidencja zabytków
5.	Przedszkole	Staszica 10B	Realizacja robót w zakresie przebudowy pomieszczeń budynku i instalacji wewnętrznych wraz z dostosowaniem budynku dla osób niepełnosprawnych, w tym roboty wodno-kanalizacyjne, sanitarne, roboty instalacyjne elektryczne; odnowienie sal dydaktycznych, korytarzy, pomieszczeń sanitarnych, wymiana pokrycia dachowego, wykonanie instalacji mechanicznej i odgromowej	gminna ewidencja zabytków

⁴ Art. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z późn. zm.).

6.	Willa, nast. Dom Zdrowia dla Dzieci im. Dzieciątka Jezus Fundacji dr. Hanasiewicza, ob. Pogotowie Opiekuńcze	Unii Lubelskiej 4	Realizacja robót budowlanych w zakresie remontu dachu, kominów i stropu nad ostatnią kondygnacją budynku	rejestr zabytków (A-597)
Rok 2020				
7.	Kolegium w zespole oo. Pijarów, ob. budynek I LO	3 Maja 15	Opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania związanego z budową budynku sali gimnastycznej	rejestr zabytków (A-1027)
8.	Kamienica, tzw. Dom Rabina Arona Lewina, ob. Siedziba Zespołu Szkół Muzycznych im. Wojciecha Kilara	Sobieskiego 15	Realizacja robót budowlanych w zakresie wykonania wymiany konstrukcji więźby i pokrycia dachu nad budynkiem głównym, montażu okien dachowych, wymiany konstrukcji i pokrycia dachu nad budynkiem dobudówki oraz remontu kominów	gminna ewidencja zabytków
9.	Przedszkole	Staszica 10B	Kontynuacja robót budowlanych rozpoczętych w 2019 r. w zakresie przebudowy pomieszczeń budynku	gminna ewidencja zabytków
10.	Willa, nast. Dom Zdrowia dla Dzieci im. Dzieciątka Jezus Fundacji dr. Hanasiewicza, ob. Pogotowie Opiekuńcze	Unii Lubelskiej 4	Kontynuacja robót budowlanych w zakresie remontu dachu, kominów i stropu nad ostatnią kondygnacją budynku	rejestr zabytków (A-597)
11.	Blok	Dąbrowskiego 17	Odbiór dokumentacji projektowej oraz wykonanie robót budowlanych związanych z przebudową i dostosowaniem budynku na potrzeby doku kultury oraz zagospodarowanie terenu	gminna ewidencja zabytków

5.2. Parki

W latach 2019-2020 Gmina Miasto Rzeszów realizowała zadanie inwestycyjne pn. **„Rewitalizacja Ogrodu Miejskiego im. Solidarności”**. Pierwszy etap prac realizowano w 2019 r., a składały się na niego: rozbiórka 18 880 m² nawierzchni z mieszanek mineralno-bitumicznych, 18 880 m² podbudowy z kruszywa kamiennego i 4 640 mb krawężników; przeprowadzenie robót ziemnych związanych z przygotowaniem terenu pod podbudowę pod nawierzchnię z kostki granitowej i nawierzchnię asfaltową i budowę oświetlenia oraz ułożenie 704 m rur osłonowych 2 160 m uziomów w rowach kablowych, 104 m rur osłonowych do zasilania fontanny i 40 m uziomów w rowach kablowych. Prace kontynuowane były w 2020 r., kiedy to zrealizowano drugi etap inwestycji, który objął następujące działania: wykonanie nowych alejek parkowych z betonu asfaltowego w kolorze

piaskowym z opaskami z kostki granitowej – 8 926,38 m², budowa fontanny (staw wraz z maszynownią, w ramach której zamontowano 9 dysz typu szampan wraz z oświetleniem), wymiana oświetlenia terenu (93 szt. latarni wysokich oraz 22 szt. reflektorów podświetlających elementy małej architektury i zieleni), wykonanie placu zabaw wraz ze strefami bezpieczeństwa z płytek granitowych, montaż elementów małej architektury (124 szt. ławek z oparciem, 18 szt. ławek bez oparcia, 70 szt. koszy na śmieci, zegar słoneczny, 4 szt. rzeźb, ogrodzenie placu zabaw i ogrodów kwaterowych, 2 szt. tablic informacyjnych) oraz modernizacja zieleni poprzez nowe nasadzenia i założenie trawników.

Zdjęcie 7 Ogród Miejski im. Solidarności (fot. B. Szczupaj)

Drugim z zabytkowych parków z terenu Miasta Rzeszowa, który w latach 2019-2020 podlegał pracom projektowo-renowacyjnym, był **Park przy ul. Wieniawskiego** z dawnego zespołu dworsko-parkowego w Zalesiu. W 2019 r. opracowana dostała dokumentacja projektowa rewitalizacji parku. Na terenie zabytkowego Parku w 2020 r. realizowane było zaś zadanie pn. „Arena – Park Zalesie – poprawa infrastruktury sportowej” (modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej).

Ponadto, w 2019 r. rozpoczęła się również realizacja zadania pn. „**Zagospodarowanie zdegradowanego parku przy ul. Rycerskiej w Rzeszowie**”. W ramach przeprowadzonych prac dokonano rozbiórki: nawierzchni z płyt betonowych (178,98 m²) i ogrodzenia basenu przeciwpożarowego, wykonano instalację elektryczną, kanalizację deszczową i korytowanie pod planowane alejki, a także opracowano inwentaryzację powykonawczą robót rozbiórkowych i robót związanych z korytowaniem pod alejki. Z uwagi jednak na rozpoczęte postępowanie dotyczące zwrotu terenu parku na rzecz byłych właścicieli, realizacja zadania na chwilę obecną nie została zakończona. W 2019 r. rozwiązano umowę na realizację zadania, a w Parku wykonano konieczne prace porządkowe (w tym m.in.: wywiezienie gruzu, wykonanie zabezpieczeń końcówek kabli przed zasypaniem, wyrównanie terenu i założenie trawników, montaż ławek i ogrodzenia basenu przeciwpowodziowego).

5.3. Nagrobki, pomniki, kapliczki

W latach 2019-2020 prowadzone były również prace konserwatorskie przy zabytkowych nagrobkach na nekropoliach wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków oraz zabytkowych kapliczkach i figurach stanowiących własność Gminy Miasto Rzeszów lub znajdujących się w jej zarządzie. Szczegółowy wykaz prac przeprowadzonych w latach objętych niniejszym Sprawozdaniem przedstawiono w tabeli nr 6.

Zdjęcie 8 Po lewej: Kapliczka na skrzyżowaniu ulic Budziwojskiej i Podleśnej, po prawej: Grobowiec Rodziny Schaitterów na Starym Cmentarzu, poddane w latach 2019-2020 pracom konserwatorskim (fot. Biuro MKZ)

Tabela 6 Zestawienie prac remontowo-konserwatorskich wykonanych przez Gminę Miasto Rzeszów w latach 2019-2020 przy zabytkowych nagrobkach, pomnikach i kapliczkach

Rok 2019				
Lp.	Nazwa	Adres	Zakres prac	Zakres ochrony
1.	Kapliczka	Budziwojska/Podleśna	Wykonanie programu prac konserwatorskich oraz wykonanie remontu kapliczki	gminna ewidencja zabytków
2.	Nagrobki na Cmentarzu komunalnym Pobitno: - Nagrobek (Izydor Konopka, Karol Konopka, Irena Konopkówna) – Sektor VIII, - Nagrobek z piaskowca (Teofil Tworzydło) –	Lwowska 31	Wykonanie programu prac konserwatorskich oraz renowacja nagrobków	Cmentarz wpisany do rejestru zabytków (A-1127)

	Sektor XIV, rząd 1, nagrobek 8			
3.	Nagrobki na Cmentarzu Starym: - Nagrobek z żeliwnym krzyżem NN – Kwaterna VI, - Nagrobek z piaskowca (Alojzy Koszałkowski – Kwaterna VI, - Nagrobek z piaskowca (Julo Dzierżanowski) – Kwaterna IV	Targowa	Wykonanie programu prac konserwatorskich oraz renowacja nagrobków	Cmentarz wpisany do rejestru zabytków (A-308)
4.	Pomnik Grunwaldu	Budziwojska/ Jana Pawła II	Przestawienie Pomnika (w ramach inwestycji związanej z rozbudową ul. Jana Pawła II)	gminna ewidencja zabytków
5.	Krzyż przydrożny	Wieniawskiego	Przestawienie Krzyża (w ramach inwestycji związanej z rozbudową ul. Wieniawskiego)	gminna ewidencja zabytków
6.	Figura przydrożna – Krzyż	Kiepury 3	Przestawienie Krzyża (w ramach inwestycji związanej z rozbudową ul. Wieniawskiego)	gminna ewidencja zabytków
Rok 2020				
7.	Kapliczka z obrazem Matki Bożej Śnieżnej	Staroniwska 81	Wykonanie programu prac konserwatorskich oraz wykonanie remontu Kapliczki (<i>zadanie realizowane w ramach Rzeszowskiego Budżetu Obywatelskiego</i>)	rejestr zabytków (A-1235, B-653)
8.	Nagrobki na Cmentarzu komunalnym Pobitno: - Nagrobek (Izydora Konopka, Karol Konopka, Irena Konopkówna) – Sektor VIII, - Nagrobek z piaskowca (Helena Gadomska) – Sektor VII, rząd 14, nagrobek 20	Lwowska 31	Wykonanie programu prac konserwatorskich oraz renowacja nagrobków	Cmentarz wpisany do rejestru zabytków (A-1127)
9.	Nagrobki na Cmentarzu Starym: - Grobowiec Schaitterów – Kwaterna VI,	Targowa	Wykonanie programu prac konserwatorskich oraz renowacja nagrobków	Cmentarz wpisany do rejestru zabytków (A-308)

	- Nagrobek z piaskowca (Zofia Pilati) – Kwatera VI			
10.	Nagrobek Karola i Franciszka Taklińskich na Cmentarzu Słocina	Słocińska	Wykonanie prac konserwatorskich	Cmentarz ujęty w gminnej ewidencji zabytków

6. Opieka nad zabytkami archeologicznymi

W Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Rzeszowa na koniec 2020 r. ujęte były **184 stanowiska archeologiczne**, z czego **10 z nich wpisanych jest do rejestru zabytków nieruchomości województwa podkarpackiego**. Dla stanowisk archeologicznych z terenu miasta Rzeszowa w 2015 r. opracowane zostały karty adresowe zabytku nieruchomego, których włączenie do gminnej ewidencji zabytków nastąpiło w 2016 r. Zarządzeniem Nr VII/643/2016 Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 15 kwietnia 2016 r. w sprawie aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków. W analizowanym okresie sprawozdawczym do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa, włączonych zostało 5 nowych stanowisk archeologicznych z terenu Matysówki, która z dniem 1 stycznia 2019 r. włączona została w granice Miasta Rzeszowa.

Opieka nad zabytkami archeologicznymi realizuje się przede wszystkim poprzez nadzory i badania archeologiczne prowadzone w ramach inwestycji i prac ziemnych podejmowanych na terenie stanowisk archeologicznych. Pozwolenia na prowadzenie badań oraz nadzorów archeologicznych wydaje właściwy miejscowo wojewódzki konserwator zabytków. Badania archeologiczne przeprowadzane w latach 2019-2020 na terenie Rzeszowa związane były głównie z inwestycjami drogowymi oraz mieszkaniowymi realizowanymi na obszarze objętych ochroną konserwatorską stanowisk archeologicznych.

W 2019 r. prowadzono były badania archeologiczne podczas realizowanych robót związanych z inwestycją pn. „Rozbudowa ul. Wieniawskiego”. Badania interwencyjne dotyczyły rozbudowy ulicy Wieniawskiego w I etapie na odcinku od ul. Dunikowskiego w stronę Słociny, na działce ewidencyjnej nr 291/2 obręb 209. Badania polegały na przeprowadzeniu prospekcji terenowej w celu weryfikacji terenu pod kątem występowania materiału zabytkowego na powierzchni, przeprowadzeniu badań interwencyjnych przed budową w tym miejscu poszerzonego odcinka ulicy Wieniawskiego, sporządzeniu dokumentacji rysunkowej, fotograficznej i opisowej oraz opracowaniu wyników badań archeologicznych w formie sprawozdania. Na przeprowadzenie badań z budżetu Miasta Rzeszowa wydatkowana została kwota w wysokości 8 747,76 zł.

W 2020 r. rozpoczęto wykonywanie „Wyprzedzających badań archeologicznych w ciągu ul. Grunwaldzkiej w Rzeszowie”. Prace kontynuowane były w 2021 r. W ramach zawartej przez Miasto umowy, przeprowadzone zostaną badania archeologiczne (zgodnie z programem zatwierdzonym przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków), a po ich zakończeniu wykonane zostaną sprawozdanie oraz analiza i opracowanie wyników przeprowadzonych badań. Badania archeologiczne na ul. Grunwaldzkiej poprzedzają inwestycję związaną z przebudową tego deptaka miejskiego, planowaną do realizacji w ramach rozpoczętego w 2014 r. kompleksowego zadania inwestycyjnego pn. „Przebudowa ulic: 3 Maja, Kościuszki i Grunwaldzkiej”. Do tej pory pracom rewaloryzacyjnym poddane zostały ulice: 3 Maja i Kościuszki, którym również towarzyszyły badania archeologiczne. Szczegółowy

zakres badań oraz ich wyniki przedstawiono w poprzednim sprawozdaniu z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami, za lata 2017-2018.

Zdjęcie 9 Ul. Grunwaldzka w trakcie badań archeologicznych w 2020 r. (fot. Biuro MKZ)

7. Działania rewitalizacyjne w obiektach i na obszarach zabytkowych

Gmina Miasto Rzeszów realizuje działania rewitalizacyjne na podstawie dokumentu pn.: „**Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Rzeszów do roku 2023**” (LPR). Został on opracowany na podstawie przepisów przejściowych ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, tj. art. 52 ust. 1 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. „Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Miasto Rzeszów do roku 2023” przyjęto Uchwałą Nr XLI/875/2017 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 28 marca 2017 r., a następnie zaktualizowano Uchwałą Nr LII/1203/2017 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 12 grudnia 2017 r. LPR jest dokumentem, który ma na celu zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie. Rewitalizacja jest kompleksowym procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzonym poprzez zintegrowane i całościowe działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Wśród celów ukierunkowanych na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, poprawę jakości życia mieszkańców, rozwoju kapitału społecznego i ekonomicznego, znalazły się również działania dotyczące zachowania, ochrony i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego i historycznego Gminy Miasto Rzeszów. Wyznaczony w LPR obszar rewitalizacji ma powierzchnię 582 ha i obejmuje osiedla: Śródmieście (d. Śródmieście Północ i d. Śródmieście Południe), Pułaskiego, Generała Grotaróweckiego, Piastów, Tysiąclecia i Generała Andersa. Z uwagi na szczególne nasycenie obiektami

zabytkowymi obszaru Śródmieścia, jak również dzielnic sąsiednich, zagadnienia z zakresu dziedzictwa kulturowego są istotną kwestią prowadzonych działań.

Podstawowym przedsięwzięciem rewitalizacyjnym planowanym do realizacji przez Gminę Miasto Rzeszów jest projekt pn. „Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF”. Wśród zadań dotyczących zakresu Gminy Miasto Rzeszów w powyższym projekcie, na szczególną uwagę zasługuje zadanie pn. „Rewitalizacja podwórek i przestrzeni międzyblokowych na obszarze Śródmieścia”. Przedmiotem tego projektu jest odnowa i zagospodarowanie 22 podwórek i przestrzeni międzyblokowych na terenie osiedla Śródmieście i osiedla Generała Grota-Roweckiego w celu stworzenia przyjaznych miejsc służących integracji i aktywizacji mieszkańców. Część z przewidzianych do modernizacji podwórek znajduje się na obszarze układu urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków decyzją z dn. 30 stycznia 1969 r., pod nr rej. A-325 oraz na obszarze „Układu przestrzennego zabudowy ulicy Hetmańskiej wraz z przyległymi ulicami” ujętego w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa. Ponadto, zakres przewiduje do rewitalizacji również nieruchomości stanowiące podwórka funkcjonalnie przynależne do nieruchomości indywidualnie wpisanych do rejestru zabytków (Kopernika 10, Przesmyk 2, Króla Kazimierza 29, Króla Kazimierza 31, Sobieskiego 8) i ujętych w gminnej ewidencji zabytków (Dąbrowskiego 1, Dąbrowskiego 3, Dąbrowskiego 5, Pl. Śreniawitów 8, Hetmańska 10, Hetmańska 32, Bernardyńska 6, Pl. Kilińskiego 1, Okrzei 2, Okrzei 4, Okrzei 8, Okrzei 10, Św. Mikołaja 4). W latach 2019-2020 rozstrzygnięte zostały postępowania przetargowe na roboty budowlane zaplanowane na poszczególnych podwórkach (w formule zaprojektuj-zbuduj). Zakończenie robót planowane jest na rok 2021.

W odniesieniu do pozostałych przedsięwzięć ujętych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Miasto Rzeszów do roku 2023”, tzw. przedsięwzięć uzupełniających, część z nich odnosi się do obiektów i obszarów zabytkowych. Na koniec 2020 r. zrealizowane zostały m.in. działania związane z „Organizacją Festiwalu Przestrzeni Miejskiej w Starych Koszarach”, tj. zabytkowym budynku d. koszar przy al. Piłsudskiego 8-10, czy remont zabytkowej Kamienicy, tzw. Domu Rabina Arona Lewina, ob. Siedziby Zespołu Szkół Muzycznych im. Wojciecha Kilara przy ul. Sobieskiego 15. W realizacji znajdują się zaś przedsięwzięcie pn. „Rzeszowskie Piwnice – interaktywna instytucja kultury” (szczegóły w rozdziale III) oraz przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji przez Uniwersytet Rzeszowski, zakładające remont czterech budynków zabytkowych użytkowanych przez UR (wpisanych do rejestru zabytków przy ulicy Towarnickiego 3 i Jałowego 24 oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków przy ulicy Moniuszki 10 i Grunwaldzkiej 11-13). Od realizacji części z ujętych w LPR przedsięwzięć odnoszących się do obiektów i obszarów zabytkowych odstąpiono, m.in. z uwagi na postępowania o zwrot działek wchodzących w skład zabytkowego założenia pałacowo-parkowego Jędrzejowiczów na chwilę obecną odstąpiono od realizacji przedsięwzięcia pn. „Zagospodarowanie zdegradowanego Parku przy ul. Rycerskiej wraz z budową otwartej tężni solankowej”. Realizowane nie będzie także ujęte w LPR przedsięwzięcie pn. „Rewitalizacja dawnego magazynu wojskowego na potrzeby instytucji kultury”, gdyż Miastu nie udało się pozyskać na ten cel obiektu, w którym przedsięwzięcie miało być realizowane, tj. ujętego w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa Magazynu mundurowego przy ul. Reformackiej, zlokalizowanego na wpisanym do rejestru zabytków decyzją z dnia 30 stycznia 1969 r., pod nr rej. A-325 obszarze „Układu urbanistycznego Starego Miasta”.

8. Program Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa

W latach 2019-2020 kontynuowany był również trwający od 2002 roku Program Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa, tj. inicjatywy polegającej na podejmowaniu działań ze strony Urzędu Miasta Rzeszowa mających na celu podnoszenie świadomości wśród właścicieli i zarządców o potrzebie prawidłowego użytkowania i utrzymywania nieruchomości, ze szczególnym uwzględnieniem estetyki elewacji oraz podwórek, bezpośrednio przekładających się na wizerunek miasta. Adresatami Programu Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa są zarówno właściciele obiektów zabytkowych, jak i właściciele nieruchomości znajdujących się w historycznym Śródmieściu Rzeszowa. W ramach tych działań, wzorem lat poprzednich, za pośrednictwem Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków organizowane były spotkania z właścicielami obiektów zabytkowych, prowadzono rozmowy oraz korespondencje listowną. W ramach Programu wskazywane i proponowane są prawidłowe rozwiązania oraz udzielane jest wsparcie merytoryczne na etapie realizacji inwestycji.

Zdjęcie 10 Kamienica przy ul. Króla Kazimierza 20 nagrodzona w Programie Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa w 2020 r. – zdjęcia przed i po remoncie elewacji (fot. Biuro MKZ)

W ramach podziękowań za podjęcie inicjatywy przeprowadzenia prac remontowych i prac konserwatorskich przy budynkach objętych ochroną konserwatorską i budynków zlokalizowanych w obszarze śródmiejskim Rzeszowa oraz promocji takiej postawy, od chwili zapoczątkowania Programu Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa, Prezydent Miasta Rzeszowa honorował podmioty prywatne, przedsiębiorców oraz zarządców podejmujących inicjatywę przeprowadzenia remontu swoich nieruchomości, wręczając im specjalne dyplomy podczas zorganizowanego w tym celu spotkania. Przyjęta forma podziękowań była wyrazem szacunku oraz docenienia przez Miasto przedsięwzięć służących poprawie estetyki Rzeszowa oraz dbałości o jego lokalne zasoby zabytkowe. Wymiernym efektem Programu Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa przez lata było sukcesywne przystępowanie przez właścicieli i zarządców obiektów objętych ochroną konserwatorską oraz znajdujących się w ścisłym centrum miasta do prac związanych z poprawą stanu zachowania

i wyglądem budynków, co w rezultacie przekłada się na podniesienie jakości przestrzeni publicznej zabytkowego Śródmieścia. Dzięki takim postawom Rzeszów stawał się miastem estetycznym, zadbanym oraz dobrze postrzeganym zarówno przez samych mieszkańców, jak i gości odwiedzających nasze Miasto.

W 2020 r., z uwagi na trwający w Polsce stan epidemii oraz związane z tym wprowadzone ograniczenia i rygory sanitarne, dyplomy za udział w Programie Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa nie zostały wręczone przez Prezydenta podczas uroczystego spotkania w Ratuszu, a zostały przekazane drogą korespondencyjną. Prezydent Miasta Rzeszowa wyróżnił właścicieli i zarządców nieruchomości za wykonane w 2019 r. prace remontowe przy 28 budynkach, w tym 17 budynkach zabytkowych. Wykaz nagrodzonych obiektów przedstawiono w tabeli nr 7.

Tabela 7 Zestawienie obiektów zabytkowych oraz innych odnowionych w 2019 r., których właściciele zostali nagrodzeni dyplomami Prezydenta Miasta Rzeszowa za udział w Programie Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa

Lp.	Nazwa	Adres	Inwestor	Liczba dyplomów
Rok 2019				
1.	Plebania, ob. Budynek w zespole parafialnym pw. Chrystusa Króla	ks. Jałowego 37	Parafia pw. Chrystusa Króla w Rzeszowie	1
2.	Budynek wojskowy nr 4	Lwowska 5	Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Lublinie, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, 34. Wojskowy Oddział Gospodarczy	3
3.	Budynek wojskowy nr 19	Lwowska 5		
4.	Budynek	Lisa-Kuli 20	Prokuratura Okręgowa w Rzeszowie	1
5.	Budynek dawnej willi, ob. Budynek dyrekcji (Budynek C)	Szopena 2	Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie	1
6.	Budynek Podkarpackiego Centrum Onkologii	Szopena 2		
7.	Budynek wymiennikowni	Szopena 2		
8.	Budynek G – Laboratorium	Szopena 2		
9.	Budynek J – Administracja	Szopena 2		
10.	Budynek AP – Apteka	Szopena 2		
11.	Budynek Hotelu „Polonia”	Grottgera 16	Podmiot prywatny	1
12.	Kamienica	Jagiellońska 3	Podmioty prywatne	5
13.	Kamienica	Kolejowa 11	Podmiot prywatny	1

14.	Budynek „Kina za Rogiem”	Św. Mikołaja	Podmiot prywatny	1
15.	Kamienica	Leszczyńskiego 4	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Projektant” oraz podmioty prywatne	4
16.	Kamienica	Reformacka 1	Podmiot prywatny	1
17.	Kamienica	Rynek 10	Podmiot prywatny	1
18.	Blok	Wyspiańskiego 37	Budynek wspólnoty mieszkaniowej zarządzany przez Rzeszowską Spółdzielnię Mieszkaniową	2
19.	Kamienica	Jagiellońska 1	Budynki prywatne zarządzane przez Zrzeszenie Właścicieli Nieruchomości	10
20.	Kamienica	Króla Kazimierza 20		
21.	Budynki	Asnyka 8 Langiewicza 3 Lenartowicza 25 Łączna 3 Okrzei 2 Okrzei 4 Plac Śreniawitów 8 Żeromskiego 5	Budynki wspólnot mieszkaniowych zarządzane Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Rzeszowie	9
Łącznie przyznano 41 dyplomów za wykonanie prac przy 28 budynkach, w tym 17 budynkach zabytkowych (72 odnowione elewacje)				

Prace remontowe przyczyniające się do poprawy stanu technicznego i estetycznego budynków zlokalizowanych w śródmieściu Rzeszowa, w tym obiektów zabytkowych, realizowane były również w 2020 r., zarówno przez podmioty publiczne, jak i inwestorów prywatnych. Kontynuowane były działania prowadzone systematycznie od wielu lat przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Rzeszowie w zakresie poprawy stanu zachowania oraz estetyki budynków mieszkalnych oraz obszarów w ich bezpośrednim sąsiedztwie, znajdujących się w zarządzie MZBM. W 2020 r. zrealizowane zostały prace przy 32 nieruchomościach z terenu całego Miasta, w tym poprawiono stan techniczny bądź estetyczny 7 budynków zabytkowych (3 Maja 7, Langiewicza 7, Chodkiewicza 7, Dąbrowskiego 13, Dąbrowskiego 15, Grottgera 4) oraz 5 budynków znajdujących się na obszarach objętych ochroną konserwatorską lub w ścisłym centrum Rzeszowa (3 Maja 14, 8 Marca 7, Hetmańska 15, Hetmańska 33, Żeromskiego 2). Ponadto w 2020 r. Okręgowa Izba Lekarska w Rzeszowie zakończyła, trwający od 2014 roku, kompleksowy remont konserwatorski założenia Letniego Pałacu Lubomirskich. Jednym z ostatnich etapów było wykonanie zagospodarowania otoczenia Pałacu. Od strony al. Lubomirskich, na podstawie XVIII-wiecznego planu Karola Wiedemanna, odtworzono dwie kwatery historycznego ogrodu, co dopełniło całość dotychczasowych działań przy obiekcie. Ogród został udostępniony dla zwiedzających, podobnie jak część pomieszczeń wewnątrz budynku.

Zdjęcie 9 Odtworzone kwatery przed Letnim Pałacem Lubomirskich (fot. Biuro MKZ)

9. Stacja kolejowa Rzeszów Główny

Wśród inwestycji realizowanych na terenie miasta przy obiektach zabytkowych istotne działania prowadzone są przez Polskie Koleje Państwowe na terenie stacji Rzeszów Główny. Jest to obszar o dużym nasyceniu nieruchomościami ujętymi w gminnej ewidencji zabytków oraz zabytkami techniki, stąd prowadzone działania inwestycyjne dotyczyły również tych obiektów. W latach 2019-2020 realizowane były prace m.in. w ramach zadania pn. „Poprawa stanu technicznego infrastruktury obsługi podróżnych (w tym dostosowania do wymagań TSI PRM), etap III Rzeszów Główny” oraz „Budowa i przebudowa stacji Rzeszów Główny – etap II Rzeszów Główny”. W ramach prowadzonych inwestycji Podkarpacki Wojewódzki Konserwator w Przemyślu dopuścił, pod określonymi warunkami, rozbiórkę kratownicowej kładki dla pieszych w zespole Parowozowni Główniej oraz w zespole stacji kolejowej Rzeszów Główny, wiaduktu kolejowego nad ul. Batorego oraz modernistycznej wiaty nad wejściem do przejścia podziemnego. Kładka piesza została zdemontowana w sierpniu 2019 r. (dwa przęsła od ul. Kochanowskiego) oraz w marcu 2020 r. (pozostałe trzy przęsła). Warunkiem dopuszczenia jej likwidacji przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora w Przemyślu było jej ponowne wykorzystanie i zamontowanie w trzech uzgodnionych lokalizacjach na terenie miasta Rzeszowa, tj. jako przekroczenie rzeki Strug na połączeniu ul. Miłosza i Dolina Strugu, przekroczenie rzeki Strug w ciągu ul. Jachowicza – ul. Podmiejska – ul. Koło oraz przekroczenie torów kolejowych w okolicach stacji Staroniwa, w celu skomunikowania ul. Wyspiańskiego i ul. Pułaskiego. Do czasu przeniesienia w nowe miejsca, jest składowana na terenie stacji kolejowej. W przypadku wiaduktu kolejowego, po jego demontażu, stalowe przęsło zostanie wyeksponowane jako obiekt małej

architektury na terenie stacji, a elementy kamienne przyczółków ponownie wykorzystane i wbudowane w nowe przyczółki. Wiata z charakterystycznym zadaszaniem w formie harmonijki, z uwagi na brak technicznych możliwości jej przeniesienia została zrekonstruowana nad nowym wejściem do przejścia podziemnego. Wśród pozostałych działań przy obiektach zabytkowych na uwagę zasługuje remont wieży wodnej, który objął swoim zakresem prace przy zewnętrznych elementach obiektu, tj. elewacjach, ślusarce okiennej i drzwiowej oraz pokryciu dachowym oraz prace remontowo-konserwatorskie zabytkowych żeliwnych słupów (z przywróceniem pierwotnej kolorystyki) w ramach renowacji zadaszania peronów przy budynku dworca kolejowego.

Zdjęcie 10 Wieża wodna oraz żeliwne słupy zadaszania peronu przy budynku dworca (fot. Biuro MKZ)

Niestety pomimo prowadzonych prac na terenie i w okolicach stacji Rzeszów Główny, wiele obiektów kolejowych potrzebuje pilnego remontu budowlano-konserwatorskiego, który pozwoli na zahamowanie degradacji substancji zabytkowej. Prowadzenie zaplanowanych dla całego terenu działań rewaloryzacyjnych pozwoliłoby na lepsze efekty niż w przypadku doraźnych prac zabezpieczających czy wynikających z modernizacji infrastruktury⁵.

⁵ W związku z dużym potencjałem tego miejsca, w 2021 r. Rada Miasta Rzeszowa uchwałą Nr XLV/963/2021 z dnia 27 kwietnia 2021 r. wyraziła wolę podjęcia działań celem przejęcia przez Gminę Miasto Rzeszów nieruchomości położonych w sąsiedztwie stacji kolejowej Rzeszów Główny w Rzeszowie, ujętych w Gminnej Ewidencji Miasta Rzeszowa – z zespołu dawnej Parowozowni Główniej.

III. Rozpoznanie i praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego – działania edukacyjne, promocyjne itp.

W ramach działań mających na celu rozpoznanie i praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego Gmina Miasto Rzeszów podejmowała szereg inicjatyw ukierunkowanych na promocję i pogłębianie świadomości mieszkańców w zakresie materialnej i niematerialnej spuścizny kulturowej Rzeszowa oraz jej istotnej roli w podtrzymywaniu i budowaniu lokalnej tożsamości. Przeprowadzone w tym obszarze w latach 2019-2020 działania skierowane były do mieszkańców, jak i gości odwiedzających miasto. Ich organizatorem były przede wszystkim miejskie jednostki i instytucje kultury oraz jednostki oświatowe, których gmina jest organizatorem. Ponadto gmina współpracowała z licznymi organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego, udzielając im finansowego wsparcia. Potencjał dziedzictwa kulturowego miasta Rzeszowa został wykorzystany poprzez m.in. realizowanie wystaw, organizowanie wydarzeń oraz wydawanie publikacji ukierunkowanych na promocję lokalnego dziedzictwa. W związku z epidemią COVID-19, w 2020 r. wiele z planowanych działań zostało odwołanych lub odbywały się w formie zdalnej.

1. Inicjatywy realizowane przez Miasto Rzeszów oraz we współpracy z innymi instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na rzecz promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego

1.1. Działania na rzecz przejęcia Zamku Lubomirskich na cele kulturalne

Od kilkunastu lat władze Miasta Rzeszowa podejmują liczne starania w celu pozyskania Zamku Lubomirskich na cele kulturalne. Obecnie, w Zamku mieści się siedziba Sądu Okręgowego, stąd rozmowy w sprawie zmiany przeznaczenia obiektu prowadzone są z Ministerstwem Sprawiedliwości. Aby Miasto Rzeszów mogło przejąć Zamek, konieczna jest budowa nowej siedziby Sądu. Na ten cel Miasto zobowiązało się przekazać na rzecz Skarbu Państwa niezabudowaną działkę na os. Drabinianka.

W dniu 29 lipca 2020 r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy Gminą Miasto Rzeszów a Skarbem Państwa określające warunki zbycia przedmiotowej nieruchomości w drodze umów darowizny oraz przedwstępna umowa darowizny. W dniu 20 listopada 2020 r., w drodze darowizny, Gmina Miasto Rzeszów przekazała Skarbowi Państwa działki nr 1330/6 i 1330/7 zlokalizowane przy ul. Granicznej w Rzeszowie (os. Drabinianka) z przeznaczeniem pod budowę nowej siedziby Sądu Okręgowego w Rzeszowie. W umowie darowizny Skarb Państwa zobowiązał się pisemnie, w terminie do 6 miesięcy od momentu ostatecznego przeniesienia Sądu Okręgowego do nowej siedziby, poinformować Prezydenta Miasta Rzeszowa (za zgodą Ministra Sprawiedliwości) o zbędności dla potrzeb sądownictwa budynku Zamku Lubomirskich w Rzeszowie. Zakłada się, że budowa nowej siedziby Sądu będzie trwać około 36 miesięcy (przygotowanie dokumentacji inwestycji to około 18 miesięcy). Oznacza to, że nowy budynek Sądu Okręgowego w Rzeszowie może być gotowy najwcześniej w 2024 r. Wówczas, jak wynika z drugiego dokumentu podpisanego 29 lipca 2020 r., Miasto będzie mogło ostatecznie przejąć Zamek Lubomirskich.

W dniu 3 września 2020 r. Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków wyraził zgodę na przekazanie Zamku Lubomirskich przez Skarb Państwa w formie darowizny na rzecz Miasta Rzeszowa. Zgoda obwarowana jest pewnymi warunkami. Jednym z nich jest to, aby w akcie notarialnym

darowizny znalazł się zapis o zabytkowym charakterze nieruchomości, a drugi dotyczy szczegółowego określenia planu zagospodarowania nieruchomości oraz wystąpienia do urzędu konserwatorskiego o sformułowanie zaleceń konserwatorskich dotyczących przyszłego użytkowania. Są to warunki, które Miasto akceptuje i bezwzględnie się do nich dostosuje.

Zdjęcie 11 Zamek Lubomirskich w Rzeszowie (fot. A. Hardt)

Na chwilę obecną nie zapadły ostateczne decyzje dotyczące konkretnych funkcji, jakie Zamek miałby pełnić po pozyskaniu go na cele kultury przez Gminę Miasto Rzeszów. Miasto dysponuje wstępną koncepcją przyszłego zagospodarowania Zamku. Koncepcja ta zakłada stworzenie w Zamku Lubomirskich dużej placówki kulturalnej, w której swoją siedzibę miałyby rzeszowskie muzea i inne jednostki kulturalne. W koncepcji zawarty jest także pomysł organizacji wydarzeń muzycznych na scenach na dziedzińcu Zamku oraz w fosach. O ich wdrażaniu będzie decydował specjalnie powołany „Komitet Honorowy ds. adaptacji Zamku Lubomirskich na cele kulturalno-muzealne”, którego zadaniem będzie dbałość o zachowanie priorytetów przy zagospodarowaniu Zamku, ze szczególną troską o kulturę polską, wzmocnienie poczucia tożsamości narodowej, jak również z należytą starannością w odniesieniu do prezentacji dziedzictwa europejskiego.

1.2. Rzeszowskie Piwnice – interaktywna instytucja kultury

W 2019 r. rozstrzygnięto przetarg na wykonanie ekspozycji multimedialnej w rzeszowskiej Podziemnej Trasie Turystycznej. Na realizację projektu pn. „Rzeszowskie Piwnice – interaktywna instytucja kultury” Gmina Miasto Rzeszów otrzymała dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury). Celem strategicznym realizowanego projektu jest wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i historycznego Rzeszowa oraz potencjału Podziemnej Trasy Turystycznej na rzecz rozwoju kompetencji kulturowych i edukacji kulturalnej społeczeństwa. Celem operacyjnym jest zaś

stworzenie nowej odsłony Rzeszowskich Piwnic jako interaktywnej instytucji kultury, łączącej aspekty historyczne z nowoczesnymi technikami i metodami ukazania wielowątkowej historii Rzeszowa w szerszej niż dotąd perspektywie.

Przedmiotem projektu jest zakup sprzętu i wyposażenia wykorzystywanego bezpośrednio do prowadzenia działalności kulturalnej, w czterech Strefach:

- Strefa A. Skwer Kultury - usytuowana na płycie rzeszowskiego Rynku;
- Strefa B. Przestrzeń wielofunkcyjna - usytuowana poziomie -1, bezpośrednio pod Skwerem Kultury;
- Strefa C. Rzeszowskie Piwnice - przebiegająca przez podziemne pomieszczenia piwnic i korytarzy – położonych pod powierzchnią Rynku;
- Strefa D. Przestrzeń warsztatowa - usytuowane w pobliżu wyjścia z Rzeszowskich Piwnic.

W wyniku realizacji projektu uruchomiona zostanie nowa oferta kulturalna i edukacyjna, która umożliwi wdrożenie nowatorskich rozwiązań w Rzeszowskich Piwnicach i stworzenie z nich interaktywnej instytucji kultury. Projekt zakłada połączenie i przenikanie się perspektyw – historycznej i współczesnej oraz lokalnej i ponadregionalnej, ukierunkowując się na rozwój sztuki współczesnej w Rzeszowie, a także jej szeroką prezentację. Szacuje się, iż w wyniku realizacji projektu nastąpi wzrost liczby odwiedzin w objętych wsparciem placówkach kulturalnych, a liczba osób korzystających z obiektów objętych wsparciem wyniesie ponad 60 tys. osób/rok. Projekt przyczyni się ponadto do: wzrostu atrakcyjności turystycznej Rzeszowa, województwa podkarpackiego oraz kraju, rozwoju społeczno-ekonomicznego Podkarpacia związanego z rozwojem ruchu turystycznego, zwiększenia powszechnego uczestnictwa w kulturze oraz wzrostu kompetencji kulturowych społeczeństwa oraz podniesienia poziomu edukacji kulturalnej.

Termin zakończenia realizacji projektu planowany jest na 30 czerwca 2021 r. Na chwilę obecną, łącznie od 2017 r. na jego realizację wydatkowano kwotę w wysokości 967 849,68 zł, z czego 606 789,21 zł stanowiło dofinansowanie UE ze środków POiŚ, pozostała kwota 361 060,47 zł były to środki własne Gminy Miasto Rzeszów. Całkowita wartość projektu wynosi zaś 18 747 493,09 zł, z czego 12 893 534,65 zł to wysokość dofinansowania ze środków UE⁶.

1.3. Podkarpacki Regionalny Fundusz Filmowy

Gmina Miasto Rzeszów w 2020 r. zawarła umowę z Województwem Podkarpackim w sprawie przyznania pomocy finansowej w formie dotacji celowej w wysokości 500 000 zł z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Wspieranie Produkcji Filmowej”. W 2020 r. Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie zorganizował IV edycję Podkarpackiego Regionalnego Funduszu Filmowego, którego celem jest wspieranie produkcji filmowych. Wsparte dofinansowaniem produkcje związane są z województwem podkarpackim i/lub Miastem Rzeszów poprzez miejsce realizacji, a także twórców i/lub tematykę. Operatorem Funduszu jest Podkarpacka Komisja Filmowa, działająca w strukturze Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie, powołana w 2016 r. przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w celu wspierania produkcji filmów fabularnych, dokumentalnych, reklamowych,

⁶ Stan według Aneksu nr POIS.08.01.00-00-0170/17-04, z dn. 11.12.2020 r. do umowy o dofinansowanie nr POIS.08.01.00-00-0170/17-00.

a także programów telewizyjnych. Środki Funduszu zostały przyznane uprawnionym podmiotom w trybie konkursowym w stanowią wkład koprodukcyjny do wyłonionych produkcji.

W wyniku rozstrzygnięcia konkursu wyłoniono następujące projekty:

- 1) „Baltazar” Skopie Film sp. z o.o. (reż. Jerzy Skolimowski);
- 2) „Disco Boy” Danten&Lacroix Films sp. z o.o. (reż. Giacomo Abbruzzese);
- 3) „Śrubuk” Aurum Film Bodzak Hickenbotham sp.j. (reż. Jacek Lusiński);
- 4) „Lutek. Legenda Bieszczadów” Mirosław Mazurkiewicz Produkcja Filmowa (reż. Robert Żurkowski);
- 5) „Najkrótsza noc” Garland Film sp. z o.o. (reż. Jarosław Żamojda) – *wycofał się*.

Z czterema podmiotami, które uzyskały wsparcie finansowe z Podkarpackiego Regionalnego Funduszu Filmowego, zostały zawarte umowy szczegółowo określające zasady współpracy, wzajemne zobowiązania i wydatkowania środków (piąty podmiot odstąpił od podpisania umowy ze względu na sytuację epidemiczną i ryzyko nierozliczenia otrzymanej kwoty). Producenci na mocy ww. umów koproducentkich zobowiązani są do wydatkowania minimum 100% równoważności otrzymanego wkładu koprodukcyjnego na terenie województwa podkarpackiego. Ostatecznie ze środków Gminy Miasto Rzeszów wydatkowano na ten cel kwotę w wysokości 307 680 zł.

2. Działania podejmowane przez jednostki i instytucje kultury i jednostki oświatowe Gminy Miasto Rzeszów

2.1. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w ramach rozpoznawania i praktycznego wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego gromadzi i udostępnia materiały na temat historii i spuścizny kulturowej Rzeszowa i okolic, a także podejmuje działania ukierunkowane na promocję i pogłębianie świadomości mieszkańców w zakresie materialnej i niematerialnej spuścizny kulturowej Rzeszowa oraz budowanie lokalnej tożsamości.

Lata 2019-2020 to okres rozwijania działalności istniejącej w strukturach Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie **Pracowni Digitalizacji**. W 2019 r. cyfryzacji poddawano książki, czasopisma i gazety, dokumenty życia społecznego, mapy, grafikę, jak również prywatne dokumenty archiwalne przekazywane przez ich właścicieli oraz płyty winylowe ze zbiorów Wypożyczalni Muzycznej. Digitalizowane materiały pochodziły w większości ze zbiorów WiMBP w Rzeszowie. Cenne kolekcje zbiorów udostępniały do digitalizacji także instytucje partnerskie WiMBP w Rzeszowie z województwa podkarpackiego, współpracujące w ramach konsorcjum Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej. W 2019 r. prace związane z digitalizacją i prezentacją online zbiorów cyfrowych dotyczyły następujących projektów prowadzonych przez WiMBP w Rzeszowie: „Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa”, „E-usługi w nowoczesnej bibliotece”, „Przeszłość w pamiątkach ukryta” oraz „I. Schaitter i Spółka”. Portal „Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej” został uzupełniony nowymi artykułami, tematycznie związanymi ze zdigitalizowanymi dokumentami, np. „Dawniejsze studia dotyczące gwary i kultury Lasowiaków dostępne w PBC”, „O tradycyjnych weselach i ich inscenizacjach”. Nowymi treściami wzbogacono także portal „I. Schaitter i Spółka”. W tym celu dokonano kwerend informacyjnych w Archiwum Państwowym w Rzeszowie, w Instytucie Pamięci Narodowej – Oddział Rzeszów, w Archiwum Parafii Farnej w Rzeszowie oraz w archiwum I LO w Rzeszowie. W 2020 r. w Pracowni Digitalizacji WiMBP w Rzeszowie w dalszym ciągu prowadzone

były prace związane z powiększaniem zasobów „Podkarpackiej Biblioteki Cyfrowej”. Procesowi digitalizacji poddano materiały pochodzące zarówno ze zbiorów WiMBP, jak i instytucji partnerskich współpracujących w ramach PBC. Proces digitalizacji obejmował również materiały prywatne przekazywane przez mieszkańców Podkarpacia. Przygotowane materiały publikowano w „Podkarpackiej Bibliotece Cyfrowej” oraz w serwisie „Przeszłość w pamiątkach ukryta”.

W ramach obchodów **Europejskich Dni Dziedzictwa pod hasłem „Polski splot”** WiMBP realizowała projekt **„Nie tylko krywulka”**, który tematycznie nawiązywał do tradycji rękodzielniczych i sposobów zdobienia strojów ludowych grup etnicznych pogranicza polsko-ukraińskiego. W ramach projektu trwającego od 9 do 14 września 2019 r. odbyły się następujące wydarzenia:

- spotkanie z twórczynią i znawczynią tradycyjnych karpaccich ozdób koralikowych Eweliną Matusiak-Wyderką z Pracowni Miodosytnia i Uniwersytetu Ludowego Rzemiosła Artystycznego w Woli Sękowej, podczas którego artystka opowiedziała o swojej pasji rękodzielniczej i fascynacji karpaccimi ozdobami koralikowymi;
- dwudniowe warsztaty, podczas których uczestnicy własnoręcznie tworzyli ozdoby etniczne;
- wystawa tradycyjnej biżuterii etnicznej, podczas której prezentowano wielobarwne karpaccie krywulki, sylianki i gerdany, której uzupełnieniem były – dostępne na co dzień w zbiorach bibliotecznych – bogato ilustrowane publikacje lokalnych wydawców, poświęcone kulturze materialnej Łemków, Bojków i Hucułów.

W latach 2019-2020 Biblioteka organizowała liczne spotkania, prelekcje oraz konkursy skierowane do mieszkańców miasta, jak i wszystkich zainteresowanych osób. Jednym z ciekawszych wydarzeń, które miały miejsce w analizowanym okresie sprawozdawczym była organizacja po raz kolejny Nocy Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie, odbywającej się w ramach Ogólnopolskiej Nocy Muzeów. Na „Noc Muzeów” w WiMBP w Rzeszowie w 2019 r. składały się następujące wystawy oraz warsztaty:

- **„I. Schaitter i Spółka”** – wystawa pamiątek i archiwaliów związanych z firmą;
- **„W dawnym Rzeszowie”** – wystawa prezentująca zbiory biblioteczne związane bezpośrednio ze stolicą Podkarpacia, m.in. pocztówki, fotografie Edwarda Janusza, dokumenty życia społecznego z przełomu XIX i XX w.;
- **„Rzeszów w Literaturze”** – wystawa zbiorów literackich prezentująca dorobek rzeszowskich autorów: Marka Czarnoty, Bogusława Kotuli oraz publikacje dotyczące historii kultury i szkolnictwa w Rzeszowie, albumy oraz poezję i powieści nawiązujące do naszego Miasta;
- **„Rzeszowskie kolaże”** – warsztaty z wykonywania prac techniką kolażu (materiałem wykorzystywanym do wykonania prac były ilustracje i współczesne pocztówki przedstawiające zabytki i charakterystyczne miejsca w Rzeszowie).

Ponadto, w latach 2019-2020 zorganizowane zostały inne wydarzenia wpisujące się w zagadnienia ochrony dziedzictwa kulturowego, takie jak:

- Pisanka wielkanocna – warsztaty rękodzielnicze (8.04.2019 r.);
- spotkanie z architektem prof. Zbigniewem Baciem pt. „Rzeszów – moje miasto – wczoraj i dziś”, poświęcone dawnej i współczesnej architekturze Rzeszowa (29.05.2019 r.);
- wycieczka dla osób zrzeszonych w Pracowni Rzemiosł Różnych do Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, której celem było poznanie warunków życia na wsi w dawnych

czasach, codziennych czynności gospodarskich, tradycyjnych rzemioł, a także kultury Lasowiaków i Rzeszowiaków (27.08.2019 r.);

- Wianki karpackie – warsztaty rękodzieła, podczas których wykonywano unikatowe ozdoby głowy, stanowiące uzupełnienie tradycyjnego stroju ludowego (9.09.2019 r.);
- warsztaty linorytu dla osób dorosłych prowadzone przez Annę Chruściel w ramach których uczestnicy wykonywali linoryt w postaci ekslibrisu lub zakładki do książki (23.11.2019 r.);
- warsztaty karpackiej biżuterii koralikowej prowadzone przez mistrzynię rękodzieła etnicznego Ewelinę Matusiak-Wyderkę (6-7.12.2019 r.);
- O wyższości Świąt Bożego Narodzenia – wystawa opowiadająca o bogactwie zwyczajów, tradycji i symboli świątecznych, także z regionu Podkarpacia, w tym Rzeszowa (12.2019 r.).

Działalność upowszechniającą wiedzę o zabytkach i dziedzictwie kulturowym Rzeszowa w latach 2019-2020 prowadziły również filie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie. Zestawienie poszczególnych działań podejmowanych przez wybrane filie biblioteki przedstawione zostały poniżej.

Tabela 8 Wykaz działań realizowanych w latach 2019-2020 przez filie WiMBP w Rzeszowie w zakresie szerzenia i popularyzowania wiedzy na temat zabytków oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego

Lp.	Nr filii bibliotecznej	Podejmowane działania
1.	Filia nr 1, ul. Bohaterów 5	<ul style="list-style-type: none"> • „Ocalić od zapomnienia” – wystawa miniatur Józefa Woźniaka, prezentująca sprzęty gospodarstwa domowego i narzędzia pracy rolników, używane na początku XX w. (09.2019 r.). • Szopka bożonarodzeniowa wg pastorałki „W tej kolędzie kto dziś będzie” – wystawa prac Józefa Woźnika prezentująca szopkę wykonaną wg pastorałki pod ww. tytułem; szopce towarzyszyły miniatury kościołów w Zagorzycach, Katedry Rzeszowskiej, Bazyliki OO. Bernardynów w Rzeszowie oraz Kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Rzeszowie (12.2019 r.).
2.	Filia nr 2, ul. Fredry 5	<ul style="list-style-type: none"> • „Spacer po Rzeszowie z bohaterami książek” – spotkanie z cyklu „Z książką w świat”, podczas którego zaprezentowane zostały legendy dotyczące powstania Rzeszowa oraz opowieści z książek regionalnych autorów (24.05.2019 r.). • „Wielki bohater i patriota – płk. Łukasz Ciepłiński” – spotkanie edukacyjne dla młodzieży na temat związanych z Rzeszowem Żołnierzy Niezłomnych (25.11.2019 r.).
3.	Filia nr 3, ul. Krzyżanowskiego 6	<ul style="list-style-type: none"> • „Miejski szlak turystyczny: Co warto zobaczyć w Rzeszowie – spotkanie edukacyjne dla dzieci ze Stowarzyszenia SIEMACHA w ramach cyklu „Wyprawy w dziecięcy Świat”, w ramach którego omówiono atrakcje turystyczne Rzeszowa oraz najciekawsze miejsca do zwiedzania w naszym Mieście (23.01.2019 r.). • „Czy znasz swoje miasto Rzeszów?” – spotkanie edukacyjne (z wykorzystaniem planu miasta oraz księgozbioru biblioteki) poświęcone zabytkom Rzeszowa dla dzieci ze Stowarzyszenia SIEMACHA w ramach cyklu „Wyprawy w dziecięcy Świat” (19.06.2019 r.).
4.	Filia nr 4, ul. Ofiar Katynia 15	<ul style="list-style-type: none"> • „Śladami dawnych smaków” – rozmowy o tradycjach Podkarpacia z Urszulą Sobol, współautorką książki „Kulinarne wędrówki po Podkarpaciu” (08.01.2019 r.). • „Spotkanie w Muzeum Okręgowym” – wycieczka klubu czytelniczego „Spotkania z Literaturą” do Muzeum Okręgowego

		<p>w Rzeszowie, celem zwiedzenia wystaw stałych i czasowych Muzeum (20.01.2019 r.).</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Rzeszów – kilka ciekawostek o naszej stolicy” – spotkania edukacyjno-czytelnicze z okazji 665-lecia Rzeszowa zorganizowane dla przedszkolaków, w ramach których uczestnicy spotkań zostali zapoznani z historią Rzeszowa, jego symbolami i zabytkami (02.2019 r.). • „W starym mieście nad Wisłokiem...” – spotkanie w ramach Bajkowego Klubu Malucha, w ramach którego odbyły się: rodzinny konkurs wiedzy o zabytkach Rzeszowa oraz zabawy ze Smokiem Novusiem (04.04.2019 r.). • „Smok? Gdzie? W Rzeszowie?” – bajkowe spotkanie połączone z wirtualnym spacerem po Rzeszowie, ze szczególnym uwzględnieniem zabytków miasta (11.04.2019 r.). • „Rzeszowskie kamieniczki z kartonu” – zabawy literackie i edukacyjne o zabytkowych rzeszowskich kamienicach, prezentacja przewodników po Rzeszowie, czytanie legend ze zbiorów Marka Czarnoty (09.07.2019 r.). • „Śladami rzeszowskiego kupca” – prezentacja multimedialna o firmie „I. Schaitter i Spółka” dla uczestników klubu czytelniczego „Spotkania z Literaturą” (10.09.2019 r.). • „Bliżej biblioteki” – spotkanie seniorów w Czytelni Głównej WiMBP, zapoznanie ich z biblioteką, jej historią oraz cennymi zbiorami (27.09.2019 r.). • „Odkrywamy tradycje Podkarpacia” – rozmowy o tradycjach na kanwie książki „Kulinarne wędrówki na Podkarpaciu” z udziałem współautorski książki – Urszuli Sobol (12.10.2019 r.). • „Zabytki sztuki sakralnej” – spotkanie grupy klubu czytelniczego „Spotkania z Literaturą” w Muzeum Diecezjalnym w Rzeszowie z ks. dr Pawłem Batorym, dyrektorem Muzeum (14.01.2020 r.). • „Zaginiona Korona” – mobilna gra miejska inspirowana „Balladyną” Juliusza Słowackiego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz Narodowego Czytania. Gra wykorzystwała przestrzeń miejską jako element rozgrywki – uczestnicy mieli za zadanie odwiedzić konkretne zabytki i pomniki na terenie Rzeszowa (05.09.2020 r.). • „Moje miasto” – quiz online o Rzeszowie (30.10.2020 r.).
5.	Filia nr 5, ul. Budziwojska 194	<ul style="list-style-type: none"> • „Oblicze Budziwoja” – wystawa prac pokonkursowych, tj. zdjęć ilustrujących współczesny Budziwój, w tym zabytki znajdujące się na terenie tego osiedla (2-17.01.2019 r.). • „Oblicza Budziwoja” – film zrealizowany podczas kursu „Promocja obrazem, dźwiękiem i filmem”, prezentowany online w serwisie YouTube (07.2019 r.). • Poezja Jadwigi Buczak – na spotkaniu Dyskusyjnego Klubu Książki swoje utwory prezentowała Jadwiga Buczak – poetka, malarka, pisarka, mieszkająca na os. Budziwój (27.09.2019 r.).
6.	Filia nr 6, ul. Podwistocze 6	<ul style="list-style-type: none"> • „Podkarpackie wędrówki” – biblioteczna zespołowa gra planszowa w wersji maxi zorganizowana z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków dla uczniów klas I-III, przybliżająca tematykę związaną z ochroną i opieką nad zabytkami, umożliwiającą poznanie zabytków znajdujących się w Rzeszowie i jego okolicy (25.04.2019 r.).

		<ul style="list-style-type: none"> • „Odkrywamy historię” – pokaz historyczny dla dzieci ze szkoły podstawowej, mający na celu promocję polskiego dziedzictwa narodowego, historii, tradycji i kultury, którego gośćmi byli przedstawiciele Fundacji na Rzecz Historii i Tradycji „POLSKA historyczna” (14.05.2019 r.). • Projekt „Leopold GO” – projekt mobilnej gry miejskiej opartej na życiorysie Leopolda Lisa-Kuli, w ramach której odbyło się spotkanie edukacyjne w formie wykładu dot. postaci Lisa-Kuli, szkolenie z projektowania mobilnych gier miejskich, premiera gry „Leopold GO” w przestrzeni miasta, rozgrywka przedmiotowej gry dla ZSE w Rzeszowie oraz dodatkowe rozgrywki gry dla mieszkańców oraz turystów (05-11.2019 r.). • „Z przysłowiami za pan brat” – VI edycja konkursu literackiego dla uczniów klas IV-VI szkoły podstawowej, zorganizowana z okazji Europejskich Dni Dziedzictwa (13.09.2019 r.). • Spotkanie ze Stanisławą Bełch, autorką książki pt. „Święto Niepodległości”, połączone z warsztatami plastycznymi o tematyce niepodległościowej i opowieścią o rzeszowskich miejscach pamięci związanych z historią Polski (08.11.2019 r.). • „Zaginiona Korona” – mobilna gra miejska inspirowana „Balladyną” Juliusza Słowackiego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz Narodowego Czytania. Gra wykorzystwała przestrzeń miejską jako element rozgrywki – uczestnicy mieli za zadanie odwiedzić konkretne zabytki i pomniki na terenie Rzeszowa (05.09.2020 r.).
7.	Filia nr 7, ul. Osmeckiego 51	<ul style="list-style-type: none"> • „Moje Miasto – lekcje edukacyjne z okazji 665-lecia lokacji Rzeszowa” – zrealizowane w ramach cyklu spotkań „Miki Moi Zaprasza” dla przedszkolaków oraz uczestników Biblioterapii z Grupy Integracyjnej „Razem” ze Stowarzyszenia na Rzecz Dzieci z Mózgowym Porażeniem „Daj Szansę” w Rzeszowie i Grupy Integracyjnej z MDK w Rzeszowie, podczas których omawiano historię, najciekawsze miejsca i zabytki Rzeszowa (03.2019 r.). • „Historia Polski w zarysie” – prelekcja Rafała Kocoła z Muzeum Okręgowego w Rzeszowie zorganizowana w ramach 27. Europejskich Dni Dziedzictwa, dotycząca historii Rzeszowa po I wojnie światowej i w czasie odradzania się Państwa Polskiego po wojnie (16.09.2019 r.). • „Rzeszów i Rzeszowianie na drodze ku Niepodległej” – prelekcja Rafała Kocoła z Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, dotycząca historii Miasta okresu międzywojennego na tle odradzającego się Państwa po I wojnie światowej, omawiająca również sylwetki znanych Rzeszowian (25.11.2019 r.). • „Dziedzictwo Edwarda Janusza – rzeszowskie fotografie” – prelekcja online” – w prelekcji poruszono kwestie spuścizny fotograficznej rodziny Januszów na tle historii Rzeszowa, jego mieszkańców oraz zabytków (16.12.2020 r.).
8.	Filia nr 8, ul. Okulickiego 3	<ul style="list-style-type: none"> • „Teatr od podszewki” – spotkanie z Anną Demczuk, aktorką Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie, dotyczące pojęcia i misji ww. Teatru (27.03.2019 r.). • „Praca ze źródłem historycznym” – zajęcia edukacyjne, na które składały się wykład oraz warsztaty, podczas których analizowane były różne rodzaje źródeł historycznych (12.09.2019 r.).

		<ul style="list-style-type: none"> • „Polski splot z duchem przeszłości” – pokaz historyczny Grupy Rekonstrukcji Historycznej „Horodna” (09.09.2019 r.). • „Spacer po Rzeszowskie z historią w tle” – spotkanie autorskie inspirowane twórczością Stanisławy Bełch na temat Święta Niepodległości (13.09.2019 r.).
9.	Filia nr 9, ul. Czackiego 5	<ul style="list-style-type: none"> • „Wirtualny spacer po zabytkach i dziedzictwie kulturowym Podkarpacia” – inicjatywa dotycząca Podkarpacia, w tym Rzeszowa i najciekawszych miejsc w naszym Mieście, m.in. Podziemnej Trasy Turystycznej (11.05.2020 r.).
10.	Filia nr 10, ul. Podchorążych 1	<ul style="list-style-type: none"> • „Kolory Niepodległej” – warsztaty literacko-plastyczne dotyczące Święta Niepodległości na przykładzie Rzeszowa, prowadzone na podstawie książki „Święto Niepodległości”, promującej topografię i zabytki Rzeszowa (31.10.2019 r.).
11.	Filia 13, ul. Iwonicka 38	<ul style="list-style-type: none"> • „Polskie stroje ludowe” – wystawa prezentująca stroje ludowe z różnych części Polski, w tym z Podkarpacia (09.2019 r.). • „Tam, gdzie zatrzymał się czas” – spotkanie autorskie z Piotrem Durakiem, regionalnym pisarzem, poetą i fotografem miejsc zapomnianych, podczas którego zaprezentował on niezwykle historyczne miejsca na Podkarpaciu (01.09.2019 r.). • „Spacer po Rzeszowie w obiektywie dawnych lat” – wystawa z okazji Święta Niepodległości, prezentująca zdjęcia dawnego Rzeszowa z czasów okupacji (11.2019 r.). • „100 lat Niepodległej” – prezentacja wierszy i pieśni patriotycznych przez uczestników Regionalnego Stowarzyszenia Twórców Kultury, działającego przy Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie (19.11.2019 r.). • „Jeszcze będzie pięknie mimo wszystko. Tylko załóż wygodne buty, bo masz do przejścia całe życie” – wystawa z okazji 100. Rocznicy urodzin Jana Pawła II, prezentująca zdjęcia z pielgrzymek do Polski, w tym Rzeszowa (30.05.2020 r.). • „Zaginiona Korona” – mobilna gra miejska inspirowana „Balladyną” Juliusza Słowackiego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz Narodowego Czytania. Gra wykorzystała przestrzeń miejską jako element rozrywki – uczestnicy mieli za zadanie odwiedzić konkretne zabytki i pomniki na terenie Rzeszowa (05.09.2020 r.).
12.	Filia nr 15, ul. Lwowska 60	<ul style="list-style-type: none"> • „Polskie wielkanocne tradycje kulinarne” – prelekcja Rafała Kocota, kustosa Muzeum Okręgowego w Rzeszowie dla dzieci z Regionalnego Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjnego przy Klinicznym Szpitalu Specjalistycznym nr 2 w Rzeszowie, podczas której omówione zostały również tradycje wielkanocne występujące na Podkarpaciu (05.04.2019 r.).
13.	Filia nr 17, ul. Paderewskiego 154	<ul style="list-style-type: none"> • „Lampa z łańcuta, rzecz o Ignacym Łukasiewiczu” – zajęcia kulturalno-edukacyjne, na które składało się: czytanie bajki pt. „Lampa z łańcuta”, przedstawienie życia w XIX w. bez oświetlenia, instrukcja obsługi lampy naftowej oraz opis życia I. Łukasiewicza, jego powiązań z Rzeszowem i Podkarpackiem oraz dziedzin życia, w których stosowano lampę naftową (03-04.2019 r.).
14.	Wypożyczalnia Muzyczna, ul. Żeromskiego 2	<ul style="list-style-type: none"> • „Tadeusz Nalepa. Brekaout absolutnie” – spotkanie autorskie z Wiesławem Królikowskim, autorem książki o ww. tytule, dotyczące początku działalności artystycznej pochodzącego z Rzeszowa Tadeusza Nalepy oraz jego zespołu (27.04.2019 r.).

		<ul style="list-style-type: none"> • Promocja kolejnego tomu Pism Jerzego Pleśniarowicza – spotkanie z prof. Krzysztofem Pleśniarowiczem, dotyczące twórczości związanego z Rzeszowem poety, krytyka, reżysera i animatora kultury Jerzego Pleśniarowicza, założyciela Oddziału rzeszowskiego Związku Literatów Polskich, który w latach 1952-1974 był kierownikiem literackim Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie, a w 1974 r. przygotował unikatową antologię twórczości poetycznej „Wiersze z Rzeszowskiego” (36.06.2019 r.). • Byli wśród nas... – spotkanie literacko-wspomnieniowe z udziałem Literatów zrzeszonych w Związku Literatów Polskich – Oddział Rzeszów, przypominające poetów i pisarzy w przeszłości kształtujących środowisko literackie Rzeszowa i regionu (14.11.2019 r.).
15.	Oddział dla Dzieci i Młodzieży, ul. Słowackiego 1	<ul style="list-style-type: none"> • „Mozaika wydarzeń” – historyczno-literacka gra miejska zrealizowana w ramach obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa, wykorzystująca przestrzeń miejską jako element rozgrywki. Uczestnicy gry mieli bowiem za zadanie odwiedzić konkretne zabytki i pomniki na terenie Miasta (13.09.2019 r.). • „Zaginiona Korona” – mobilna gra miejska inspirowana „Balladyną” Juliusza Słowackiego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz Narodowego Czytania. Gra wykorzystwała przestrzeń miejską jako element rozgrywki – uczestnicy mieli za zadanie odwiedzić konkretne zabytki i pomniki na terenie Rzeszowa (05.09.2020 r.).

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie w latach 2019-2020, w ramach działalności upowszechniającej wiedzę o zabytkach i dziedzictwie kulturowym, prowadziła również współpracę z organizacjami pozarządowymi. Były to:

- **Fundacja Na Rzecz Historii i Tradycji „POLSKA historyczna”** – współpraca w ramach opisanego w powyższej tabeli spotkania w Filii nr 6 pt. „Odkrywamy historię”;
- **Stowarzyszenie Międzypokoleniowe „Misz Masz”**, w ramach którego działa Klub Seniora na Osiedlu Kmity – współpraca polegająca na uczestnictwie członków klubu w spotkaniach organizowanych przez WiMBP;
- **Fundacja Rzeszowska** – współpraca przy tworzeniu kolekcji cyfrowych z prywatnych archiwów, m.in. pomoc w zbieraniu materiałów do digitalizacji oraz spotkaniu z prof. Zbigniewem Baciem;
- **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX im. Henryka Ruszczyca** – WiMBP otrzymała od Stowarzyszenia pakiet 195 cyfrowych książek dźwiękowych nagranych w zabezpieczonym formacie, do odtwarzania przez osoby niewidome i niedowidzące, które udostępniono w Wypożyczalni Muzycznej oraz Filii nr 4;
- **Stowarzyszenie Inspiracji i Rozwoju PERSPEKTYWA** – współpraca przy organizacji wyjazdu uczestników Pracowni Rzemiosł Różnych do Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej.

2.2. Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa

Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa podejmowała w latach 2019-2020 liczne działania mające na celu upowszechnienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym miasta, ochronę lokalnych tradycji fotograficznych Rzeszowa oraz podejmowała działania na rzecz upamiętniania i utrwalania w pamięci mieszkańców ważnych wydarzeń historycznych. Galeria pielęgnuje pamięć o rzeszowskich fotografach poprzez gromadzenie, zabezpieczanie, udostępnianie ich zbiorów, a także organizację wystaw.

W Galerii zwiedzający może poznać sylwetki lokalnych fotografów – Edwarda Janusza, Jerzego Jawczaka czy Zdzisława Postępskiego oraz prześledzić zmiany w przestrzeni Rzeszowa, oglądając prezentacje multimedialne zawierające archiwalne fotografie miasta. W latach 2019-2020 Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa odwiedziło 4 438 osób.

Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa stale podejmuje działania mające na celu powiększanie i ochronę swojej kolekcji. W 2019 r. Galeria zakupiła zbiory fotograficzne w ramach przyznanej dotacji podmiotowej z Urzędu Miasta Rzeszowa i ze środków własnych: 325 fotografii portretowych z okresu II poł. XIX w. i I poł. XX w. za kwotę 1 300 zł, 285 kartek pocztowych przedstawiających Rzeszów z przełomu XIX i XX w. i z okresu I wojny światowej za kwotę 20 128,50 zł oraz 1 996 sztuk czarno-białych celuloidowych klitek negatywów i 22 sztuk diapozytywów ukazujących Rzeszów w latach 70. i 80. XX w. za kwotę 11 000 zł. Ponadto, w ramach ochrony gromadzonych zbiorów, w 2019 r. zakupiono materiały do archiwizacji negatywów, a w 2020 r. osuszacz do magazynu.

W 2019 r. prowadzono prace konserwatorskie przy drugiej części zbioru negatywów szklanych Edwarda Janusza i Rodziny. Pierwsza część zbioru (1 050 negatywów szklanych i 28 negatywów na folii) została poddana konserwacji w 2018 r. W 2019 r. konserwacji poddano 825 negatywów. Koszt prac wraz z transportem negatywów wyniósł 34 930 zł. W ramach prac konserwatorskich przeprowadzono:

- 1) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej opisowej i fotograficznej przed konserwacją;
- 2) rozpoznanie techniki wykonania negatywu oraz dobór odpowiednich środków konserwatorskich;
- 3) oczyszczenie mechaniczne z powierzchniowych zabrudzeń wszystkich stron negatywu;
- 4) oczyszczenie chemiczne wszystkich powierzchni negatywu wraz z usunięciem miedziowych nalotów;
- 5) podklejenie odspojen emulsji od szklanego podłoża oraz papierowych maskownic;
- 6) zdublowanie pękniętego negatywu na dodatkową warstwę szkła;
- 7) wykonanie czteroskrzydłowej, ochronnej koperty z papieru posiadającego certyfikat PAT dla każdego negatywu;
- 8) wykonanie pudeł ochronnych z tektur z certyfikatem PAT oklejonych płótnem introligatorskim do przechowywania negatywów wraz z oryginalnymi handlowymi pudełkami;
- 9) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej opisowej i fotograficznej po konserwacji.

W opisywanym okresie, w Galerii zaprezentowano 4 wystawy popularyzujące zbiory Galerii (kartki pocztowe czy archiwalne fotografie rzeszowskich autorów), których organizacja łącznie z wydrukiem wystaw i wydawnictw towarzyszących oraz zakupem sprzętu i materiałów wyniosła 7 958,78 zł. Były to następujące wystawy:

- „Pocztówki z Rzeszowa 1914-1918 (7-30 stycznia 2019 r.);
- „Rzeszów kiedyś i dziś” (29 kwietnia – 14 czerwca 2019 r.);
- „Świat, który przeminął... Życie codzienne łemkowskiej rodziny na fotografiach Zdzisława Postępskiego i Romana Reinfussa (17 czerwca – 24 lipca 2019 r.) wraz z katalogiem;
- „Rzeszów na dawnej pocztówce” (maj – sierpień 2020 r.) – wystawa wydrukowana w latach wcześniejszych.

Stałym elementem działalności Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa jest popularyzacja twórczości najślynniejszego rzeszowskiego fotografa Edwarda Janusza oraz promocja fotografii z jego zbiorów. W latach 2019-2020 cel ten realizował się m.in. poprzez prezentowanie wystaw z fotografiami autorstwa Edwarda Janusza i jego Rodziny. W 2019 r., w dniach 15-27 stycznia, w Filharmonii

Podkarpackiej eksponowano wystawę „Modne туаlety i kostiomy Rzeszowian z przełomu XIX i XX w.” z okazji 665-lecia lokacji Miasta Rzeszowa, a w dniach 8-29 listopada zrealizowano ekspozycję wystawy „W drodze do niepodległości” z fotografiami m.in. Rodziny Edwarda Janusza w Publicznej Szkole Podstawowej Zakonu Pijarów w Rzeszowie. Od 11 do 26 maja 2020 r. w lokalu Galerii miała miejsce wystawa „Rzeszów na dawnej pocztówce”, na której prezentowano różne fotografie, w tym te autorstwa Edwarda Janusza. W przestrzeni miasta, na kładce dla pieszych nad al. Piłsudskiego, od listopada 2017 r. eksponowana jest zaś wystawa „Prawdy i legendy o rzeszowskim Ratuszu”. Ponadto, w 2020 r. przygotowano i zamontowano wielkoformatowe fotografie autorstwa Rodziny Edwarda Janusza na budynkach w Rzeszowie przy ul. Bardowskiego 2 (1 fotografia i 1 pocztówka z okresu I wojny światowej) oraz przy ul. Kurpiowskiej 4 (3 fotografie). W miarę potrzeb udostępniano archiwalne fotografie Rzeszowa autorstwa Edwarda Janusza i Rodziny do prac dyplomowych, wyświetlano zwiedzającym prezentacje multimedialne zawierające archiwalne fotografie Rzeszowa oraz rozdano prawie 5 000 kartek pocztowych przedstawiających Rzeszów z przełomu XIX i XX w. na fotografiach Edwarda Janusza.

W ramach prowadzonej działalności kulturalnej, w 2019 r. Galeria Fotografii Miasta Rzeszowa współpracowała ze Związkiem Polskich Artystów Fotografików Okręg Krakowski oraz z Rzeszowskim Towarzystwem Fotograficznym. W związku z prowadzoną współpracą, w lokalu Galerii zorganizowano wystawę fotografii „Witowiczowie Janusz (ZPAF), Igor, Paweł” z prywatnych zbiorów autorów oraz zbiorów Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa, a także wernisaż i spotkanie z autorami. W Galerii Nierzeczywistej Rzeszowskiego Stowarzyszenia Fotograficznego w Rzeszowie odbyła się wystawa „Rzeszowskie Towarzystwo Fotograficzne w Rzeszowie”, ze zbiorów Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa. W 2020 r. Galeria współpracowała zaś z Tarnowskim Towarzystwem Fotograficznym i Rzeszowską Akademią Fotografii. W ramach współpracy, w lokalu Galerii odbyły się: wernisaż i wystawa fotografii „Kryształy Architektoniki” Tomasza Sobczaka – prezesa Tarnowskiego Towarzystwa Fotograficznego oraz wystawa fotografii „Z Warszawy” Tadeusza Rolke, w ramach Rzeszowskiego Weekendu Fotografii, którego organizatorem była Rzeszowska Akademia Fotografii.

2.3. Muzeum Dobranocek ze zbiorów Wojciecha Jamy w Rzeszowie

Działalność Muzeum Dobranocek ze zbiorów Wojciecha Jamy w Rzeszowie, skierowana na zachowywanie i praktyczne wykorzystywanie zasobów dziedzictwa związanego z dobranocekami, realizowana jest głównie przez przygotowywanie wystaw, ale także m.in. organizację konkursów, warsztatów i lekcji muzealnych. Muzeum udostępnia swoje zbiory na wystawach stałych i czasowych. Na wystawie stałej prezentowane są oryginalne lalki z filmów kukiełkowych, produkowanych w łódzkim Semaforze, m.in. Miś Uszatek, Zajączek, Króliczek i Piesek Kruczek oraz Miś Colargol i jego przyjaciele. Prezentowani są również bohaterowie filmów i kreskówek, tj.: Maurycy i Hawranek, Trzy Misie, Reksio, Bolek i Lolek, Porwanie Baltazara Gąbki czy Smerfy. W muzeum można także obejrzeć przedmioty codziennego użytku z motywami pochodzącymi z dobranocek oraz dawne modele telewizorów, projektorów do wyświetlania przezroczy oraz innych przedmiotów związanych ze światem animacji. W 2019 r. Muzeum Dobranocek odwiedziło 27 469 osób, zaś w 2020 r. liczba odwiedzających wyniosła łącznie 11 986 osób.

W latach 2019-2020 Muzeum Dobranocek ze zbiorów Wojciecha Jamy w Rzeszowie realizowało zakupy eksponatów do kolekcji, głównie folii animacyjnych, a zakupy te realizowane były z budżetu instytucji ze środków wypracowanych ze sprzedaży oferty. W 2019 r. przeprowadzona

została konserwacja dwudziestu folii animacyjnych. Były to: zespół folii-kadrów z tłem „Muminki”, zespół folii-kadrów z tłem panoramicznym „Troskliwe Misie”, zespół folii-kadrów „Madeline” oraz 10 folii animacyjnych z serii „Przygody kota Filemona”. W 2020 r. ze środków pochodzących z budżetu instytucji została przeprowadzona konserwacja emisyjnej lalki filmowej Misia Uszatka z odcinka pt. „Tajemnica”. Dodatkowo, w listopadzie 2020 r. Muzeum Dobranocek w Rzeszowie przygotowało i opublikowało w serwisach Facebook i YouTube krótki filmik ukazujący kolejne etapy konserwacji lalki Misia Uszatka podchodzącej z odcinka pt. „Tajemnica”. Film został przygotowany przez pracowników Muzeum Dobranocek przy użyciu sprzętu będącego na wyposażeniu Muzeum.

W ramach swojej działalności, Muzeum Dobranocek współpracowało również z organizacjami pozarządowymi, w związku z realizacją różnorodnych projektów. W 2019 r. w ramach programu dotacyjnego MKiDN „Kultura Dostępna” realizowany był projekt pt. „10 na 10 – cykl dostępnych wydarzeń na 10. Urodziny Muzeum Dobranocek w Rzeszowie”. Wśród partnerów tego projektu były następujące organizacje pozarządowe: Fundacja Podaruj Miłość w Boguchwale, Fundacja Kultury bez Barrier w Warszawie oraz Stowarzyszenie Kulturalno-Sportowe dla Nieśłyszących „Surdostał” w Stalowej Woli, wśród uczestników: Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Fundacja Szansa dla Niewidomych, Koło Polskiego Związku Niewidomych w Tarnobrzegu i in. W 2020 r. Muzeum Dobranocek, w ramach programu „Kultura Dostępna”, zrealizowało zaś projekt pn. „Wędrujące dobranocki – cykl dostępnych, integracyjnych wydarzeń i warsztatów artystycznych” w partnerstwie m.in. z Regionalną Placówką Opiekuńczo-Terapeutyczną „Tęczowy Domek”, działającą przy Fundacji Podkarpackie Hospicjum dla Dzieci, Spółdzielnią Socjalną Niebieski Młyn w Kraśniku, Fundacją Szansa dla Niewidomych, Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczym w Rymanowie Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Uczestnikami byli podopieczni wielu ośrodków edukacyjno-rehabilitacyjno-wychowawczych oraz terapeutycznych, a także placówki opiekuńcze i opiekuńczo-wychowawcze. Poza ww. projektami, Muzeum Dobranocek współpracowało także z innymi organizacjami pozarządowymi, tj.: Fundacją Reksio im. Haliny i Lechosława Marszałków, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „ISKIERKA” w Kolbuszowej Dolnej, Fundacją Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych, Fundacją Podkarpackie Hospicjum dla Dzieci, Animation Across Borders (Polska Animacja), Regionalną Placówką Opiekuńczo-Terapeutyczną Tęczowy Domek w Rzeszowie, Fundacją ABCXXI Cała Polska Czyta Dzieciom i in.

2.4. Rzeszowski Dom Kultury

Rzeszowski Dom Kultury podejmuje liczne działania mające na celu rozpoznanie i praktyczne wykorzystanie lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego. Wśród wielu organizowanych wydarzeń i inicjatyw są m.in.: festiwale, koncerty, turnieje, przeglądy, konkursy, spektakle, pokazy artystyczne oraz dni osiedli. Prowadzona jest również ciągła działalność zespołów ludowych oraz kół gospodyń. Rzeszowski Dom Kultury działa za sprawą 18 filii (nowopowstałą w 2020 r. filią RDK jest Filia Dąbrowskiego, zlokalizowana przy ul. Dąbrowskiego 17 w Rzeszowie), które zostały powołane na terenie całego Rzeszowa. W filiach zakładanych na obszarach nowo przyłączanych do miasta szczególnie zauważyć można działania skierowane na podtrzymywanie pamięci o historii i tradycjach dawnych miejscowości.

Rzeszowski Dom Kultury w latach 2019-2020 był organizatorem lub współorganizatorem następujących przedsięwzięć:

- **„Etnoweekend”** – coroczne wydarzenie realizowane w ramach działalności Centrum Promocji Dziedzictwa Kulturowego, mające na celu promowanie kultury i tradycji Lasowiaków oraz Rzeszowiaków.
- **Rzeszowski Przegląd Kapel Ludowych „Do Korzeni”** – coroczna inicjatywa poświęcona promowaniu kapel ludowych i zespołów śpiewaczych z Rzeszowa oraz województwa podkarpackiego.
- **Konkurs fotograficzny „Pobitno w Obiektywie”** – inicjatywa zrealizowana w ramach projektu: „640 lat Pobitna – cykl imprez sportowych i edukacyjnych w rocznicę lokowania Pobitno” finansowanego ze środków Rzeszowskiego Budżetu Obywatelskiego na rok 2020. W ramach inicjatywy powstała wystawa fotografii online „Pobitno wczoraj i dziś”.
- **Projekt Dama z Kotylionem** – w okresie od 18 marca do 31 października 2019 r. Rzeszowski Dom Kultury zrealizował projekt „Dama z kotylionem” dedykowany wspomnieniu postaci Heleny Szajer – która w latach 1913-1950 organizowała życie kulturalne mieszkańców dawnej Słociny.
- **Słocińskie Korzenie Wolności** – w okresie od 3 sierpnia do 20 października 2020 r. realizowany był projekt pod nazwą „Słocińskie Korzenie Wolności”, który został jednym ze zwycięskich zadań ogólnopolskiego programu „Koalicje dla Niepodległej #wiktoria 1920”.
- **Warsztaty garncarskie w filii Miłocin** – zorganizowane w 2019 r. warsztaty garncarskie skierowane były dla dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz seniorów. Podczas warsztatów uczestnicy mieli okazję zrobić gliniane naczynie na kole garncarskim oraz poznać technikę zdobienia.
- **Organizacja Kiermaszu Wielkanocnego na filii Przybyszówka** – wydarzenie promujące wyroby rękodzielnicze związane z kulturą regionu oraz specjały kuchni lokalnej. W ramach Kiermaszu prowadzone były warsztaty dla rodzin na których można było stworzyć własne ozdoby wielkanocne inspirowane kulturą Lasowiaków i Rzeszowiaków, zaprezentowany został również dorobek oraz wiedza kulinarna lokalnych producentów oraz kół gospodyń (degustacja, sprzedaż specjałów kuchni regionalnej).
- **Koncert kolęd na ludowo** – prezentacja artystyczna kolęd dla mieszkańców, pokazana dźwiękiem zespołów ludowych regionu rzeszowskiego.
- **IV Budziwojski Kiermasz Bożonarodzeniowy** – zorganizowany w 2020 r. w formie online. Zasadniczym celem kiermaszu jest promowanie lokalnych tradycji rękodzielniczych i regionalnych wyrobów spożywczych. Wszelkie wydarzenia towarzyszące, takie jak konkursy na najpiękniejszą choinkę, kartkę świąteczną, warsztaty tworzenia stroików bożonarodzeniowych czy koncert kolęd, miały na celu przypomnienie o pięknych polskich lokalnych tradycjach związanych z Świętami Bożego Narodzenia.
- **„Ścieżkami Kotuli”** – zorganizowane w 2020 r. przez Radę Osiedla Franciszka Kotuli oraz RDK filię Krynicka wydarzenie kulturalne, mające na celu popularyzację postaci i działalności Franciszka Kotuli. W ramach konkursu odsłonięto mural poświęcony Franciszkowi Kotuli na budynku przy ul. Krośnieńskiej 17 w Rzeszowie, zorganizowano spotkanie poświęcone życiu i twórczości Franciszka Kotuli oraz wystawę pn. „Fascynacje Franciszka Kotuli. Rzeszów, które miały miejsce w siedzibie RDK filia Krynicka.

Rzeszowski Dom Kultury w ramach swojej działalności podejmował również działania mające na celu upamiętnianie i utrwalanie w pamięci mieszkańców ważnych postaci historycznych oraz wybitnych postaci związanych z Rzeszowem. Projekt wpisujący się w tę tematykę to m.in. **Historyczna**

Gra Miejska „Rzeszowskim Szlakiem Konfederatów Barskich”, będąca inicjatywą mającą na celu promocję miejsc związanych z bitwą Konfederatów Barskich z Moskalami, która miała miejsce w 1769 r. W ramach projektu w Rzeszowie wyznaczono trasę turystyczną obejmującą obiekty takie jak: Kościół Reformatorów, Zamek Lubomirskich, Letni Pałac Lubomirskich, Kościół Farny, rzeszowski Rynek i Ratusz oraz Kopiec Konfederatów Barskich. Coroczna gra miejska realizowana była przez Radę Osiedla Pobitno i Rzeszowski Dom Kultury w latach 2017-2019. Wśród projektów upamiętniających ważne postaci związane z naszym Miastem wymienić można również wspomniane już powyżej projekty: „Dama z Kotylionem” (zadanie zrealizowane w ramach programu Pionierzy Polskiej Niepodległości prowadzonego przez Instytut Pileckiego, które miało na celu upamiętnienie zasłużonej dla lokalnej kultury działaczki społecznej – Heleny Szajer, w trakcie projektu powstała wystawa oraz wydawnictwo edukacyjne) oraz „Słocińskie Korzenie Wolności” (zadanie zrealizowane w ramach Programu Dotacyjnego „Koalicje dla Niepodległej”, które miało na celu upowszechnienie wiedzy na temat Bitwy Warszawskiej, a zwłaszcza jej kontekstu lokalnego związanego z mieszkańcami dawnej wsi Słocina, będącymi uczestnikami wojny polsko-bolszewickiej, w ramach projektu zorganizowano wystawę oraz powstało wydawnictwo edukacyjne).

Rzeszowski Dom Kultury, przy realizacji różnych przedsięwzięć podejmował również współpracę z organizacjami pozarządowymi. Były to m.in.:

- **Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Słocińskiej** – Stowarzyszenie bezpłatnie udostępniało stroje ludowe z regionu – zestaw kobiecy i męski – na wystawę o życiu i działalności kulturalnej Heleny Szajer, jak również zorganizowało warsztaty kulinarne podczas półkolonii letniej organizowanej w RDK filia Słocina;
- **Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Słocińskiej** oraz **Fundacja Technika Militarna i Górską Szarotka** – Stowarzyszenie zajęło się promocją projektu „Słocińskie Korzenie Wolności” wśród mieszkańców osiedla Słocina poprzez informację słowną, zapraszanie mieszkańców do zwiedzania wystawy „Słocińscy bohaterowie Bitwy Warszawskiej i wojny polsko-bolszewickiej”. Fundacja zapewniła zaś wsparcie merytoryczne i doradcze dotyczące elementów rekonstrukcji historycznej w projekcie. Szczególnie była to pomoc przy identyfikacji i opisie pamiątek/artefaktów prezentowanych na wystawie. Fundacja wypożyczyła również RDK na czas trwania wystawy wyposażenie żołnierza polskiego;
- **Ochotnicza Straż Pożarna Rzeszów-Słocina** – współpraca w zakresie organizacji warsztatów pierwszej pomocy i pokazów sprzętu pożarniczego podczas półkolonii zimowych i letnich odbywających się w Filii Słocina, a także użyczenia przez sali w budynku RDK filia Słocina, celem organizacji spotkań strażackich;
- **Fundacja dla bezdomnych zwierząt Felineus** – Fundacja bezpłatnie organizowała warsztaty plastyczne dla dzieci podczas wybranych pikników i dni osiedli oraz bezpłatne lekcje edukacyjne o kocim świecie, odpowiedzialności za zwierzęta, bezdomności zwierząt i jej zapobieganiu oraz sposobom pomocy bezdomnym zwierzętom podczas organizowanego przez RDK wycieczki letniej dla dzieci.

2.5. Estrada Rzeszowska

Estrada Rzeszowska jest miejską instytucją kultury, zajmującą się prowadzeniem działalności kulturalnej w Rzeszowie i profesjonalną organizacją miejskich wydarzeń kulturalnych, lokalnych interdyscyplinarnych festiwali, koncertów i recitali itp. W ramach działalności edukacyjnej i animacji

kultury Estrada Rzeszowska prowadzi Rzeszowski Inkubator Kultury oraz dysponuje półprofesjonalnym studiem nagrań dźwiękowych. Siedziba Estrady Rzeszowskiej mieści się w zabytkowym budynku przy ul. Jagiellońskiej 24, należącym wcześniej do rodziny rzeszowskiego fotografa Edwarda Janusza.

Wśród realizowanych przez Estradę w latach 2019-2020 działań upowszechniających wiedzę o zabytkach i dziedzictwie kulturowym Rzeszowa należy wymienić:

- **665-lecie Lokacji Miasta Rzeszowa** – wydarzenie miało miejsce 19 stycznia 2019 r. Podczas uroczystości prezydent Rzeszowa Tadeusz Ferenc nadał tytuły Honorowego Obywatela Miasta Rzeszowa. Otrzymali je prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz dr hab. n. med. prof. URZ Kazimierz Widenka, kardiochirurg. Tytuł Zasłużony dla Miasta Rzeszowa odbierał Mateusz Tułeczki, związany z Wyższą Szkołą Informatyki i Zarządzania, organizator konferencji Internet Beta. W czasie uroczystości przypomniano historię miasta, a wydarzenie uświetnił recital Grażyny Łobaszewskiej, która wystąpiła z towarzyszeniem Big Bandu Chełmskiego Domu Kultury pod dyrekcją Zbigniewa Jakubka.
- **Tribute to Nalepa** – 2 marca 2019 r. w Filharmonii Podkarpackiej odbył się koncert upamiętniający pochodzącego spod Rzeszowa frontmana zespołu Breakout - Tadeusza Nalepę. Podczas koncertu można było usłyszeć popularne utwory z repertuaru Tadeusza Nalepy i zespołu Breakout w nowych, często zaskakujących aranżacjach, w wykonaniu Piotra Cugowskiego, Ani Rusowicz, Piotra Nowaka wraz z zespołem, Józefa Skrzeka, Marka Surzyna i Leszka Cichońskiego.
- **Święto Paniagi** – 3 maja 2019 r. odbyła się kolejna edycja Święto Paniagi - czyli ulicy 3 Maja, najstarszej ulicy w mieście (dawniej ul. Pańskiej, nazywanej przez mieszkańców Paniagą). W 2019 r. Święto Paniagi zostało zorganizowane po raz szesnasty, a motywem przewodnim była Chorwacja i miasto Split, z którym Rzeszów podpisał umowę o partnerstwie w 2018 r. Tradycyjnie już, w ramach Święta Paniagi przy al. Lubomirskich, odbył się Jarmark Rękodzieła i Produktów Regionalnych oraz dzień otwarty Polskiego Radia Rzeszów.
- **Festiwal Przestrzeni Miejskiej** – ósma edycja Festiwalu Przestrzeni Miejskiej, zorganizowana w dniach 7-8 czerwca 2019 r., była okazją do przyjrzenia się rozwojowi współczesnego Rzeszowa. Wydarzenie to, co roku odbywające się w innym, wyjątkowym miejscu, które adaptowane jest specjalnie na potrzeby Festiwalu, w 2019 r. odbyło się na parkingu przy Hali Podpromie.
- **Wschód Kultury Europejski Stadion Kultury** – trwający w dniach 21-23 czerwca 2019 r. interdyscyplinarny festiwal, łączący elementy różnych gatunków muzycznych, teatru, fotografii, filmu i sztuk wizualnych. W ramach Festiwalu zorganizowano m.in.:
 - Potań CYMBAŁY – potańcówkę z przytupem (warsztaty o budowie cymbałów prowadzone przez Adama Marta, warsztaty tańca prowadzone przez Jadwigę Kulę, potańcówka z Kalepą z Futomy);
 - „(Kraj)obraz miast Wschodu. Rzeszów – miasto 2019” – mistrzowski plener fotograficzny pod artystyczną opieką i kuratelą Tadeusza Rolke oraz Marka Grygla;
 - „Moda w swoim czasie” – wystawę zabytkowej kolekcji kobiecej garderoby wraz z akcesoriami połączoną z wystawą zdjęć szklanych negatywów Edwarda Janusza prezentujących dawną modę Rzeszowianek ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Rzeszowie.
- **Toast urodzinowy dla Tomasza Stańko** – w dniu 12 lipca 2019 r. na scenie przy fontannie multimedialnej w Rzeszowie odbył się koncert upamiętniający pochodzącego z Rzeszowa

wybitnego jazzmana Tomasza Stańko. Wystąpili: grupa muzyczna Skalpel feat Piotr Damasiewicz, Rafał Dutkiewicz, Wadada Leo Smith oraz członkowie nowojorskiego Kwartetu Tomasza Stańko - David Virelles na fortepianie, Gerald Cleaver na perkusji, z towarzyszeniem Sławomira Kurkiewicza na kontrabasie. Po koncercie, w klubie Lord Jack odbyło się afterparty, na którym zagrała Sophia Grand Club (Vitold Rek - kontrabas, Kuba Płużek - instr. klawiszowe, Bartłomiej Prucnal - saksofony, Maksymilian Olszewski - perkusja, Eskabej - rap, spoken word).

- **Rzeszów Breakout Days** – zorganizowana w dniach 12-14 września 2019 r. festiwal muzyczny stworzony ku pamięci Tadeusza Nalepy. Wystąpili: Martyna Jakubowicz, Pola Chobot & Adam Baran, Natalia Kwiatkowska i Magda Piskorzyc oraz zespół Nie-Bo z Robertem Lubera i Piotrem Nalepą. Na rzeszowskim Rynku odbył się koncert finałowy, na którym wystąpiła Kasia Kowalska świętująca 25-lecie pracy artystycznej. W ramach festiwalu odbył się spacer śladami Tadeusza Nalepy oraz wspólna akcja: „Gramy dla Nalepy” na ul. 3 Maja przy pomniku Artysty.
- **Rzeszowski Teatr Muzyczny Olimpia, „Jesienna ballada”** – koncert, który 22 września 2019 r. odbył się na rzeszowskim Rynku, podczas którego zaprezentowane zostały pieśni, piosenki, m.in. o Rzeszowie i nie tylko, w wykonaniu Rzeszowskiego Teatru Muzycznego Olimpia.
- **666-lecie Lokacji Miasta Rzeszowa** – kolejna edycja corocznej uroczystości upamiętniającej lokację Miasta Rzeszowa w 1354 r. Podczas uroczystości zorganizowanej 18 stycznia 2020 r. przypomniano historię Rzeszowa oraz przedstawiono jego rozwój do czasów współczesnych. Wydarzenie uświetnił koncert Miki Urbaniak i Victora Daviesa z gościnnym udziałem Urszuli Dudziak.
- **Toast Urodzinowy dla Tomasza Stańko** – 11 lipca 2020 r. w hotelu Bristol odbyła się druga odsłona artystycznego przedsięwzięcia upamiętniającego postać i twórczość wybitnego trębacza jazzowego i kompozytora. Pierwsza część nosiła tytuł „Rzeszów i Kraków dla Tomasza Stańko” – jako symbol narodzin (Rzeszów) i początków kształtowania się muzycznego kunsztu Tomasza Stańko (Kraków). Koncert był symboliczną podróżą od narodzin muzyka, do wielkiego wejścia na scenę jazzową. Drugą część wypełniły kompozycje inspirowane 60-letnią muzyczną historią Mistrza.
- **Wschód Kultury Europejski Stadion Kultury** – kolejna edycja interdyscyplinarnego festiwalu łączącego elementy różnych gatunków muzycznych, teatru, fotografii, filmu i sztuk wizualnych odbyła się w dniach 28-30 sierpnia 2020 r. W ramach Festiwalu zorganizowano m.in.:
 - Rzeszowskie Etnograffiti - grupa OUTLINEkiller wykonała pod Mostem Zamkowym graffiti nawiązujące do lokalnego wzornictwa. Dodatkowo podczas WARSZTATÓW ETNOGRAFIKA uczestnicy poznali różnorodne techniki graficzne i mogli wydrukować przygotowaną przez grafików matrycę na papierze lub torbie festiwalowej. Tematyka warsztatów była ściśle związana z ludowymi wzorami Rzeszowa i okolic.
 - Pandomia – wystawa fotografii Przemysława Wiśniewskiego (Galeria Miejska Zespołu Szkół Plastycznych), ukazująca mieszkańców Rzeszowa zza progów ich mieszkań i domów w czasie izolacji społecznej spowodowanej pandemią koronawirusa. Prezentowane zdjęcia powstały w kwietniu i maju 2020 r.
 - Wydano publikację jubileuszową na 10-lecie Festiwalu (300 egz.).
- **Rzeszów Breakout Days** – kolejna edycja festiwalu muzycznego stworzonego ku pamięci Tadeusza Nalepy, zorganizowana w dniach 17-19 września 2020 r. W czasie Festiwalu wystąpili: Nie-Bo, Piotr Nalepa, Wojciech Waglewski, Natalia Kwiatkowska, Żaneta Lubera; Cheap Tobacco, Voo Voo, Ania Rusowicz, PBK Blues, Kłusemz Blusem.

Estrada Rzeszowska, w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych w ramach Festiwalu Wschód Kultury, podejmowała współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi: Fundacja Rzeszowska, Stowarzyszenie Twórcze „SztukPuk Sztuka”, Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych Manowce, Stowarzyszenie „Gdzieś Tu”, Rzeszowskie Stowarzyszenie Fotograficzne, Fundacja Teatr O.de.la, Fundacja Inicjatyw Artystyczne „UNISSON”, Fundacja Inicjatyw Kultury, Stowarzyszenie Kulturalne „Pocztówka”, Stowarzyszenie Kulturalne ART MOTIVE oraz Fundacja Precyzja.

Działalność upowszechniająca wśród mieszkańców wiedzę o lokalnym i regionalnym dziedzictwie kulturowym prowadzona była również przez funkcjonujący w strukturach Estrady Rzeszowskiej – **Rzeszowski Inkubator Kultury**. 22 lutego 2019 r. zorganizowano **Śniadanie ze sztuką – „Beksińscy. Album wideofoniczny”**. Celem Śniadania ze sztuką była integracja lokalnej społeczności, spotkanie się w niedzielne przedpołudnie przy pysznym śniadaniu, a także pobudzenie do dyskusji nad nową definicją sztuki. W ramach wydarzenia zaprezentowano film oraz odbył się wykład Wiesława Banacha – dyrektora Muzeum Historycznego w Sanoku. W terminie od sierpnia do września 2020 r. tworzona była natomiast **„Przygrywka”** – podcast o dziejach Estrady Rzeszowskiej opowiedzianych w 7 odcinkach. Projekt był odpowiedzią na potrzebę poznania pełnej historii instytucji, która do tej pory została opisana tylko w publikacjach jubileuszowych, przez co była dostępna dla nielicznych. Podcast przedstawił losy kultury w Polsce od lat 50. XX wieku, burzliwe dzieje Estrady Rzeszowskiej oraz jej obecną działalność. Każdemu odcinkowi towarzyszyła specjalnie stworzona playlista dostępna na profilu Estrady Rzeszowskiej w serwisie Spotify. Publikacja podcastów na kanale YouTube Estrady Rzeszowskiej trwała przez 7 tygodni.

2.6. Biuro Wystaw Artystycznych

Biuro Wystaw Artystycznych jest jedną z instytucji kultury, której organizatorem jest Miasto Rzeszów. BWA prowadzi działalność kulturalną polegającą przede wszystkim na upowszechnianiu współczesnych sztuk plastycznych, popularyzacji wiedzy o sztuce oraz organizacji imprez kulturalno-oświatowych. Wśród realizowanych przez BWA inicjatyw znajdują się również takie, poprzez które promowane jest dziedzictwo kulturowe. W 2019 r. BWA odwiedziło 13 750 osób, w 2020 r. było to zaś 8 100 osób.

W 2019 r. zorganizowano wystawę plenerową „BWA wczoraj i dziś”, prezentowaną przez okres wakacji na ul. 3 Maja w Rzeszowie. Wystawa, oprócz bieżącej działalności kulturalnej Biura pokazywała również historię miejsca – siedziby BWA – Synagogi Nowomiejskiej w Rzeszowie. Odpowiednio dobrany czas trwania ekspozycji oraz jej usytuowanie zaowocowały dużą oglądalnością. Koszt realizacji wystawy wyniósł 7 500 zł i został w całości pokryty z dotacji podmiotowej Urzędu Miasta Rzeszowa.

W 2020 r. Biuro Wystaw Artystycznych zainicjowało szeroką prezentację swoich zbiorów, a więc materialnego dziedzictwa kulturowego Miasta Rzeszowa. W ramach projektu „Kultura w sieci” pozyskane zostały środki finansowe na utworzenie strony internetowej pn. „Zbiory BWA w Rzeszowie”. Strona prezentuje zbiory w postaci zdjęć około 1400 obrazów, grafik, rzeźb i innych obiektów artystycznych, biogramy ich autorów, a dodatkowo baza ciągle jest poszerzana o opisy dzieł dla potrzeb audiodeskrypcji. Projekt został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w Warszawie i opiewał na kwotę 20 000 zł (z dotacji Urzędu Miasta Rzeszowa przekazana została dodatkowo kwota w wysokości 4 500 zł).

2.7. Teatr Maska

Kolejna z miejskich instytucji kultury, Teatr Maska, w latach objętych niniejszym sprawozdaniem, włączyła się w działalność upowszechniającą wiedzę o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez udział w projekcie „**Tu Byłem #SIKORSKI**”, organizowanym w 2020 r. przez I Liceum Ogólnokształcące im. ks. Stanisława Konarskiego w Rzeszowie (Teatr Maska był partnerem głównym projektu). Projekt ten obejmował cykl warsztatów edukacyjnych, skierowanych do młodzieży I LO, w ramach których poznawali oni historię Władysława Sikorskiego, ucznia ich szkoły oraz drogę, jaką przebył do zostania generałem Wojska Polskiego i Naczelnym Wodzem Polskich Sił Zbrojnych. Projekt przewidywał odwiedzenie ważnych miejsc związanych z osobą Władysława Sikorskiego (m.in. Tuszowa Narodowego – miejsca jego urodzin, czy miejsc związanych z Sikorskim w Rzeszowie), jednak z uwagi na sytuację epidemiczną w kraju, projekt został przeniesiony do sieci. W ramach projektu odbyły się warsztaty integracyjno-kreatywne, historyczno-artystyczne, reżyserii filmowej, operatorsko-montażowe i wokalne dla młodzieży. Warsztaty kreatywne poprzedzone były organizacją pracy na archiwaliach udostępnionych m.in. przez Tuszów Narodowy, a ich podsumowaniem było stworzenie etiudy filmowej „1881”. Premiera etiudy odbyła się 23 grudnia 2020 r.

2.8. Jednostki oświatowe Gminy Miasto Rzeszów

Jednostki oświatowe, których organizatorem jest Gmina Miasto Rzeszów, realizują działania mające na celu szerzenie i popularyzowanie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego, wydarzeń historycznych i wybitnych postaci związanych z miastem oraz na temat ochrony lokalnych tradycji dziedzictwa niematerialnego. Zestawienie przedsięwzięć podejmowanych w latach 2019-2020 przez wybrane placówki oświatowe znajduje się w poniższej tabeli. Prezentowane dane zostały udostępnione przez poszczególne jednostki.

Tabela 9 Wykaz działań realizowanych w latach 2019-2020 przez rzeszowskie placówki oświatowe w zakresie szerzenia i popularyzowania wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego

Lp.	Jednostka oświatowa	Podejmowane działania
1.	Przedszkole Publiczne Nr 2, ul. Szopena 11	<ul style="list-style-type: none">• Organizacja zajęć edukacyjnych na temat zabytków naszego miasta.• Udział w zajęciach edukacyjnych w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa.
2.	Przedszkole Publiczne Nr 3, ul. Krośnieńska 15a	<ul style="list-style-type: none">• Realizacja bloku tematycznego „Rzeszów – moje miasto” (przy współpracy z biblioteką osiedlową).• Uczestnictwo w Międzynarodowym Projekcie Edukacyjnym „Piękna Nasza Polska Cała” (część projektu dotyczyła Małej Ojczyzny - Rzeszowa).• Udział w ogólnopolskiej akcji „Wymiana pocztówkowa”, której celem była promocja Rzeszowa wśród dzieci z innych części kraju.• Prowadzono naukę tańców i przyśpiewek ludowych z regionu Rzeszowszczyzny oraz zapoznawano dzieci z tradycjami ludowymi z regionu.• Upamiętnianie rocznic i postaci historycznych poprzez m.in. organizację spotkań tematycznych, wycieczki tematyczne, itp.• Przy współpracy z Panią Stanisławą Bełch – pisarką (emerytowaną nauczycielką przedszkola) zorganizowano wystawę „Zabytki Rzeszowa” prezentującą ilustracje z jej książek o Rzeszowie.

3.	Przedszkole Publiczne Nr 5, ul. Lenartowicza 13	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym poprzez realizację programów edukacyjnych o kulturze i tradycjach regionu oraz innych m.in. nauki tańców regionalne, zwyczajów itp.
4.	Przedszkole Publiczne Nr 9, ul. Podwisłocze 20	<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne: realizowanie tematów kompleksowych o tematyce dziedzictwa kulturowego, wycieczki piesze, zwiedzanie „Muzeum Dobranocek”, wycieczka szlakiem pomników Rzeszowa. • Organizacja uroczystości przedszkolnych z wykorzystaniem tańców rzeszowskich oraz przeglądu między przedszkolnego „Optymistyczni i kolorowi – tradycje ludowe”. • Nauka piosenki „Ballada o Rzeszowie”.
5.	Przedszkole Publiczne Nr 11, ul. Mazurska 19	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja obchodów Dnia Niepodległości oraz Koncertu z okazji 100 urodzin Jana Pawła II.
6.	Przedszkole Publiczne Nr 12, ul. Kopaczewskiego 1	<ul style="list-style-type: none"> • W przedszkolu prowadzone były działania upowszechniające wiedzę o dziedzictwie kulturowym poprzez udział w akcji „Pocztówkowe przedszkola”, w ramach której wysyłane były listy do przedszkoli z całej Polski zawierające zdjęcia miasta Rzeszowa oraz najważniejszych zabytków z opisem. Celem akcji było rozpropagowanie kultury materialnej miasta Rzeszowa. • Prezentowanie programów artystycznych w DPS na ul. Sucharskiego i Łabędziej zawierających tańce ludowe „Rzeszowiak”, przyśpiewki ludowe, legendy i opowieści o regionie. • Zapoznanie dzieci z postacią Tadeusza Nalepy; wycieczka pod pomnik artysty. • Organizacja spotkania z absolwentem Przedszkola, który prowadzi blog pn. „Pomniki Rzeszowa” • Organizacja wycieczki do Zamku Lubomirskich w ramach realizowanego programu autorskiego „Wędrówki po regionie”. • Organizacja cyklicznych wyjść do Parku Sybiraków oraz dbanie o Pomnik Sybiraków.
7.	Przedszkole Publiczne Nr 13, ul. Piastów 2	<ul style="list-style-type: none"> • Udział w wystawie „Rzeszów – moje miasto”, prezentacja multimedialna „Miejsca pamięci w Rzeszowie”, oglądanie albumów oraz słuchanie piosenek o Rzeszowie. • Działania mające na celu ochronę lokalnych tradycji i niematerialnego dziedzictwa kulturowego: poznawanie rzeszowskich legend, nauka rzeszowskich pieśni i tańców oraz legend, poznawanie regionalnego stroju rzeszowskiego, zapoznanie z herbem Rzeszowa. • Poznanie postaci Józefa Piłsudskiego i Leopolda Lisa-Kuli. • Cykliczne uroczystość z okazji 11 Listopada dla rodziców i dziadków.
8.	Publiczne Przedszkole Nr 14, ul. Chmaja 9a	<ul style="list-style-type: none"> • W Przedszkolu powstał Album pt. „Rzeszów”, stworzony przez nauczycieli, dzieci i rodziców. Zwierał on opisy, rysunki ważnych miejsc miasta Rzeszowa. Dzieci poznały takie miejsca i zabytki jak: Zamek Lubomirskich, Muzeum Dobranocek, Pomnik Kościuszki, Rynek, Filharmonia Podkarpacka, Teatr Maska i Teatr im. W. Siemaszkowej. • Spotkania z pracownikami Filharmonii Podkarpackiej. Na spotkaniach były omawiane i przedstawiane regionalne pieśni i przyśpiewki a także stroje regionalne. Na zajęciach przedszkolnych dzieci uczyły się i wykonywały taniec Rzeszowiak.
9.	Publiczne Przedszkole Nr 15,	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o zabytkach i lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. oglądanie prezentacji multimedialnej

	ul. Kochanowskiego 26	<p>„Miejsca pamięci w Rzeszowie”, złożenie hołdu pod Pomnikiem Ofiar Terroru, czy organizację wystawy pn. „Rzeszów dziś i dawniej”. Dzieci brały również udział w warsztatach muzealnych, czy zwiedzały rzeszowskie zabytki.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działania mające na celu ochronę lokalnych tradycji i niematerialnego dziedzictwa kulturowego: poznawanie rzeszowskich legend, nauka rzeszowskich pieśni i tańców oraz legend, poznawanie regionalnego stroju rzeszowskiego, zapoznanie z herbem Rzeszowa. • Dzieci uczyły się rzeszowskich przyśpiewek, tańców. „Ballada o Rzeszowie” przybliżyła im wiadomości o ważnych i zasłużonych dla miasta postaciach. Podczas spotkania z autorką książek o Rzeszowie, panią Stanisławą Betch, zachęcano dzieci do zwiedzania miasta oraz jego zabytków.
10.	Przedszkole Publiczne Nr 16, ul. Kochanowskiego 24	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. prezentację multimedialną pt. „Miejsca pamięci w Rzeszowie”, złożenie hołdu pod Pomnikiem Ofiar Terroru, czy udział w akcji MEN „Szkoła Pamięta”. • Działania mające na celu ochronę lokalnych tradycji i niematerialnego dziedzictwa kulturowego: poznawanie rzeszowskich legend, nauka rzeszowskich pieśni i tańców oraz legend, poznawanie regionalnego stroju rzeszowskiego, zapoznanie z herbem Rzeszowa. • Cykliczne uroczystości z okazji 11 listopada.
11.	Przedszkole Publiczne Nr 17, ul. Witkacego 5	<ul style="list-style-type: none"> • Pracownicy IPN we wrześniu 2020 r. w ramach prelekcji opowiadali dzieciom o odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. oraz o kluczowych wydarzeń w historii Polski i Polaków w XX wieku. • Upamiętnianie rocznic Święta Niepodległości 11 listopada.
12.	Przedszkole Publiczne Nr 19, ul. Krzyżanowskiego 20	<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne polegające na realizacji tematów: „Rzeszów moje miasto”, „Zabytki Rzeszowa”. • Nauka tańców ludowych np. Lasowiak, Polonez, Taniec Śląski. • Przybliżenie dzieciom zabytków przyrody, wycieczki do naturalnych pomników przyrody, upamiętnienie grobu nieznanego żołnierza.
13.	Przedszkole Publiczne Nr 20, ul. Zwierzyniecka 32a	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia edukacyjne zapoznające dzieci z zabytkami Rzeszowa oraz z jego historią „Rzeszów moje miasto” – organizacja wystawy prac przestrzennych „Rzeszowscy Architekci” wystawiana w holu przedszkola oraz w ODK „Karton”, udział w IV przeglądzie tańców i przyśpiewek ludowych, wycieczki do Muzeum Historii Miasta Rzeszowa i udział w organizowanych tam warsztatach. • Spotkania z twórcami naszego regionu, Panem J. Pałacem – artystą rzeźbiarzem oraz P. Jadwigą Kupiszewską – poetką, pisarką i malarką.
14.	Przedszkole Publiczne Nr 23, ul. Hoffmanowej 12	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. wystawy fotografii, pocztówek, spotkania „Niedziele w muzeum”, prezentacje multimedialne o Rzeszowie dla dzieci, itp. • Poznawanie rzeszowskich legend, opowiadań o Rzeszowie, zapoznanie dzieci z folklorem, instytucjami, symbolami i zabytkami Rzeszowa. • Obchody 101 rocznicy śmierci płk Leopolda Lisa Kuli, Piknik średniowieczny, obchody święta Odzyskania Niepodległości.
15.	Przedszkole Publiczne Nr 24, ul. Krajobrazowa 7	<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne dot. dziedzictwa kulturowego prowadzone w formie zabaw i zajęć dydaktycznych, wycieczek, konkursów. • Prowadzone były również działania w formie zabaw i zajęć edukacyjnych, w tym przez pracownika IPN w Rzeszowie;

		w szczególności związane były z ważnymi świętami państwowymi, jak rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości, uchwalenia Konstytucji 3-go Maja, Święto Flagi itp.
16.	Przedszkole Publiczne Nr 28, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 5	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez zorganizowanie kącika regionalnego w holu przedszkola, wspólne z dziećmi wykonanie rzeszowskiego stroju regionalnego czy zorganizowanie konkursu przedszkolnego „Rzeszów - moje miasto”. • Nauka piosenek, tańców, przyśpiewek z regionu rzeszowskiego. • Zapoznanie z historią Rzeszowa, herbem Miasta i najważniejszymi zabytkami. Słuchanie legend o Rzeszowie. Poznanie twórczości Wojciecha Kilara - udział w konkursie „Malowana muzyka”. • Spacer po Rynku oraz uliczkami wokół niego, tworzenie albumów „Zabytki naszego miasta”, prowadzenie pogadarek na temat ochrony zabytków.
17.	Przedszkole Publiczne Nr 32, ul. Podwisłocze 26a	<ul style="list-style-type: none"> • Wycieczka na Rynek połączona z zwiedzaniem Podziemnej Trasy Turystycznej. • Organizacja zajęć edukacyjnych i prelekcji na temat ochrony zabytków. • Wycieczka do muzeum regionalnego, prowadzenie zajęć edukacyjnych na temat: „Moje miasto”, udział w konkursie plastycznym XIV edycji Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego dla przedszkolaków „Rzeszów – moje miasto” oraz zdobycie nagrody Grand Prix.
18.	Przedszkole Publiczne Nr 33, ul. Bł. Karoliny 19	<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja programu autorskiego pod patronatem Prezydenta Miasta Rzeszowa „Reksio poznaje Rzeszów”. • Działania edukacyjne: realizowanie tematów o dziedzictwie kulturowym Miasta, wycieczki piesze, zwiedzanie Muzeum Dobranocek, wycieczka szlakiem pomników Rzeszowa. • Organizacja uroczystości przedszkolnych z wykorzystaniem tańców rzeszowskich. • Organizacja Przeglądu międzyprzedszkolnego „Optymistyczni i Kolorowi” – tradycje ludowe regionu i miasta. • Nauka wierszy i piosenek o powstawaniu miasta Rzeszowa, „Ballada o Rzeszowie”, zajęcia edukacyjne na temat wybitnych postaci Rzeszowa.
19.	Przedszkole Publiczne Nr 36, ul. Kapitana Brydaka 10	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o materialnym i niematerialnym dziedzictwie kulturowym poprzez: organizację przeglądu o zasięgu miejskim „Międzyprzedszkolny Przegląd Tańców i Przyśpiewek ludowych, wystawę fotograficzną „Urodziny Rzeszowa”, wystawę rękodzieła artystycznego zorganizowaną przez placówkę w MDK, wystawę prac plastycznych dzieci „Ludowo mi”, wystawę prac plastycznych „Rzeszów moja mała Ojczyzna”, obchody „Święta flagi”, „Dnia niepodległości”, spacer i zapalenie zniczy w miejscach upamiętniający polskich zesłańców na Sybir. • Wycieczka do Parku Sybiraków - udział w akcji „Szkoła pamięta”.
20.	Przedszkole Publiczne Nr 38, al. Rejtana 28	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja cyklu zajęć edukacyjnych „Rzeszów mój dom”. • Kulturowanie tradycji lokalnych związanych np. ze świętami, andrzejkami oraz organizowanie kącików folklorystycznych, wewnątrzprzedszkolny przegląd tańców i przyśpiewek regionalnych, „Choinka na ludowo” – konkurs dla rodziców i dzieci.

		<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne - zajęcia przybliżające dzieciom początki miasta i jego pierwszych właścicieli. • Zwiedzanie ciekawych zakątków Rzeszowa, wyjaśnianie pojęć związanych z zabytkami i ich ochroną oraz wycieczka do zamku w Łańcucie.
21.	Przedszkole Publiczne Nr 40, ul. Rataja 14	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja kącików regionalnych, wycieczki, udział w dniach osiedla, konkursach i wystawach plastycznych. • Poznawanie twórczości i spotkanie z lokalnymi artystami, poznawanie tańców i przyśpiewek ludowych, strojów ludowych • Zajęcia dydaktyczne poświęcone historii miasta, oglądanie zdjęć, wykonywanie albumów tematycznych.
22.	Przedszkole Publiczne Nr 41, ul. Dominikańska 2	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie zajęć dydaktycznych związanych tematycznie z historią miasta Rzeszowa i jego zabytkami.
23.	Przedszkole Publiczne Nr 43, ul. Cicha 5	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. coroczną organizację Konkursu wiedzy o Rzeszowie pn. „Rzeszów-Moje Miasto”, wyjście do Filharmonii Rzeszowskiej, wycieczkę do Podziemi Rzeszowskich, coroczny udział w obchodach Święta Flagi, wyjście do Parku Papieskiego, udział w Przeglądzie Teatrzyków Dziecięcych „Przedszkolna Maskarada”, organizowanej przez Teatr Maska. • Obchody Święta Górnika oraz udział w obchodach „Dni Osiedla Drabinianka”. • Działalność upamiętniająca ważne wydarzenia oraz postaci, w tym coroczne obchody Święta Odzyskania Niepodległości (duża impreza integracyjna), konkurs „Polska w wierszu i piosence” oraz uroczyste obchody „Rok z Janem Pawłem II”.
24.	Szkoła Podstawowa Nr 1, ul. Bernardyńska 4	<ul style="list-style-type: none"> • Kolejne edycje powiatowego konkursu plastycznego „Pocztówka z Rzeszowa”: 2019 r. V edycja pod hasłem „Historia w pocztówce zamknięta” - podsumowanie w Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa; 2020 – VI edycja pod hasłem “Rzeszów miastem kultury, sportu i rekreacji” - Podsumowanie w Muzeum Etnograficznym. • Działania edukacyjne dla uczniów w ramach projektu „Budujemy Niepodległą. Dziedzictwo COP w Rzeszowie”, udział uczniów w zajęciach edukacyjnych w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa. • Kulturowanie tradycji najstarszej szkoły w mieście poprzez m.in. udział w wybranych uroczystościach miejskich, czy projekt „Z nich jesteśmy dumni” – sylwetki ludzi związanych z naszą szkołą i miastem, min: F. Kotuła, A. Gromski, K. Wisniowska, Z. Tułcki. • Okolicznościowe gazetki, akademie patriotyczne. • Udział w akcji „Do Hymnu”. • Elementy edukacji regionalnej w czasie realizacji zajęć z historii. • Szkolny konkurs plastyczny pod hasłem „Świadkowie polskiej historii – czasy, ludzie, wydarzenia”. • Spacer szlakiem miejsc pamięci narodowej - Śródmieście Rzeszowa.
25.	Szkoła Podstawowa Nr 2, ul. Kamińskiego 12	<ul style="list-style-type: none"> • Wystawka w szkole poświęcona historii Rzeszowa. • Na lekcjach historii i wiedzy o społeczeństwie uczniowie w ramach tematu: „Mała Ojczyzna” zapoznawali się z historią miasta oraz postaciami związanymi z regionem. • Organizowano: akademie, audycje, gazetki poświęcone bohaterom związanym z Rzeszowem, np. Żołnierzom Wyklętym.

		<ul style="list-style-type: none"> • W ramach akcji MEN „Szkoła pamięta” uczniowie uczestniczyli w patriotycznej wycieczce po Rzeszowie: odwiedzono groby osób zasłużonych dla Rzeszowa spoczywających na Cmentarzu Pobitno w Rzeszowie, mogiły powstańców listopadowych i styczniowych na Starym Cmentarzu przy ul. Targowej, pomnik płk Leopolda Lisa – Kuli, pomnik Żołnierzy Wyklętych, pomnik gen. Władysława Sikorskiego. • Wyjścia do Muzeum Okręgowego w Rzeszowie – lekcje muzealne.
26.	Szkoła Podstawowa Nr 5, ul. Słocińska 4	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie i udział uczniów w konkursie „Pamięć i tożsamość”, organizowanym przez Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Radio Rzeszów, Radio Via, NSZZ Solidarność. • Współorganizacja i promocja wystawy „Słocińscy Bohaterowie Bitwy Warszawskiej i wojny polsko-bolszewickiej” zorganizowanej przez RDK w Rzeszowie w ramach projektu „Słocińskie korzenie wolności”.
27.	Szkoła Podstawowa Nr 11, ul. Podwisłocze 14	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja wycieczek regionalnych oraz wystaw promujących twórczość regionalną. • Przekazanie folderów promujących miasto przy okazji wycieczek do Holandii i Niemczech. • Spotkania z pisarzami promującymi Rzeszów. • Lekcje muzealne w Muzeum Miasta Rzeszowa, Muzeum Techniki i Militariów w Rzeszowie. • Udział uczniów w konkursach promujących Rzeszów. • Udział w projekcie mobilnej gry miejskiej opartej na życiorysie Leopolda Lisa-Kuli. • Redakcja gazetki szkolnej, w której publikowane są ciekawostki z historii Miasta i regionu. • Udział w uroczystościach miejskich, odwiedzanie miejsc pamięci ważnych postaci dla Rzeszowa, zajęcia poświęcone lokalnym zwyczajom i tradycjom ludowym. • Udział w międzynarodowych obchodach upamiętniających postać gen. Stanisława Maczka oraz w miejskich uroczystościach i obchodach rocznicowych. • Lekcje poświęcone znanym postaciom Rzeszowa i wycieczki do miejsc z nimi związanych.
28.	Szkoła Podstawowa Nr 16, ul. Bohaterów 1	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o zabytkach i lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez działania edukacyjne na lekcjach historii na ten temat, zwiedzanie różnych zabytków miasta, szkolną wystawę dotyczącą rzeszowskich zabytków, kultywowanie tradycji szkolnych. zaangażowanie w życie osiedla, kółka zainteresowań, konkursy, wycieczki po mieście, dbanie o tradycje i zabytki w najbliższym otoczeniu szkoły. • Kilka razy w roku uczniowie odwiedzają obelisk upamiętniający ofiary pacyfikacji Staroniwy, znajdujący się niedaleko szkoły. Uczniowie sprzątają to miejsce i składają symboliczne znicze.
29.	Szkoła Podstawowa Nr 17 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Bulwarowa 3	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjścia w ramach zajęć lekcyjnych do Muzeum Okręgowego oraz Muzeum Miasta Rzeszowa na warsztaty „Żołnierz Polski 1914-1945” w oparciu o kolekcję mundurów Jana Partyki oraz warsztaty „Okropna przeszłość, czyli pradzieje Polski południowo-wschodniej”. • Wyjścia w ramach godzin wychowawczych, a także działalności szkolnej Drużyny Orłąt pod pomniki rzeszowskie (L. Lisa Kuli, J. Piłsudskiego) oraz tablicę upamiętniającą postać gen. Maczka.

		<ul style="list-style-type: none"> • Udział w wojewódzkim konkursie pn. „Zachować dla przyszłości – II wojna światowa w naszej pamięci” oraz organizacja wystawy prac uczniów wykonanych w ramach konkursu organizowanego przez IPN i Archiwum Państwowego w Rzeszowie. • Organizacja wystawy w szkole w ramach konkursu IPN „Namaluj historię dziadków”. • Zwiedzanie Izby Pamięci 21 Brygady Strzelców Podhalańskich na terenie jednostki wojskowej przy ulicy Dąbrowskiego w Rzeszowie. • Udział w grze miejskiej „Leopold Go” upamiętniającej postać Leopolda Lisa Kuli oraz udział reprezentacji uczniów w obchodach rocznicy śmierci Leopolda Lisa-Kuli. • Udział w akcji telewizji Rzeszów i Polskiego Radia Lwów „Świąteczko dla Łyczakowa”.
30.	Szkoła Podstawowa Nr 18, ul. Bł. Karoliny 21	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez szkolne uroczystości oraz zajęcia warsztatowe i spotkania w ramach Klubu Kulturka.
31.	Szkoła Podstawowa Nr 21, ul. Miodowa 6	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym miasta, w tym: włączenie się w XII Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu poprzez spacer edukacyjny „Żydowski Rzeszów”, lekcja „Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej na Rzeszowszczyźnie w latach 1939–1945”, przeprowadzona przez pracownika Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, spotkanie uczniów ze świadkiem historii, Panią Anną Rzeszowską, potomkinią Adolfa Tannenbauma, jak również projekt Podkarpacie Niepodległej. • Cykliczne, regularne uczestnictwo reprezentacji szkoły w spotkaniach w Światowym Związku Żołnierzy Armii Krajowej. • Coroczna organizacja uroczystych obchodów Święta Patrona szkoły – Armii Krajowej oraz włączanie się w miejskie obchody rocznic i świąt państwowych. • Wizyty młodzieży wraz z nauczycielami na cmentarzu Wilkowyja w Rzeszowie, celem uczczenia pamięci żołnierzy Armii Krajowej.
32.	Szkoła Podstawowa Nr 22 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Ptasia 2	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie przez jedną z klas prezentacji multimedialnej odnośnie ciekawych miejsc w Rzeszowie. Pojawiły się tam zdjęcia i opisy wykonane przez dzieci - Zamku Lubomirskich, ul. 3 Maja, kościoła Bernardynów, studni na Rynku, cmentarza przy Targowej. • W ramach akcji „Szkoła pamięta” w listopadzie 2020 r. przygotowano wystawę „Sławni rzeszowianie pochowani na Cmentarzu Pobitno” (Franciszek Sagan, Leopold Lis Kula, Łukasz Ciepliński, Edward Janusz, Tadeusz Pleśniak, Feliks Michał Wygrzywalski, Roman Krogulski). • Zadania dla uczniów wykonywane w ramach zajęć lekcyjnych na tematy takie jak m.in. legendy rzeszowskie, sławni rzeszowianie, lokalne zabytki, najważniejsze informacje dotyczące Miasta, tradycji i zwyczajów regionu, itp. • W ramach współpracy z WiMBP w Rzeszowie uczniowie szkoły brali udział w mobilnej grze miejskiej „Leopold GO” opartej na życiorysie płk. Leopolda Lisa-Kuli. • W ramach akcji „Szkoła pamięta” w październiku 2020 r. – porządkowanie grobów na Starym Cmentarzu w Rzeszowie.
33.	Szkoła Podstawowa Nr 24,	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia warsztatowe dla uczniów w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa.

	ul. Czajkowskiego 11	<ul style="list-style-type: none"> • Opieka nad zabytkowymi nagrobkami na Starym Cmentarzu. • Zwiedzanie Podziemnej Trasy Turystycznej. • Warsztaty dot. dziedzictwa Centralnego Okręgu Przemysłowego w Rzeszowie. • Wspomnienia postaci związanych z Rzeszowem na lekcjach historii (w tym np. Leopolda Lisa-Kuli).
34.	Szkoła Podstawowa Nr 25, ul. Starzyńskiego 17	<ul style="list-style-type: none"> • Wystawa zorganizowana w szkole w ramach XII Obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu. • Działania edukacyjne – przy realizacji tematów na lekcjach historii wiadomości z historii regionalnej – np. architektura barokowa w Rzeszowie. • Obchody IX Rzeszowskiego Dnia Katyńskiego upamiętniające postać por. Henryka Pisarka (zamordowanego w Katyniu w 1940 r.). • Udział reprezentacji szkoły w 156 rocznicy Powstania Styczniowego oraz w uroczystościach Zakończenia II wojny światowej. • Organizacja Konkursu szkolnego o Żołnierzach Wyklętych. • Udział uczniów w Konkursie Fotograficznym IPN/Archiwum Rzeszów – „Zachować dla przyszłości – II wojna światowa w naszej pamięci”.
35.	Szkoła Podstawowa Nr 28, ul. Solarza 12	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez działania edukacyjne na lekcjach historii – pogadanki, prezentacje, akademie z okazji Święta Niepodległości – postać Leopolda Lisa – Kuli, Dzień Patrona (płk Łukasz Ciepliński) – spotkanie z kombatantami, udział w „Biegu Niezłomnych” upamiętniającym lokalnych patriotów (Dylągówka). • Porządkowanie grobów znanych rzeszowian na Starym Cmentarzu i Cmentarzu Pobitno.
36.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4, ul. Staroniwska 55	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez różne działania edukacyjne, wyjścia do miejsc pamięci narodowej, czy ich porządkowanie (cmentarz Staroniwa).
37.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 5, ul. Pelczara 3	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o zabytkach i dziedzictwie kulturowym: prezentacja o Rzeszowie przygotowana przez uczniów w ramach projektu eTwinning (międzynarodowa współpraca szkół na odległość); realizacja tematu „Moje miasto” - poznanie zabytków Rzeszowa (wiadomości i spostrzeżenia uczniów, oglądanie pocztówek); współpraca z Teatrem Maska - organizacja wyjść do teatru na spektakle i lekcje teatralne; wyjścia do kina Helios – lekcje filmowe; lekcja historii w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie na temat „Modna w swoim czasie”, na której uczniowie mieli okazję do zapoznania się z damską modą i bogactwem akcesoriów z okresu od końca XIX w. do lat 40. ubiegłego stulecia w połączeniu ze zdjęciami z kolekcji negatywów szklanych z rzeszowskiego Zakładu Fotograficznego Edwarda Janusza. • Popularyzacja lokalnych tradycji i dziedzictwa niematerialnego: warsztaty historyczne poświęcone historii Szopki betlejemskiej w Muzeum Etnograficznym w Rzeszowie, realizacja bloku tematycznego „Zwyczajy i tradycje bożonarodzeniowe i wielkanocne naszego regionu”, podejmowanie przedmiotowej tematyki na lekcjach wychowawczych i lekcjach historii; upamiętnienie patrona szkoły Jana Pawła II, poprzez zorganizowanie konkursu plastycznego „Jan Paweł II nasz patron”.

		<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o ważnych wydarzeniach i postaciach historycznych: wizyta w klasie pani Katarzyny Franiszyn-Luciano – opowieści o dziadku, żołnierzu II wojny światowej, który znalazł się podczas wojny wśród żołnierzy generała Andersa i uczestniczył w walkach z Niemcami; oglądanie wystawy mundurów żołnierzy z okresu II wojny światowej; udział w obchodach Święta Niepodległości, organizacja Szkolnego przeglądu pieśni i piosenki patriotycznej, szkolne akademie z okazji Święta Niepodległości; Akcja „Szkoła pamięta”, w ramach której uczniowie wykonali prezentacje multimedialne o znanych postaciach z naszego miasta z okresu walk o niepodległość, przybliżaniem uczniom wiedzy historycznej m.in. poprzez opowiadanie uczniom o zaborach Polski - zabór austriacki – o warunkach życia ludzi w zaborze austriackim. • Inne działania, np. wycieczka do skansenu w Kolbuszowej, zachęcanie uczniów do obserwowania stron internetowych związanych z zabytkami i ich ochroną oraz poszukiwania takich miejsc.
38.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 6, ul. Krzyżanowskiego 24	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie Rzeszowa podczas realizowanych projektów unijnych w: Turcji, Rumunii, Hiszpanii, Finlandii, itd., żywe lekcje historii „Droga do niepodległości”, lekcje w Muzeum Militariów, wystawa prac uczniów „Fajna fotka” - fotografie z Rzeszowa, projekt „Moja mała ojczyzna”, wizyta wychowanków w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa, Muzeum Etnograficznym, projekt „Spacerkiem po Rzeszowie”. • Upowszechnianie lokalnych tradycji oraz wiedzy o dziedzictwie niematerialnym poprzez: konkurs „Tradycje świąteczne w naszych domach”, szkolny konkurs fotograficzno-literacki „Miejsca pamięci narodowej w Rzeszowie i okolicy”, przygotowywanie programów i koncertów „Na ludową nutę” z udziałem kapeli ludowej „Zagrodzianie”, spotkania z twórcami ludowymi - warsztaty, spotkanie z poetką Stanisławą Bełch - warsztaty czytelnicze. • Współpraca z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną - warsztaty, współpraca z panią dr Agnieszką Myszką - historia rzeszowskich ulic.
39.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 7, ul. Budziwojska 154	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. organizację XIV edycji Miejskiego Konkursu Wiedzy o Rzeszowie (we współpracy z rzeszowskim oddziałem PTTK); zorganizowanie wystawy albumów, wydawnictw regionalnych w bibliotece szkolnej), gromadzenie eksponatów w Szkolnej Izbie Muzealnej, wykorzystanie ich podczas zajęć edukacji regionalnej. • Upowszechnianie lokalnych tradycji poprzez inscenizowanie obyczajów i obrzędów związanych ze świętami Bożego Narodzenia i z Wielkanocą (chodzenie z kogutkiem, dyngus, szczodraki). • Realizacja projektu edukacyjnego „To oni przynieśli Polsce wolność”: konkurs plastyczny „Portret bohatera”, poznawanie sylwetek osób zasłużonych w walce narodowowyzwoleńczej połączone ze zwiedzaniem miejsc ich upamiętnienia w Rzeszowie.
40.	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9, ul. P. Skargi 3	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o zabytkach i dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. nawiązywanie podczas zajęć lekcyjnych do historii miasta, prezentowanie zabytków, przygotowanie gazetek ściennych (historia Rzeszowa, zabytki Rzeszowa), omawianie tradycji świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy, wycieczki do skansenu w Kolbuszowej, udział w lekcjach muzealnych w Muzeum Zamku

		<p>w łańcucie oraz w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa, udział w konkursach i akcjach np.: „BohaterOn w łączy historię”, tworzenie lapbooków związanych z historią miasta oraz sławnymi ludźmi, wydanie książki „50 lat Szkoły Podstawowej nr 19 w Rzeszowie, 1969-2019”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prezentowanie podczas zajęć lekcyjnych strojów ludowych, omawianie tradycji i zwyczajów regionalnych (np. świąteczne). • Udział uczniów w konkursach literacko-plastycznych „Legends Podkarpacia” – promocja baśni i legend Podkarpacia. • Podczas uroczystości patriotycznych i lekcjach historii prezentowanie informacji o zasłużonych postaciach z regionu np. płk Leopold Lis-Kula oraz omawianie ważnych wydarzeń historycznych, przygotowywanie gazetek ściennych, udział w konkursie recytatorskim „Poezja o żołnierzu polskim”, udział w lekcjach muzealnych w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa, zorganizowanie uroczystości 50-lecia Szkoły Podstawowej nr 19 w Rzeszowie (historia, postaci i tradycja).
41.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 10, ul. Dębicka 288	<ul style="list-style-type: none"> • Działania edukacyjne – informowanie uczniów o dziedzictwie kulturowym i zabytkach miasta Rzeszowa • Działalność Szkolnej Izby Regionalnej, stanowiącej cenną informację o życiu mieszkańców, zwyczajach i tradycjach. W Izbie dostępna jest stała ekspozycja, jak również organizowane są lekcje z udziałem uczniów. • Organizowanie imprez środowiskowych związanych ze Świętem Niepodległości, Konstytucji 3 Maja. • Imprezy szkolne związane z Dniem Patrona Jana III Sobieskiego.
42.	Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 11, ul. Beskidzka 5	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o zabytkach i lokalnym dziedzictwie kulturowym: wystawa prac plastycznych o zabytkach Rzeszowa, organizacja konkursu dla uczniów szkoły podstawowej „Znam historię grodu Rzecha”, lekcje wychowawcze poświęcone historii lokalnej, lekcje muzealne (w tym lekcja online nt. postaw Polaków wobec Żydów z uwzględnieniem historii lokalnej prowadzona przez pracownika Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN), gry terenowe. • Upowszechnianie wiedzy o lokalnych tradycjach i dziedzictwie niematerialnym: wycieczka do Zagrody Garncarskiej w Medyni Głogowskiej, wycieczka do Kolbuszowej, wycieczka do Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej koło łańcuta, wycieczki ulicami Rzeszowa „Szlakiem bohaterów niepodległości”, szlakami wokół Rzeszowa, czytanie legend podkarpackich na lekcjach historii. • Popularyzacja wiedzy o ważnych postaciach i wydarzeniach historycznych: zorganizowanie apelu poległych z okazji rocznicy pacyfikacji Zwińczy, w której wzięła udział społeczność szkolna, przedstawiciele Rady Osiedla oraz harcerze, podczas którego odczytano nazwiska poległych oraz złożono wieńce pod tablicą upamiętniającą ofiary pacyfikacji; organizacja wieczornicy z okazji Święta Niepodległości, odwiedzanie grobów lokalnych bohaterów w ramach akcji „Szkoła Pamięta”; udział w grach miejskich „Leopold GO!” i „ Mozaika wydarzeń”, udział w warsztatach „W zakonnej aptece” organizowanych przez Muzeum Okręgowe w Rzeszowie oraz „Budujemy Niepodległą. Dziedzictwo COP w Rzeszowie organizowanych przez Muzeum Historii Miasta Rzeszowa.

43.	I Liceum Ogólnokształcące, ul. 3 Maja 15	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca ze Związkiem Strzeleckim „Strzelec” w Rzeszowie. • Publikacja „Rzeszów swoim bohaterom” przygotowana przez nauczycieli I Liceum, która przybliżyła m.in. trudne warunki nauczania w trakcie I wojny światowej. Znalazły się tam również sylwetki wielu osób związanych z Rzeszowem. Cały rozdział został poświęcony Romanowi Krogulskiemu, wielce zasłużonemu dla miasta burmistrzowi i pierwszemu prezydentowi. • Film (etiuda filmowa) „Tu byłem #Sikorski” zrealizowany przez uczniów I LO, który poświęcony jest wychowankowi szkoły. • Coroczne wydawanie sprawozdania szkolnego, które zawiera artykuł historyczny poświęcony szkole, miastu. • Działalność Międzyszkolnego Koła Pomocy Kresom w I LO: udział w akcji Świątečko dla Łyczakowa, zbiórki książek, odzieży, żywności celem wsparcia szkół polskich na Ukrainie. • Prowadzenie rocznicowych tablic zmieniających w cyklu miesięcznym w wersji stacjonarnej i wirtualnej. • Zorganizowanie konkursu dla mieszkańców Rzeszowa (Kahoot) z okazji święta odzyskania Niepodległości, popularyzującego wydarzenia związane z Rzeszowem i biesiada „Rozśpiewana Niepodległa” w UrbanLab Rzeszów. • Przeprowadzenie wśród uczniów szkoły konkursu „Wychowankowie I Gimnazjum w Rzeszowie w walkach o niepodległą Polskę w latach 1914 – 1921”. • Uczniowie I LO zwyciężyli w wojewódzkim konkursie na projekt gry planszowej dla dzieci, młodzieży i rodzin pt. „Solidarność 1980-2020. Pokolenia” zorganizowanym przez Wojewodę Podkarpackiego i Podkarpackiego Kuratora Oświaty we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej oraz Regionem Rzeszowskim NSZZ „Solidarność”. • Debaty oksfordzkie online na tematy: „O zwycięstwie Bitwy Warszawskiej zdecydowały sukcesy polskiego radiowywiadu”, w ramach obchodów Święta Niepodległości oraz „Polityka historyczna PRL doprowadziła do wymazania zbrodni katyńskiej, jako mordu sowieckiego ze świadomości społeczeństwa polskiego w okresie PRL”, wpisująca się w cykl działań związanych z projektem „Ich służba trwa” przypominającym o ofiarach zbrodni katyńskiej. • Film o ks. Józefie Hermanie Osińskim, absolwencie ILO w Rzeszowie, wybitnym elektryku - film wydany z okazji 280 rocznicy urodzin. • Spotkanie z panem Stanisławem Alotem, rzeszowskim działaczem opozycji w czasach PRL i nauczycielem języka polskiego z okazji rocznicy stanu wojennego . • Spotkanie w kinie Zorza z panią profesor Józefą Bryg, długoletnią nauczycielką I Liceum w Rzeszowie, poprzedzone filmem pana Macieja Wojciechowskiego „Ocalona z rzezi”. Film pokazuje historię pani Józefy, która cudem ocalała z rzezi wołyńskiej. • Sesja naukowa poświęcona Traktatowi Wersalskiemu w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie, poprzedzona debatą oksfordzką „Traktat wersalski - sukces polskiej dyplomacji”. • Konkurs „Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej”, który miał na celu upamiętnienie 450. rocznicy powstania Rzeczypospolitej Obojga Narodów, wycieczka śladami kresowych stanic upamiętniająca 450 rocznicę Unii Lubelskiej oraz debata historyczna na temat
-----	--	---

		<p>„Dziedzictwo Unii Lubelskiej zostało zaprzepaszczone”, zorganizowana w ramach projektu POZNAJMY WSPÓLNIE DZIEDZICTWO NARODÓW W 450. LECIE UNII LUBELSKIEJ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rajd rowerowy czerwonym szlakiem im. płk. Lisa Kuli w ramach obchodów 100 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz Europejskiego Tygodnia Sportu. • Spotkanie z panem Franciszkiem Batorym, bratem kpt. Józefa Batorego, żołnierza niezłomnego oraz wykład Pana dr. Piotra Szopy z rzeszowskiego oddziału Instytutu Pamięi Narodowej na temat podziemia antykomunistycznego.
44.	II Liceum Ogólnokształcące, ul. ks. Jałowego 22	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym oraz ważnych postaciach i wydarzeniach historycznych poprzez zwiedzanie miasta przez uczniów, zajęcia edukacyjne w ramach lekcji przedmiotu wiedza o kulturze, współorganizację miejskich uroczystości 100 rocznicy śmierci płk. Leopolda Lisa-Kuli, akademie szkolne poświęcone wybitnym dyrektorom naszej szkoły (Jerzy Ostrowski i Stanisław Jachimowski), wspólne zwiedzanie miasta i miejsc pamięci młodzieży II LO i uczniów z Izraela. • Współpraca ze Związkiem Strzeleckim „Strzelec” w Rzeszowie przy organizacji uroczystości patriotycznych m.in. rocznic śmierci Józefa Piłsudskiego oraz płk. Leopolda Lisa-Kuli.
45.	III Liceum Ogólnokształcące, ul. Szopena 11	<ul style="list-style-type: none"> • Udział uczniów w „Mobilnej grze miejskiej Leopold GO” z okazji 100 rocznicy śmierci płk. Leopolda Lisa Kuli.
46.	IX Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi, ul. Orzeszkowej 8a	<ul style="list-style-type: none"> • Upamiętnianie ważnych wydarzeń i postaci historycznych poprzez wykonywane na terenie szkoły gazetki ściennie upamiętniające wybitnych ludzi związanych z Rzeszowem od początku wieku po lata 50. XX w.
47.	Zespół Szkół Nr 2, al. Rejtana 2	<ul style="list-style-type: none"> • Wystawa szkolna pn. „Dawny Rzeszów”, prezentująca stare widokówki związane z Rzeszowem. • Spacer po Rzeszowie z nauczycielem historii oraz wyjście na Stary Cmentarz. • Działalność on-line: obchody 667 rocznicy lokacji Rzeszowa, wykład dla młodzieży „Nekropolie Rzeszowa” oraz spotkanie opłatkowe z młodzieżą internatu i rozmowa na temat tradycji Bożego Narodzenia na Podkarpaciu. • Rzeszowski Międzyinternacki Konkurs „Mój kraj, moja mała Ojczyzna. 80 rocznica wybuchu II wojny światowej”, w którym część pytań dotyczyła dziejów Rzeszowa podczas okupacji niemieckiej (patronat honorowy nad konkursem sprawował Instytut Pamięi Narodowej Oddział w Rzeszowie).
48.	Zespół Szkół Nr 3, ul. Warszawska 20	<ul style="list-style-type: none"> • Spacer edukacyjny po Rzeszowie w ramach lekcji wychowawczych, udział w wystawach w Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa. • W czasie godzin wychowawczych, lekcji historii, geografii podejmowane były tematy dot. lokalnych tradycji pielęgnowanych w domach rodzinnych uczniów, np. związane ze świętami, wigilią itp., uczniowie przygotowywali też referaty i inne zadania z tym związane. • Lekcje WOS, historii (poświęcone Ł. Cieplińskiemu, L. Lisowi-Kuli), zapoznanie z historią Kopca Konfederatów (w czasie spacerów nordic walking w ramach lekcji wychowania fizycznego).

		<ul style="list-style-type: none"> Opieka nad funkcjonującym przy szkole Muzeum Mleczarstwa.
49.	Zespół Szkół Agropredsiębiorczości, ul. Miłocińska 75	<ul style="list-style-type: none"> Organizacja cyklu godzin wychowawczych poświęconych dziedzictwu kulturowemu oraz wycieczek klasowych do ciekawych miejsc w mieście. W szkole co roku w okresie Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy odbywają się szkolenia tematyczne dotyczące regionalnych tradycji związanych ze Świątami Bożego Narodzenia oraz Wielkanocą. Zajęcia tematyczne związane z postacią porucznika Andrzeja Wiszniewskiego oraz Adolfa Jakubowicza. Udział w uroczystościach upamiętniających działania Armii Krajowej - składanie wieńców pod pomnikiem. Opieka i pielęgnacja grobu Jana Towarnickiego.
50.	Zespół Szkół Ekonomicznych, ul. Hoffmanowej 13	<ul style="list-style-type: none"> Wystawa dla społeczności szkolnej i mieszkańców miasta Rzeszowa „Cztery tygodnie Września. Społeczeństwa miast Rzeszowa i Bielefeldu 1939” z okazji 80 rocznicy wybuchu II wojny światowej. Organizacja Szkolnego Konkursu Wiedzy o Rzeszowie. Opieka uczniów nad grobem zasłużonego dla miasta Rzeszowa Prezydenta Romana Krogulskiego. Upamiętnianie znanych wydarzeń i postaci historycznych związanych z Miastem poprzez m.in.: audycję przez radiowęzeł szkolny dotyczącą zamordowanego w Katyniu kpt. Romana Peszkowskiego oraz zapalenie zniczy przed poświęconym mu Dębem Pamięci posadzonym w obrębie szkoły, wycieczki po Rzeszowie dla uczniów (zapoznanie z historią miasta, ważnymi wydarzeniami i postaciami związanymi z Rzeszowem), zwiedzanie przez młodzież szkolną Trasy Podziemnej, audycje przez radiowęzeł dotyczące Powstania Listopadowego i Styczniowego z uwzględnieniem postaci związanych z Rzeszowem i regionem, zapalenie zniczy na grobie Powstańców Styczniowych na Starym Cmentarzu, udział szkolnego pocztu sztandarowego w uroczystościach Polskiego Państwa Podziemnego oraz udział w miejskich uroczystościach z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych.
51.	Zespół Szkół Elektronicznych, ul. Hetmańska 120	<ul style="list-style-type: none"> Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym oraz działania edukacyjne, m.in. udział uczniów w konkursach historycznych itp., czy inna aktywność uczniów, np. wykonanie i zaprezentowanie w przez jednego z uczniów tablicy pt. Dawny Rzeszów – historia ulic tematyką nawiązującą do prelekcji dr. Piotra Wisza wygłoszonej w szkole z okazji 100-lecia Niepodległości, czy wykonanie i zaprezentowanie przez innego ucznia tablicy i fotogalerii nt. historii szkoły. Realizacja w roku szkolnym 2019/2020 innowacji pedagogicznej pt. Karty pamięci – innowacyjny program nauczania historii i języka polskiego w technikum. Celami zajęć pozalekcyjnych było m.in.: kształtowanie postaw patriotycznych, zgłębienie wiedzy na temat dziejów swojej „małej ojczyzny”, czyli Rzeszowa, na tle historii Polski. W październiku 2020 r. uczestnicy innowacji wzięli udział w mobilnej grze miejskiej Leopold GO przygotowanej przez WiMBP w Rzeszowie. W listopadzie 2020 r. uczestniczyli w spotkaniu z dr. Wojciechem Birkiem z Uniwersytetu Rzeszowskiego, który przybliżył zagadnienie Historii w lekkiej formie, czyli rzecz o komiksie historycznym.

		<p>Uczniowie poznali komiksy rzeszowskich artystów i komiksy przedstawiające historię Rzeszowa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spotkania z panią Sally Mizroch z USA, reprezentującą drugie pokolenie ocalałych z Holokaustu, której dziadkowie żyli w Rzeszowie. Podczas spotkania pt. Moje związki z żydowskim Rzeszowem była mowa m.in. o eksterminacji rzeszowskich Żydów i o relacjach polsko-żydowskich w Rzeszowie. • Udział w obchodach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu (uroczystości centralne na nowym cmentarzu żydowskim w Rzeszowie z udziałem rabina Shalom Ber Stamblera, sympozjum w Uniwersytecie Rzeszowskim pod kierunkiem prof. dr hab. Wacława Wierzbieńca, spotkania z ocalałymi z Zagłady oraz świadkami historii). • Udział ucznia w ogólnopolskim konkursie Chcieliśmy tylko wolnej Polski, którego film o żołnierzach wyklętych (Józef Batory) i miejscu upamiętnienia (Pomnik Żołnierzy Wyklętych w Rzeszowie) zajął II miejsce w konkursie.
52.	Zespół Szkół Energetycznych, ul. Wincentego Pola 1	<ul style="list-style-type: none"> • Wycieczki edukacyjne szlakiem rzeszowskich zabytków. • Elementy tematyki regionalnej realizowane w ramach lekcji Historii i Historii i Społeczeństwa, np. „Rzeszów w okresie międzywojennym – inwestycje COP”, „Rzeszów w okresie II wojny światowej”.
53.	Zespół Szkół Mechanicznych, ul. Hetmańska 45a	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja konkursów związanych z polskimi tradycjami świątecznymi, przygotowywanie gazetek, wystroju szkoły i internatu, szkolny Konkurs Bożonarodzeniowy, szkolny konkurs na ozdobę bożonarodzeniową, organizacja wigilii klasowych. • Upowszechnianie wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym poprzez udział młodzieży w miejskich obchodach ważnych rocznic historycznych, zwiedzanie Izby Pamięci, zwiedzanie Zamku Lubomirskich w Rzeszowie, udział klasy w prelekcji o stanie wojennym w siedzibie IPN-u w Rzeszowie, zwiedzanie wystawy w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa „Sześć wieków Rzeszowa”, zwiedzanie miejsc pamięci w Rzeszowie związanych z wysiłkiem zbrojnym Polaków, wycieczki po Rzeszowie.
54.	Zespół Szkół Technicznych, ul. Matuszczaka 7	<ul style="list-style-type: none"> • „Spacerem po Rzeszowie” – sesja fotograficzna zrealizowana przez Koło Multimedialne ZST w Rzeszowie. • „100 zdjęć na 100 lecie odzyskania niepodległości” – wystawa zdjęć. • „Lata dwudzieste, lata trzydzieste” – występ uczniów z Teatru „Odlewnia talentów” ZST w Rzeszowie w spektaklu na 100-lecie odzyskania niepodległości, który był wystawiony m.in. w Muzeum Etnograficznym w Rzeszowie. • Wycieczka uczniów do Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej. • Organizacja Jasełek Bożonarodzeniowych oraz akademii szkolnych upamiętniających rocznice i święta narodowe. • Upamiętnienie postaci znanego rzeszowskiego fotografa Edwarda Janusza poprzez wystawę jego zdjęć. • Opieka uczniów nad zabytkowymi nagrobkami na rzeszowskim Cmentarzu Pobitno.
55.	Zespół Szkół Samochodowych, ul. Warszawska 26a	<ul style="list-style-type: none"> • Akademie i audycje upamiętniające ważne wydarzenia historyczne. • Poznawanie zabytków miasta Rzeszowa w ramach organizowanych wycieczek.

56.	Zespół Szkół Sportowych, ul. Hetmańska 38	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym poprzez udział uczniów w konkursach: fotograficznym „Podkarpacie – tutaj mieszkam. 20 lat województwa podkarpackiego. Nasze osiągnięcia i wyzwania”, plastycznych „Na szlaku turystycznym Rzeszowa” oraz „Pocztówka z Rzeszowa” pod hasłem przewodnim „Rzeszów miastem kultury, sportu i rekreacji”, a także stałą ekspozycję na korytarzu szkolnym pt. „Rzeszów na starej fotografii”. • Upamiętnienie ważnych wydarzeń i postaci historycznych poprzez: wyjście z uczniami pod Pomnik Ofiar Komunizmu, zapalenie zniczy, złożenie kwiatów, oddanie hołdu poległym w czasie II wojny światowej; wyjście z uczniami na Stary Cmentarz w Rzeszowie, zapalenie zniczy na grobach Powstańców Styczniowych; wyjście z uczniami pod Pomnik Żołnierzy Wyklętych; udział uczniów w konkursie zorganizowanym przez WiMBP w Rzeszowie: „Płk Lis-Kula – młody bohater” w 100 rocznicę śmierci Leopolda Lisa Kuli, udział uczniów w prelekcji pracownika IPN na temat Holocaustu i Żydów w czasie II wojny światowej na Rzeszowszczyźnie, zwiedzanie zabytków Rzeszowa, czy realizację tematu z muzyki w jednej z klas pn. „polskie style muzyki rozrywkowej” przypominającego postacią Tadeusza Nalepy (twórczość i pomnik na ul. 3-go Maja w Rzeszowie jako wybitnej postaci związanej z Rzeszowem).
57.	Zespół Szkół im. UNICEF, ul. Ofiar Katynia 1	<ul style="list-style-type: none"> • Wiedza o dziedzictwie kulturowym upowszechniana była poprzez m.in. działania edukacyjne organizowane we współpracy z Muzeum Okręgowym w Rzeszowie, Muzeum Dobranocek, uczestnictwo w zajęciach muzealnych w Muzeum Historii Miasta Rzeszowa: Godło, flaga, hymn – najważniejsze symbole narodowe, zajęcia edukacyjne „Rzeszów moje miasto”, zapoznanie uczniów z publikacją „Podania legendy i opowieści z Rzeszowa”, uczestnictwo w akcji Ministerstwa Edukacji Narodowej „Szkola pamięta”, organizację wycieczek tematycznych, akcji harcerzy typu „Światło służby”, promocję tradycji związanych z przekazaniem Betlejemskiego Świata Pokoju, organizację zajęć „Pielgrzymowanie ze św. Janem Pawłem II po Rzeszowie” czy udział uczniów w warsztatach „Śladami COP”, co pozwoliło na przybliżenie uczniom okresu, w którym Rzeszów rozwinął się gospodarczo, w latach 1918- 1939 r. poprzez powstanie Polskich Zakładów Lotniczych i filii fabryki Cegielskiego. • Organizacja wycieczek edukacyjnych: wizyta w Skansenie w Kolbuszowej, Pstrągowej, Bóbrce, Krośnie. • Uczestnictwo w prelekcji na temat obyczajowości związanej ze świętami Wielkiej Nocy, Bożego Narodzenia. • Zapozdawanie uczniów z legendami Rzeszowa, najważniejszymi zabytkami, herbem i hejnałem Rzeszowa podczas zajęć szkolnych, muzealnych czy bibliotecznych. • Zespół tańca „Rytm” opracował i prezentował na uroczystościach szkolnych układy taneczne oparte na motywach tańców narodowych i ludowych, a Szkoła pozyskała dla członków zespołu, we współpracy Młodzieżowym Domem Kultury w Rzeszowie, regionalne stroje rzeszowskie. • Zajęcia stacjonarne prowadzone we współpracy z Muzeum Okręgowym w Rzeszowie, udział w projektach organizowanych przez

		<p>tę instytucję, a poświęconych utrwalaniu pamięci historycznej wśród młodych odbiorców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Popularyzacja wiedzy o znanych postaciach związanych z Miastem: Mikołaju Spytce Ligęzie, Leopoldzie Lis-Kuli, Wojciechu Kilarze, Janie Pakosławicu, podczas wycieczek przedmiotowych. • Uczestnictwo w konkursach plastycznych, wystawach, konkursach recytatorskich, występach organizowanych z okazji świąt narodowych. • Wyjście z uczniami pod tablicę upamiętniającą pobyt generała Stanisława Maczka w Rzeszowie. • Udział Drużyny Harcerskiej w obchodach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu. • Wyjście do Muzeum Historii Miasta Rzeszowa- udział w warsztatach na temat COP (Centralnego Okręgu Przemysłowego). • Wyjście pod pomnik płk. Leopolda Lisa Kuli - upamiętnienie postaci.
58.	Zespół Szkół Muzycznych Nr 1, ul. Szopena 32	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja lekcji muzealnych, zwiedzanie historycznych miejsc Rzeszowa podczas zajęć historii i lekcji wychowawczych. • Propagowanie kultury tradycji regionu podczas zajęć folkloru.
59.	Zespół Szkół Muzycznych Nr 2, ul. Sobieskiego 15	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym poprzez m.in. szkolny konkurs plastyczny „Rzeszów moje miasto”, tydzień tematyczny w świetlicy szkolnej: „Rzeszów moje miasto”, „Słynni Polacy – Patron Naszej Szkoły Wojciech Kilar”, poznawanie legend związanych z Rzeszowem. • Organizacja Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego ilustrującego muzykę Wojciecha Kilara - Honorowego Obywatela Miasta Rzeszowa. • Wycieczki dla uczniów ulicami Rzeszowa – w tym zwiedzanie najważniejszych miejsc upamiętniających wybitnych rzeszowian (m.in. Wojciecha Kilara, Leopolda Lisa-Kulę).
60.	Zespół Szkół Plastycznych, ul. Staszica 16a	<ul style="list-style-type: none"> • Popularyzacja wiedzy o zabytkach oraz lokalnym materialnym i niematerialnym dziedzictwie kulturowym poprzez organizowanie wystaw lokalnych artystów, promocję twórczości lokalnej wśród uczniów, wyjścia na wystawy, promowanie działalności artystycznej szkoły w Internecie oraz rozpowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego miasta Rzeszowa, organizację Dni Kultury Chrześcijańskiej, uroczyste akademie z okazji świąt narodowych, czy prezentacje multimedialne i filmy okolicznościowe w czasie nauki zdalnej. • Składanie kwiatów na grobach poległych bohaterów.
61.	Młodzieżowy Dom Kultury, ul. Piłsudskiego 25	<ul style="list-style-type: none"> • MDK prowadzi działalność edukacyjną w zakresie tematyki związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego miasta i regionu. Prowadzone są stałe zajęcia z dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem tradycyjnych tańców i pieśni oraz rękodzieła artystycznego. • W latach 2019-2020 w MDK działały zespoły folklorystyczne: zespół „Tradycja”, zespół „Rzeszowianka” oraz Zespół Pieśni i Tańca „Rudki”. W ramach działalności artystycznej organizowane były koncerty i prezentacje w Rzeszowie, a także wyjazdy na koncerty i festiwale krajowe oraz zagraniczne.

3. Pozostałe działania ukierunkowane na praktyczne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego

3.1. Dotacje z budżetu Gminy Miasto Rzeszów na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania kultury i ochrony dziedzictwa narodowego

Wśród działań realizowanych przez Gminę Miasto Rzeszów w zakresie ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego jest również przekazywanie dotacji na inicjatywy w zakresie ochrony kultury i dziedzictwa narodowego oraz turystyki, realizowane przez organizacje pozarządowe. Przedmiotem wsparcia dotacyjnego są m.in. festiwale, koncerty, wydawnictwa, wystawy i warsztaty, a podmiotami korzystającymi z opisanego powyżej dofinansowania są stowarzyszenia (w tym m.in. posiadające status organizacji pożytku publicznego) oraz fundacje. W latach 2019-2020 podmioty te otrzymały dotacje w ramach następujących zadań:

- a) dotacje celowe na dofinansowanie inicjatyw kulturalnych realizowanych w Rzeszowie – w 2019 r. udzielono dotacji na łączną kwotę 19 700 zł, w 2020 r. była to kwota w wysokości 21 430 zł;
- b) dotacje celowe na zadania z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (festiwale, koncerty, wydawnictwa, wystawy, warsztaty, itp.) – w 2019 r. udzielono dotacji na łączną kwotę 442 988,30 zł, w 2020 r. była to kwota w wysokości 308 960 zł;
- c) dotacje celowe na kreowanie i rozwój produktów turystycznych Rzeszowa poprzez tworzenie, rozbudowę i aktywizację szlaków dziedzictwa kulturowego oraz wzmacnianie istniejących i tworzenie nowych specjalistycznych ofert turystyki miejskiej, kulturowej, religijnej – w 2019 r. udzielono dotacji na łączną kwotę 18 800 zł, w 2020 r. była to kwota w wysokości 19 999 zł;
- d) dotacje celowe na upowszechnianie turystyki poprzez organizację imprez turystycznych, konferencji, seminariów, spotkań – w 2019 r. udzielono dotacji na łączną kwotę 19 790 zł, w 2020 r. była to kwota w wysokości 14 000 zł.

3.2. Publikacja wydawnictw promujących lokalne dziedzictwo materialne i niematerialne oraz prowadzenie stron internetowych poświęconych zabytkom Miasta

Ze środków Gminy Miasto Rzeszów wydawane są liczne publikacje, questy, przewodniki oraz foldery z mapami, które promują dziedzictwo kulturowo-historyczne Rzeszowa i okolic. Realizacją wydawnictw zajmują się jednostki i instytucje miejskie, także we współpracy z innymi organizacjami, m.in. w ramach projektów.

Zadania w powyższym zakresie realizowane przez miejskie instytucje kultury oraz jednostki oświatowe opisano w podrozdziale III.2. Ponadto, w 2019 r. wydano trzecią edycję Przewodnika po Rzeszowie, w którym zostały opisane najważniejsze zabytki Rzeszowa. Kolejnym z działań, zrealizowanym w 2020 r., było wydanie ulotki promującej jeden z najbardziej znanych zabytków Rzeszowa, tj. Letniego Pałacu Lubomirskich, po jego otwarciu dla zwiedzających. Z okazji rocznicy lokacji Rzeszowa nagrano zaś film streszczający Historię Rzeszowa. Był on prezentowany podczas uroczystych obchodów 666. rocznicy lokacji Miasta Rzeszowa, jak również w mediach społecznościowych, zarówno w 2019 r., jak i 2020 r. W celu popularyzacji terenów zielonych oraz aktywności na świeżym powietrzu w 2020 r. wydano dwa Questingi: „Rzeszowskie Bulwary i ich tajemnice” oraz „Tropem Wisłoczyska”.

Na miejskiej stronie internetowej Urzędu Miasta Rzeszowa www.rzeszow.pl znajduje się wiele informacji o zabytkach, szlakach turystycznych i dziedzictwie kulturowym Rzeszowa. Publikowane informacje są na bieżąco aktualizowane i wzbogacane nowymi treściami. Ponadto, funkcjonuje również strona internetowa: www.zabytki.erzeszow.pl, na której znajdują się informacje na temat architektonicznych zabytków miasta. W zakładkach poszczególnych obiektów zawarty został ich opis, obecne funkcje oraz historia, ze szczególnym uwzględnieniem znanych postaci. Na stronie internetowej poświęconej szlakowi turystycznemu „Śladami Austro-Węgier – szlak Józefinka”, powstałemu w ramach realizacji projektu pn. „Rzeszów i Stropkov – współpraca na rzecz kultury pogranicza”, pod adresem: www.jozefinka.eu można znaleźć m.in. informacje dotyczące zabytków obu miast.

Dodatkowo, na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Rzeszowa (zakładka: „Gminna Ewidencja Zabytków”) pod adresem: <https://bip.erzeszow.pl/pl/261-biuro-miejskiego-konserwatora-zabytkow/4937-aktualny-wykaz-gminnej-ewidencji-zabytkow-miasta-rzeszowa.html#tresc>, zamieszczone są karty adresowe zabytkowych układów urbanistycznych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa oraz aktualny wykaz wszystkich zabytków z terenu Rzeszowa, które są w niej ujęte. Zakładkę uaktualniano po każdorazowej aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa.

Podsumowanie

Niniejsze opracowanie stanowi podsumowanie działań podejmowanych w latach 2019-2020 w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami z terenu Rzeszowa. Jest to drugie sprawozdanie z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Rzeszowa na lata 2017-2020”, które zamyka jego czteroletni okres obowiązywania. Na podstawie celów i kierunków działań określonych w „Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Rzeszowa na lata 2017-2020”, przeprowadzona została ocena stanu realizacji Programu. Z uwagi na sposób ujęcia wskaźników oceniających poziom realizacji Programu, ocena ta ma charakter opisowy i zawarta została w kolejnych rozdziałach Sprawozdania, podzielonych według trzech głównych bloków tematycznych, podobnie jak w Sprawozdaniu za lata 2017-2018.

Wśród wyróżnionych zadań Programu przeznaczonych do realizacji w latach 2017 – 2020 znalazły się przedsięwzięcia podejmowane na przestrzeni czterech lat obowiązywania Programu, jak również w poszczególnych okresach sprawozdawczych, tj.:

- projekt „Rzeszów i Stropkov - współpraca na rzecz kultury pogranicza”, który został zrealizowany w latach 2017-2018; szczegółowe dane znajdują się w pkt III.1.2 Sprawozdania za lata 2017-2018;
- zadania w obszarze ochrony zabytków podjęte w ramach Festiwalu Przestrzeni Miejskiej, które były realizowane w latach 2017 – 2019; szczegółowe dane znajdują się w pkt III.1.3 Sprawozdania za lata 2017-2018 oraz w pkt II.8 i pkt III.2.5 Sprawozdania za lata 2019-2020;
- przejęcie Zamku Lubomirskich, ob. Gmach Sądu Okręgowego, na cele kulturalne, które nie zostało sfinalizowane; w tym celu jednak podjęto szereg działań, które opisano w pkt III.1.1 Sprawozdania za lata 2017-2018 oraz Sprawozdania za lata 2019-2020;
- adaptacja budynku dawnego magazynu mundurów przy ulicy Reformackiej na cele kulturalne, która nie została zrealizowana, ponieważ obiekt nie został przejęty przez Gminę Miasto Rzeszów;
- wsparcie Podkarpackiej Komisji Filmowej w tworzeniu produkcji filmowej związanej tematycznie lub poprzez miejsce realizacji z Rzeszowem i/lub z Województwem Podkarpackim w ramach Podkarpackiego Regionalnego Funduszu Filmowego wraz z wysokością poniesionych środków zostało opisane w pkt III.1.6 Sprawozdania za lata 2017-2018 oraz w pkt III.1.3 Sprawozdania za lata 201-2020;
- organizacja imprez w obszarze ochrony zabytków wpisuje się w wiele działań zawartych w rozdziale III Sprawozdania za lata 2017-2018 oraz Sprawozdania za lata 2019-2020;
- rewaloryzacja zabytkowych parków na terenie miasta została opisana w pkt II.5.2 Sprawozdania za lata 2019-2020 wraz z zakresem podjętych prac i ich kosztem.

Zdecydowana większość przedsięwzięć została wykonana. Jedno niezrealizowane zadanie (przejęcie Zamku Lubomirskich) będzie kontynuowane, natomiast zrezygnowano z realizacji adaptacji budynku magazynu mundurów przy ul. Reformackiej, z uwagi na czynniki zewnętrzne. Oprócz ww. zadań, wskazanych jako wskaźniki realizacji Programu, podejmowane działania zebrane w obu sprawozdaniach wpisują się w kierunki wyznaczone w ramach określonych w Programie priorytetów. Wiele z nich ma charakter ciągły. Pomimo podejmowanych bieżących działań w kolejnych latach, zapisy te nie tracą na aktualności i powinny być kontynuowane w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024.

Spis zdjęć i tabel

Zdjęcie 1 Ogrodzenie po demontażu dwóch przęseł (fot. Biuro MKZ)	10
Zdjęcie 2 Kaplica myśliwska pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie (fot. B. Szczupaj).....	11
Zdjęcie 3 Fragment polichromii ściennej w Kaplicy pw. Św. Huberta w Rzeszowie-Miłocinie (fot. Biuro MKZ)	12
Zdjęcie 4 Elementy wyposażenia Kościoła i Klasztoru OO. Bernardynów w Rzeszowie, wpisane w 2019 r. do rejestru zabytków (fot. Klasztor OO. Bernardynów w Rzeszowie).....	13
Zdjęcie 5 Kapliczki z terenu os. Matysówka, włączone do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa w 2019 r. (fot. Biuro MKZ)	14
Zdjęcie 6 Dom Parafialny ul. Ks. Jałowego 37 – prace remontowe dotowane w latach 2016-2019 z budżetu Gminy Miasto Rzeszów (fot. Biuro MKZ)	18
Zdjęcie 7 Ogród Miejski im. Solidarności (fot. B. Szczupaj).....	23
Zdjęcie 8 Po lewej: Kapliczka na skrzyżowaniu ulic Budziwojskiej i Podleśnej, po prawej: Grobowiec Rodziny Schaitterów na Starym Cmentarzu, poddane w latach 2019-2020 pracom konserwatorskim (fot. Biuro MKZ)	24
Zdjęcie 9 Odtworzone kwatery przed Letnim Pałacem Lubomirskich (fot. Biuro MKZ)	32
Zdjęcie 10 Wieża wodna oraz żeliwne słupy zadaszenia peronu przy budynku dworca (fot. Biuro MKZ)	33
Zdjęcie 11 Zamek Lubomirskich w Rzeszowie (fot. A. Hardt)	35
Tabela 1 Wykaz obiektów włączonych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa w latach 2019-2020	15
Tabela 2 Wykaz obiektów wyłączonych z Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Rzeszowa w latach 2019-2020	16
Tabela 3 Wykaz dotacji udzielonych z budżetu Gminy Miasto Rzeszów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków w latach 2019-2020.....	18
Tabela 4 Wykaz dotacji udzielonych z budżetu Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków z terenu miasta Rzeszowa w latach 2019-2020.....	19
Tabela 5 Zestawienie prac remontowych wykonanych przez Gminę Miasto Rzeszów w latach 2019-2020 przy zabytkowych nieruchomościach.....	21
Tabela 6 Zestawienie prac remontowo-konserwatorskich wykonanych przez Gminę Miasto Rzeszów w latach 2019-2020 przy zabytkowych nagrobkach, pomnikach i kapliczkach	24
Tabela 7 Zestawienie obiektów zabytkowych oraz innych odnowionych w 2019 r., których właściciele zostali nagrodzeni dyplomami Prezydenta Miasta Rzeszowa za udział w Programie Poprawy Estetyki Miasta Rzeszowa	30
Tabela 8 Wykaz działań realizowanych w latach 2019-2020 przez filie WiMBP w Rzeszowie w zakresie szerzenia i popularyzowania wiedzy na temat zabytków oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego....	39
Tabela 9 Wykaz działań realizowanych w latach 2019-2020 przez rzeszowskie placówki oświatowe w zakresie szerzenia i popularyzowania wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego	52